

Årsregnskap for regnskapsåret 2019

Organisasjonsnr: 944 521 836
Navn/foretaksnavn: SPAREBANK 1 SØRØST-NORGE
Forretningsadresse: Jernbanealleen 23
3210 SANDEFJORD

Brønnøysundregistrene
08.08.2021

Brønnøysundregistrene

Postadresse: 8910 Brønnøysund

Telefoner: Opplysningstelefonen 75 00 75 00 Telefaks 75 00 75 05

E-post: firmapost@brreg.no Internett: www.brreg.no

Organisasjonsnummer: 974 760 673

2020 100223

Brønnøysundregistrene - Regnskapsregisteret

VEDLEGG TIL ÅRSREGNSKAP 2019

+

SPAREBANK 1 BV Postboks 75 3101 TØNSBERG	Organisasjonsnr.	SPA
	944 521 836	

Registrerte opplysninger per 22.07.2020		Eventuelle endringer dette regnskapsåret	
Startdato	Avslutningsdato	Startdato	Avslutningsdato
01.01.2019	31.12.2019		
Konsernforhold Foreninger som lølger regler for frivillig virksomhet, kan ikke være morselskap	Morselskap JA	Endret konsernforhold ☐ Morselskap ☐ Ikke morselskap	

Kun for aksjeselskap som har meldt fravalg av revisjon

Selskapet har bestuttet at årsregnskapet ikke skal revideres Ja

Årsregnskapet er utarbeidet av ekstern autorisert regnskapsfører Ja

Ekstern autorisert regnskapsfører har i løpet av regnskapsåret bistått ved den løpende regnskapsføringen eller utført andre tjenester for selskapet enn å utarbeide årsregnskapet Ja

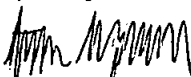
Årsregnskapet er satt opp etter reglene for frivillig virksomhet Avkrysning er kun aktuelt for foreninger (FLI) som er registrert i Frivillighetsregisteret

Hvis enheten ikke følger norsk regnskapslov eller frivillighetsregisterloven, kryss av IFRS selskap IFRS konsern

Hvis enheten velger å avvike fra regnskapsloven § 6-1, kryss av Funksjon selskap Funksjon konsern

Følges regnskapsreglene for små foretak? Ja Nei

Jeg bekrefter at vedlagte årsregnskap er fastsatt av kompetent organ den Dato 31.03.2020

Sted/dato, Underskrift av representant for enheten Tønsberg, 22.7.2020

Bare til bruk for Regnskapsregisteret LSL / AC

G NYVE Admr Kregn Ja Nei Aktiv. regn

M Rets Ant.s 1 2 3

ov.b årsb res bal e.bal gj.bal rev i-rev k-res k-bal k-n k-rev i-k-rev n

k-regn kto d.k ik-fv konsf ifrs fr-rev funk u.off brev

BR-1001-11

+

+

2019

ÅRSRAPPORT

Vi er med

Sammen skaper vi verdi

Lærende – Engasjert – Nær

SPAREBANK 1 BV
NO 944 521 836
TELEFON 915 02480

SpareBank 1
BV

2

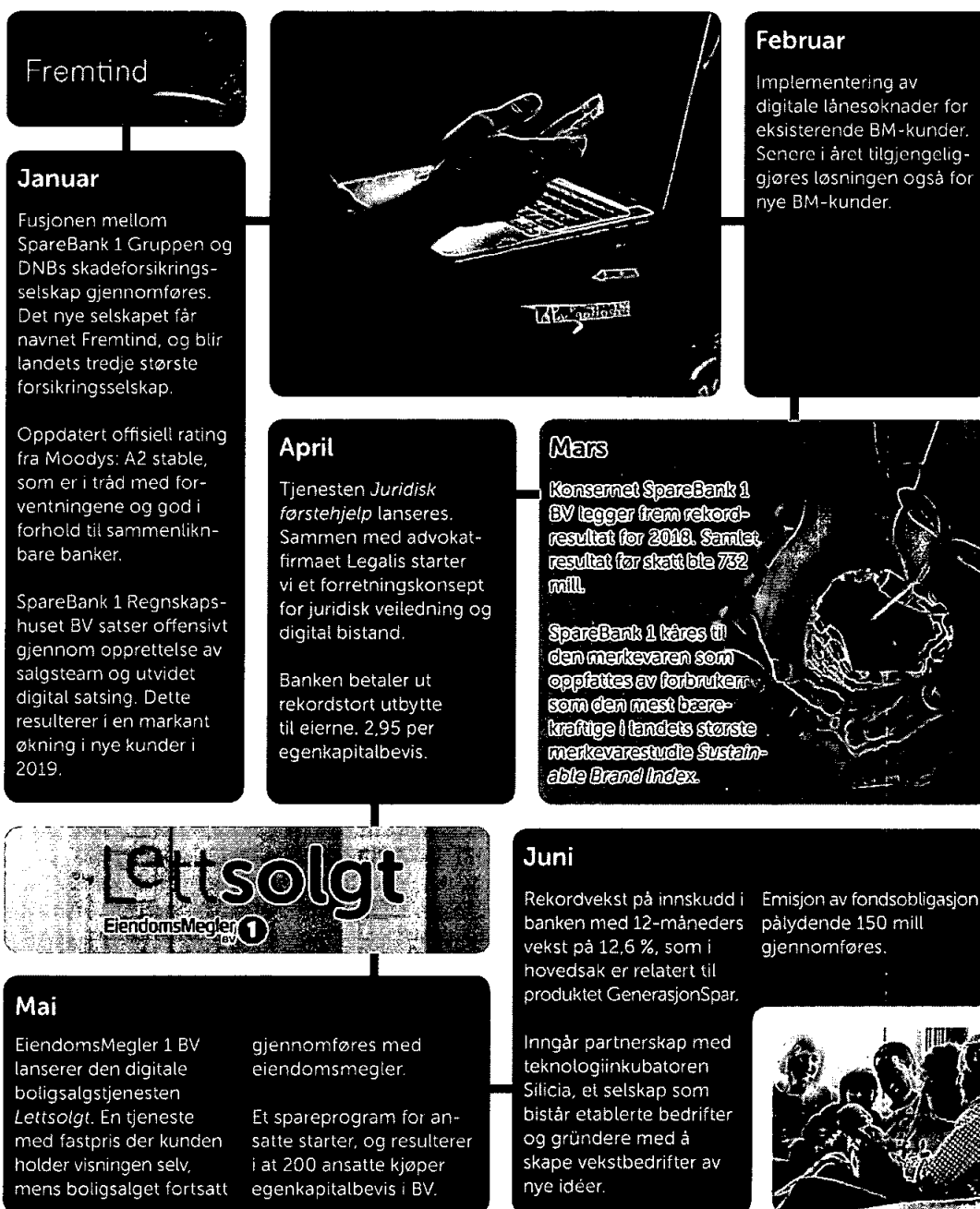
FOTO SPAREBANK 1

1.	VIKTIGE HENDELSER 2019	S. 4
2.	HOVED-/NØKKELTALL	S. 6
3.	ADM. DIREKTØR	S. 8
4.	BANKEN OG VIRKSOMHETEN	S. 10
	- STRATEGISKE OG FINANSIELLE MÅL	
	- ORGANISASJON OG LEDELSE	
	- PRESENTASJON AV KONSERNLEDELSEN	
	- PRESENTASJON AV STYRET	
5.	MEDARBEIDERNE	S. 18
6.	FORRETNINGSOMRÅDER	S. 20
7.	BÆREKRAFT	S. 23
8.	EGENKAPITALBEVIS	S. 31
9.	REPRESENTANTSKAP OG REVISJON	S. 33
10.	ÅRSBERETNING	S. 34
11.	RESULTAT	S. 44
12.	BALANSE	S. 45
13.	EGENKAPITALOPPSTILLING	S. 47
14.	KONTANTSTRØMOPPSTILLING	S. 49
15.	NOTER TIL REGNSKAPET	S. 50
16.	EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE	S. 115
17.	ERKLÆRING FRA STYRETS MEDLEMMER OG ADM.DIR.	S. 116
18.	REVISJONSBERETNING 2019	S. 117

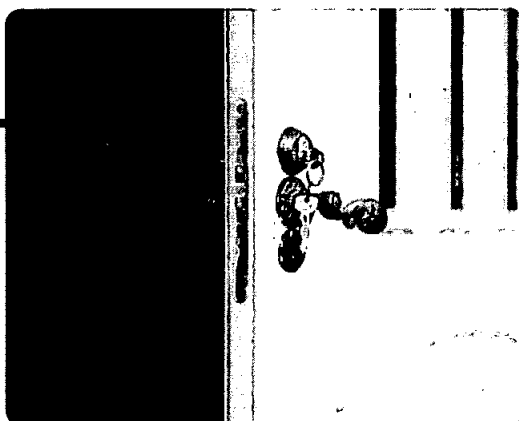

Viktige hendelser 2019

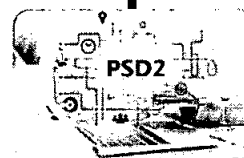
Juli

Nesten 90 % av alle lånesøknader startes nå på nett. På de siste to årene har tallet steget fra 10 %

August

Digitalt eiendomsoppgjør kommer i gang - en digital løsning hvor bank og megler kan utveksle all dokumentasjon knyttet til en bolighandel elektronisk.

Oktober

SpareBank 1 BV blir medlem av UN Global Compact som er et FN-initiativ for bærekraftig næringsliv og verdens største bedriftsinitiativ for bærekraft.

Banken signerer FNs prinsipper for ansvarlig bankdrift, som har som formål å bidra til at finanssektoren utvikler seg i tråd med FNs bærekraftsmål.

September

PSD2 trer i kraft, som innebærer at bankene er pålagt å dele kontoinformasjon med hverandre.

November

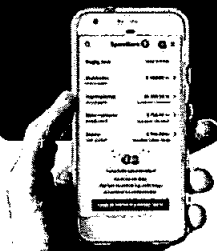
Oppstart av aksjeselskap på nett blir heldigitalisert med gode tilbakemeldinger fra kundene.

Kundene foretrekker SpareBank 1s digitalbank som sin faste flate der de legger inn konti fra andre banker. Dobbelt så mange kommer inn som de som velger seg ut til en konkurrerende banks digitale flate.

Desember

Som første megler i landet lanserer EiendomsMegler 1 BV *Chat om lån* fra Finn.no. Løsningen gjøres samtidig tilgjengelig på egne hjemmesider.

Nye kapitalregler for norske banker fra Finanstilsynet vedtas. Dette innebærer økte kapitalkrav fremover.

6 Kapittel 2.

Hoved-/nøkkeltall

Konserntall	2019	2018	2017	2016	2015
Resultatregnskap (tusen kroner)					
Netto renteinntekter	656.524	592.916	560.415	402.736	346.399
Andre inntekter	598.940	605.914	651.369	380.116	301.569
Driftskostnader	588.334	466.182	598.764	440.290	401.431
Resultat før tap	667.130	732.648	613.021	342.563	246.537
Tap på utlån og garantier	2.318	650	591	(54.409)	16.649
Årsoverskudd for øvrige resultatposter	538.564	596.086	508.738	307.659	176.034
Balanse (tusen kroner)					
Brutto utlån	31.409.938	29.531.949	27.457.896	19.459.614	18.498.195
Brutto utlån inkl. overføring SpareBank 1 Boligkreditt og Næringskreditt	44.292.346	41.854.035	38.672.363	27.650.475	26.041.760
Tapsavsetninger på utlån	144.634	157.466	159.503	120.466	130.363
Innskudd fra kunder	24.443.290	22.138.580	21.001.966	14.959.755	13.646.286
Forvaltningskapital	38.822.442	36.580.907	34.470.875	24.412.085	23.197.188
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	38.109.372	35.597.263	32.941.821	23.792.866	22.951.058
Gjennomsnittlig egenkapital **)	4.770.804	4.381.997	3.926.779	2.754.175	2.301.420
Nøkkeltall (%)					
Rentenetto	1,72	1,67	1,70	1,69	1,51
Driftskostnader	1,54	1,31	1,82	1,85	1,75
Årsoverskudd for øvrige resultatposter	1,41	1,67	1,54	1,29	0,77
Kostnadsprosent	46,9	38,9	49,4	56,2	62,0
Kostnadsprosent ex. finansielle investeringer	54,3	42,4	62,0	64,3	61,8
Tapsprosent utlån	0,01	0,00	0,00	(0,29)	0,09
Utlån i trinn 3 i % av brutto utlån (fra 2019)/Misligholdsprosent (netto) (til 2018)	0,82	0,54	0,56	0,63	0,76
Innskuddsdekning	77,8	75,0	76,5	76,9	73,8
Totalrentabilitet	1,41	1,67	1,54	1,29	0,77
Egenkapitalavkastning	11,3	13,6	13,0	11,2	7,6
Kapitaldekningsprosent *)	21,9	20,0	19,6	20,3	18,1
Kjernekapitalprosent *)	19,8	17,9	18,3	19,3	17,7
Ren kjernekapital *)	18,3	16,7	17,3	17,8	16,4
Vekst i innskudd ***)	10,4	5,4	40,4	9,6	(0,9)
Vekst i brutto utlån inkl. overføring SpareBank 1 Boligkreditt/ Næringskreditt ***)	5,8	8,2	39,9	6,2	5,1
Avkastning pr egenkapitalbevis (kr, morbank)	4,43	4,98	4,03	3,73	1,36
Kurs på egenkapitalbevis 31.12. (kr)	39,6	35,6	33,9	27,5	19,1

* Morbank-tall ** Egenkapital ekskl. Hybridkapital *** Proforma vekst i 2017 er 5,1 % innskudd og 6,9 % brutto utlån

Definisjoner:

Rentenetto - Netto renteinntekter i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
Driftskostnader - Personalkostnader, datakostnader, ordinære avskrivninger og andre driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
Kostnadsprosent - Driftskostnader i % av netto inntekter
Tapsprosent utlån - Årets tapsavsetninger på utlån og garantier i % av gjennomsnittlig brutto utlån

Misligholdsprosent - Netto misligholde engasjementer (over 90 dager) i prosent av brutto engasjementer
Totalrentabilitet - Resultat etter tap og skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
Egenkapitalavkastning - Resultat for øvrige resultatposter i % av gjennomsnittlig egenkapital
Kapitaldekning - Netto ansvarlig kapital i % av beregningsgrunnlaget
Kjernekapitaldekning - Kjernekapital i % av beregningsgrunnlaget

Bærekraftig utvikling

SpareBank 1 BV kan se tilbake på et meget godt år finansielt og markedsmessig. Markedsområdet Buskerud og Vestfold er et attraktivt område med positiv tilflytting, lav arbeidsledighet og optimisme i næringslivet. Banken har gjennom 2019 skapt bærekraftig verdi både for kunder, eiere, samfunnet og ansatte. Vi har økt konkurransekraften gjennom økte markedsandeler både i person- og bedriftsmarkedet og har utviklet en rekke nye tjenester som danner grunnlag for bærekraft vekst i årene fremover.

Vi er stolte over å oppleve at mange nye kunder har valgt oss i året som har gått. 101.000 personkunder og 9.000 bedrifter har i dag konto i konsernet. Vi vil fortsette å gjøre det vi trenger for å møte kundenes behov.

Satsing på bærekraft

Finansbransjen er en viktig aktør for å bringe verden i den retningen vi ønsker, og bærekraft er et viktig satsingsområde for oss i SpareBank 1 BV. Vi må endre oss i takt med samfunnsutviklingen og globale endringer for å imøtekomme morgendagens behov. I 2019 har vi tatt et krafttak for å komme dit vi ønsker, og å være minst på høyde med konkurrentene i bærekraftsarbeidet.

Blant annet ble konsernet medlem av UN Global Compact, signerte FN's prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet og ansatte leder for bærekraft i en nyopprettet stilling. Det er også satt konkrete mål for det videre arbeidet i 2020.

Meget godt resultat og vekst

Resultatet er det beste fra kjernevirksomheten noensinne. Det gjør oss i stand til igjen å levere et utbytte til våre eiere og til samfunnsnyttige formål på samme nivå som fjorårets rekordutbytte.

Vi har hatt god kundetilstrømning og vekst over tid i personmarkedet. Nå er det ekstra gledelig å se at utviklingen i bedriftsmarkedet tar seg kraftig opp mot slutten av året og vi får en vekst godt over markedsvekst.

Det er viktig for oss å være med på å bygge opp det lokale næringslivet og være en naturlig partner. Våre datterselskaper EiendomsMegler 1 BV, Z Eiendom og SpareBank 1 Regnskapshuset BV leverer også tilfredsstillende resultater.

Selskapene i SpareBank 1 Gruppen, SpareBank 1 Utvikling og Samarbeidende Sparebanker, gjør det også meget godt, og bidrar til kostnadseffektivitet og økt konkurransekraft for vår bank.

Digital utvikling med lokal forankring

Vi har sterk tro på at det er viktig å være tett på personer og bedrifter i lokalmiljøene, med aktivt engasjement i alle nærområdene våre og de beste rådgiverne og meglerne på våre kontorer. Samtidig er vi over i en stadig mer digital verden med tøff konkurranse og høye forventninger til enkelhet og teknisk funksjonalitet. Gjennom SpareBank 1-alliansen utvikles de beste digitale løsningene. I 2019 lanserte vi gjennom datterselskapet EiendomsMegler 1 BV den digitale bolig tjenesten *Lettsolgt*, og var dermed først ut av de etablerte med en slik tjeneste.

Medarbeiderne som viktigste ressurs

Våre verdier lærende, engasjert og nær er en viktig basis i konsernet. Ikke bare som gode ord, men som noe som vi lever og tar inn i vårt daglige arbeide internt og eksternt. Og det er medarbeiderne som er vår viktigste kapital. I 2019 ble det opprettet et medarbeiderutviklingsprogram for alle ansatte, som vil løpe over flere år. Grunnsteinen i programmet er kommunikasjon og relasjon, der vi ønsker å skape en felles kultur for alle. SpareBank 1 BV skal være en attraktiv arbeidsplass nå og i fremtiden.

Godt rigget for fremtiden

Konsernet leverer god avkastning på egenkapitalen og har en meget tilfredsstillende kapital situasjon som gir gode vekstmuligheter og god utbytteevne fremover. Vi har stor tro på vårt markedsområde med positiv netto tilflytting, god infrastruktur, og spennende utviklingsmuligheter.

I en verden der endringene for finansnæring er store med ny konkurranse og nye reguleringer, skal vi fortsette å rigge oss for fremtiden. Vi skal investere i ny kompe-

tanse og teknologi – og fortsatt levere de beste digitale løsningene samtidig som vi er nær og tilstede lokalt.

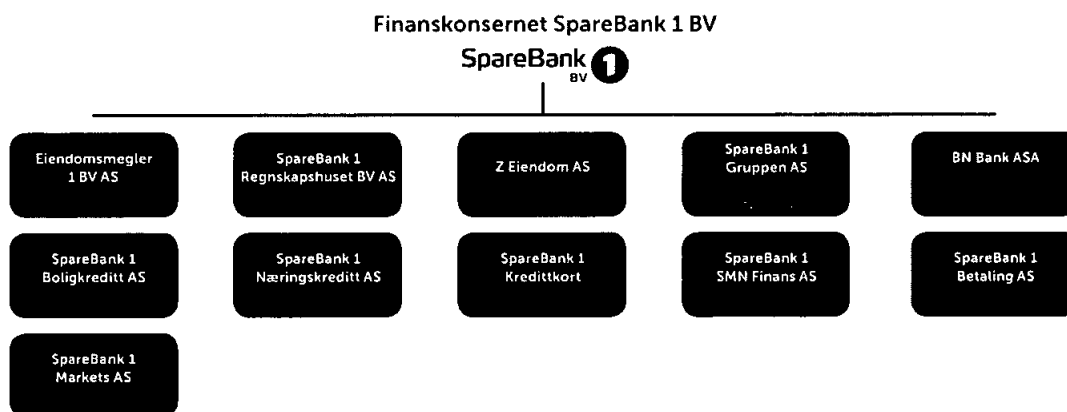

SpareBank 1 BV

– Strategiske og finansielle mål

SpareBank 1 BV skal bidra til verdiskaping i lokalsamfunnene gjennom å tilby et bredt spekter av finansielle tjenester, samt relevant rådgiving til privatpersoner og bedrifter

Konsernet

SpareBank 1 BV er et regionalt finanskonsern med et geografisk markedsområde som omfatter deler av Viken med tyngdepunkt rundt Kongsberg og Drammen, i tillegg til det som tidligere var Vestfold fylke.

Konsernet har hovedkontor og forretningsadresse i Tønsberg. Selskapet har utstrakt fysisk tilstedeværelse i hele markedsområdet gjennom rådgiverkontorer i Kongsberg, Drammen, Mjøndalen, Lier, Holmestrand, Horten, Tønsberg, Nøtterøy, Sandefjord og Larvik.

SpareBank 1 BV tilbyr tradisjonelle banktjenester som betalingsformidling, kreditt, spareprodukter og forsikring i tillegg til regnskapstjenester og eiendomsmegling både til privat- og bedriftskunder.

Konsernet er en del av SpareBank 1-alliansen. Alliansen er et bank-, produkt- og tjenestesamarbeid bestående av 14 selvstendige, lokalt forankrede norske banker.

Hensikten med å samarbeide i en slik allianse er å utvikle og levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser, for å bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet. Gjennom samarbeidet oppnår banken stordriftsfordeler, for eksempel innen it-utvikling.

Banken har en lang og stolt historie, og er et resultat av en rekke lokale fusjoner. I Viken har banken røtter fra Sandsvør Sparebank som ble etablert i 1883, mens i Vestfold og Telemark stammer røttene fra Nøtterø Sogns Sparebank og Sandeherreds Sparebank som hhv ble etablert i 1857 og 1859.

De største eierne i banken er SpareBank 1 Stiftelsen BV og Sparebankstiftelsen Nøtterøy-Tønsberg. Stiftelsene har som formål å forvalte egenkapitalbevisene som ble tilført ved opprettelsen, og å utøve og opprettholde et betydelig, langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 BV.

Lokal, nær og digital

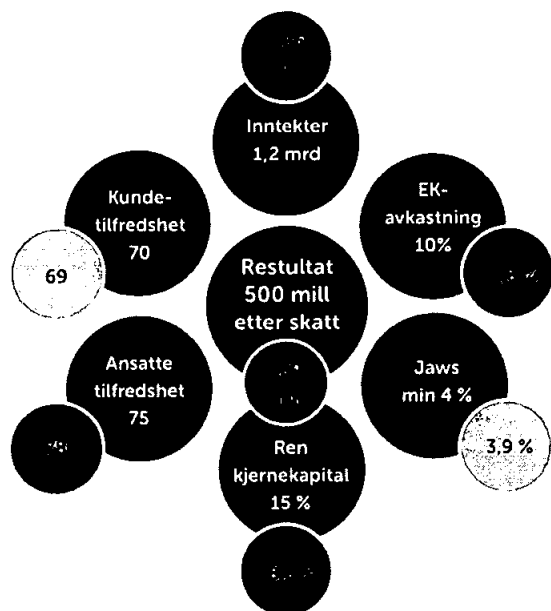
Sparebank1 BV skal være en solid og offensiv lokal aktør, som skaper verdier i regionen konsernet er en del av. Med en kombinasjon av lokal tilstedeværelse, solid rådgiverkompetanse, kjennskap til markedsområdene og god tilgjengelighet både fysisk og gjennom gode digitale løsninger er målsettingen å levere gode kundeopplevelser.

Konsernets styrker er bygget på nærhet til kundene, effektive beslutningsprosesser og gode digitale løsninger for kundene. Selskapet evner gjennom dette å forsvare og øke sine markedsandeler i både i privat- og bedriftsmarkedet i regionen.

Konsernmål 2020

Konsernets strategiske hovedmålsetting er å skape verdi for kundene og den regionen konsernet er en del av.

Vi ønsker å løfte frem lokale initiativ, bedriftene og de menneskene som bor i regionen slik at vi sammen kan bidra til vekst og utvikling. Gjennom dette skapes det også verdier for eierne og ansatte i virksomheten. Gjennom å jobbe målrettet mot og sammen med konsernets ulike interessenter, vil konsernet utvikles, og på en bedre måte bidra til verdiskapingen i samfunnet.

Resultatet i 2019 sett opp mot målbildet i 2020 (blå sirkler). SpareBank1 BV har som mål å skape økonomiske resultater som gir god og stabil avkastning på egenkapitalen, og gir en konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på bankens egenkapitalbevis.

Visjon og verdier

Konsernets visjon er: «Sammen skaper vi verdi»

Dette gjøres gjennom konsernets verdier. Betydningen av konsernets verdier er konkretisert ovenfor noen av interessentene;

Hvordan skal eierne oppfatte konsernet?

- At virksomheten er nyskapende, evner å omstille seg og forstår deres behov.
- At virksomheten er handlekraftig, synlig og opptrer profesjonelt.
- At virksomheten holder eierne orientert og skaper og vedlikeholder relasjoner.

Hvordan skal kundene oppleve konsernets verdier?

- Konsernets ansatte er interessert i kundene og derfor vinner de de beste løsningene.
- De ansatte trives med å hjelpe sine kunder og tar relevante initiativ.
- Konsernet og dets ansatte er tilstede og holder det de lover.

Hvordan skal samfunnet oppleve konsernet?

- At de er interessert og oppdatert på utviklingen som skjer lokalt, og inviterer til samspill.
- At konsernet tar samfunnsansvar, er synlig og deltar på relevante arenaer i lokalsamfunnet.
- At selskapet er en støttespiller for lokal kultur-, bo- og næringsutvikling.

Hva betyr verdiene for konsernets ansatte?

- Ansatte er lærende gjennom å tilegne seg ny kunnskap raskt, deling med andre, og er trygge på å prøve og øve.
- Ansatte er engasjert gjennom å ta initiativ, gi anerkjennelse og skape resultater.
- Ansatte er nær gjennom å være involverende og hjelpsomme ovenfor kollegaer.

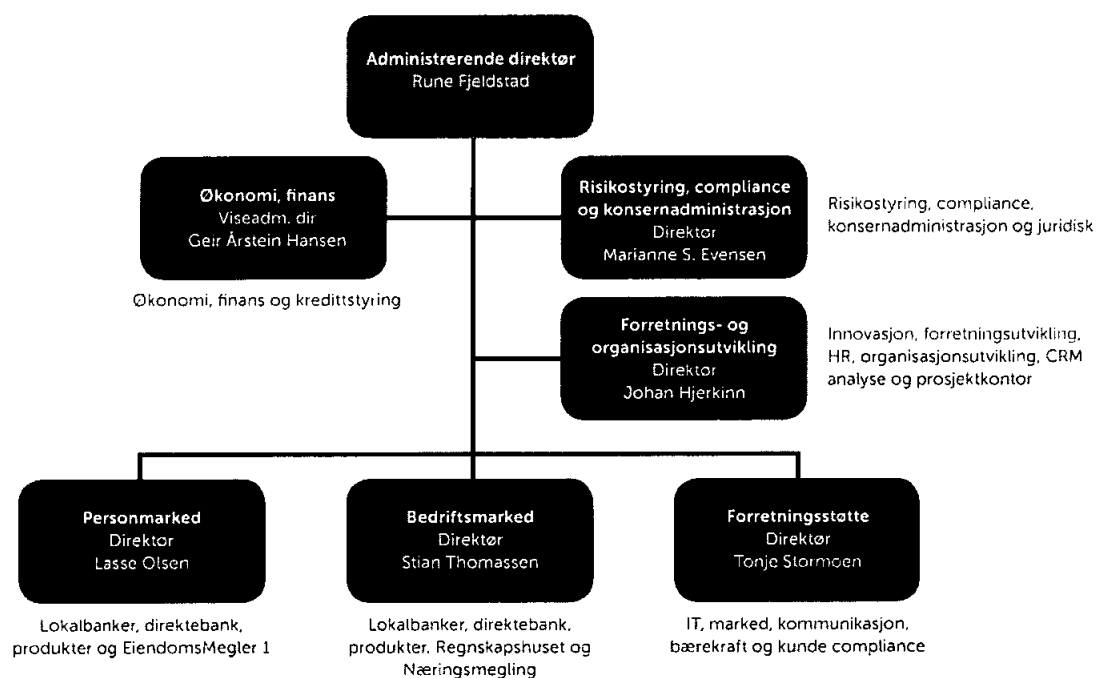

12 Kapittel 4.

Organisasjon og ledelse

Presentasjon av konsernledelsen

Rune Fjeldstad (1962)

– Administrerende direktør

Rune Fjeldstad har vært administrerende direktør i SpareBank 1 BV siden mai 2015. Han er utdannet økonom og Master of Management fra Handelshøyskolen BI. Han har tidligere hatt lederstillinger i Sparebanken NOR, Postbanken og flere divisjonsdirektørstillinger i DNB. Han var også konsernsjef i Nets og deretter partner i konsultantselskapet Bene Agere.

Han har styreverfaring fra et 20-talls selskaper både nasjonalt og internasjonalt. Nåværende styreverv i BN bank, EiendomsMegler 1 Næringsmegling AS, SpareBank 1 Betaling AS, SpareBank 1 Samspår AS og varamedlem i VBB AS (Vipps Bankaksept, BankID).

Antall egenkapitalbevis i BV: 62.399

Geir Årstein Hansen (1959)

– Viseadministrerende direktør (ansvar for økonomi, finans og kredittstyring)

Geir Årstein Hansen er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole i Bergen (NHH), med tilleggsutdanning fra BI i strategisk endringsledelse og High Performance Management.

Han har jobbet i banken siden 1985 i ulike lederstillinger, innenfor mange fagområder. Før dette har han jobbet med eiendomsmegling og undervisning. Han har lang styreverfaring og er i dag styreleder i Z-Eiendom AS og varamedlem i Samarbeidende Sparebanker AS, Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA, Samarbeidende Sparebanker Bankinvest og SpareBank 1 Samspår AS.

Antall egenkapitalbevis i BV: 8.789

Marianne Sommerro Evensen (1970)

– Direktør risikostyring, compliance og konsernadministrasjon

Marianne Sommerro Evensen er statsautorisert revisor fra Norges Handelshøyskole i Bergen (NHH). Hun har jobbet i banken siden 2003, og hatt flere lederstillinger og fagansvar innenfor bedriftsmarkedet, prosjektadministrasjonen, risiko, compliance og konsernadministrasjonen.

Tidligere har hun 10 års erfaring fra revisjon og konsulentvirksomhet i KPMG og Møller & co, både som manager og fagansvarlig. Hun har styreverfaring som nåværende styresekretær i konsernstyret og tidligere som styremedlem i finansforetak. Har p.t ingen styreverv.

Antall egenkapitalbevis i BV: 6.899

Lasse Olsen (1975)

– Direktør personmarkedet

Lasse Olsen er økonomiutdannet fra BI med spesialisering i informasjonsteknologi og ledelse.

Han har jobbet i banken siden 2008 og innehatt ulike lederstillinger i personmarkedsdivisjonen. Han har 15 års erfaring fra bank og finans, blant annet med formuesforvaltning, fagspesialist og banksjef. Han tiltrådte stillingen som direktør for Personmarked november 2015.

Han er i dag styreleder i EiendomsMegler 1 BV.

Antall egenkapitalbevis i BV: 16.688

Stian Thomassen (1976)

– Direktør bedriftsmarkedet

Stian Thomassen er siviløkonom og Master of Business and Economic (MBE) fra BI, samt Autorisert Finans-analytiker/ Certified European Financial Analyst(AFA/CEFA) og Executive MBA fra Norges Handelshøyskole i Bergen (NHH).

Han har lang fartstid i Nordea i ulike lederstillinger blant annet som banksjef for storkundeavdelingen i bedriftsmarkedet, før han kom til SpareBank 1 BV i 2016.

Han er i dag styreleder i SpareBank 1 Regnskapshuset BV og styremedlem i EiendomsMegler 1 Næringsmegling AS.

Antall egenkapitalbevis i BV: 8.695

Tonje Stormoen (1965)

– Direktør forretningsstøtte

Tonje Stormoen er utdannet Diplomøkonom fra BI, med spesialisering i markedsføring og internasjonal ledelse. Hun har tilleggsutdanning i endringsledelse og prosjektledelse.

Hun har hatt flere tidligere lederstillinger, blant annet ulike direktørstillinger i Intrum Justitia AS, avdelingsbanksjef, leder for forretningsutvikling og markedsdirektør i SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg. Hun har vært ansatt i SpareBank 1 BV fra 2017.

Hun har styreerfaring fra ulike selskaper innen eiendomsmegling, finans, media og inkasso. Har p.t ingen styreverv.

Antall egenkapitalbevis i BV: 8.945

Johan Hjerkin (1970)

– Direktør forretnings- og organisasjonsutvikling

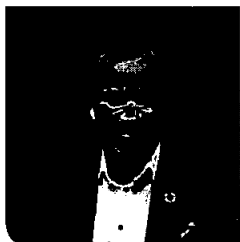
Johan Hjerkin er utdannet siviløkonom ved Norges Handelshøyskole (NHH) i Bergen samt NHH Executive programmet «Strategisk forretningsforståelse».

Han har 20 år med bankerfaring fra Postbanken BA (1996-99) og DNB (1999-17) hvor av 15 år som leder med blant annet ansvar for strategi og større endringsprosjekter i DNB. Han ble ansatt i SpareBank 1 BV i mai 2017.

Styremedlem i Netaxept AS (2004-08). Han har p.t ingen styreverv.

Antall egenkapitalbevis i BV: 12.806

Presentasjon av styret

Finn Haugan (1953)

– Styreleder

Haugan bor i Trondheim og er utdannet siviløkonom fra BI. Siden 1991 har han vært konsernsjef/administrerende direktør i SpareBank 1 SMN (tidligere Sparebanken Midt-Norge). Har tidligere sittet i ledende stillinger i Forretningsbanken og Fokus Bank, sist som viseadministrerende direktør 1989–1991. Haugan har de senere årene hatt en rekke styreverv innenfor finansbransjen bl.a. ivaretatt roller som styreleder i SpareBank 1 Gruppen AS, Bankenes Sikringsfond, Finans Norge og Sparebankforeningen. I dag har han en rekke verv hovedsakelig som styreleder innenfor havbruk og teknologisektoren. Innenfor finansbransjen er Haugan i dag styreleder i Fremtind Forsikring og BN Bank samt styremedlem i Vipps.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 30.000

Heine Wang (1963)

– Nestleder

Wang bor på Nøtterøy og er utdannet jurist. Han har innehatt ulike styreverv inkludert tidligere president i NHO. Han har vært konsernsjef i Nokas, en virksomhet han har vært med å bygge opp, som i dag har en omsetning på ca 8,3 milliarder og 17.000 ansatte i seks land. Wang har vært styremedlem i SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg fra 2015 og nestleder fra 2016 og frem til fusjonen med SpareBank 1 BV.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 27.000

Elisabeth Haug (1977)

– Styremedlem

Haug bor i Oslo og er utdannet sivilmarkedsfører fra BI. Hun har strategisk og operativ ledererfaring fra digitale teknologiselskaper som VIPPS, der hun nå er Nestsjef. Haug var administrerende direktør i mCash før fusjonen mellom mCASH og VIPPS i 2017. Tidligere har hun innehatt ledende stillinger i FINN og Schibsted.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 2.700

Janne Sølvi Weseth (1979)

– Styremedlem

Weseth bor i Kongsberg og er utdannet diplomøkonom med spesialisering i regnskap, skatt og avgift. I tillegg har hun utdanning i styrekompetanse fra BI. Hun har tidligere vært økonomisjef i Kongsberg Defence & Aerospace AS, divisjon Aerostructure. Weseth er i dag Programsjef i Kongsberg Defence & Aerospace AS, divisjon Missile Systems. Hun har vært styremedlem i SpareBank 1 BV siden 2016.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 4.500

Gisle Dahn (1959)**– Styremedlem**

Dahn bor i Sandefjord og er utdannet sivilingeniør og siviløkonom. Han er daglig leder av SpareBank 1 stiftelsen BV og har ledererfaring både fra privat næringsliv og det offentlige, blant annet som rådmann i Sandefjord kommune i over 13 år. Dahn var styreleder i SpareBank 1 BV før fusjonen med SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg i 2017.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 3.200**Hanne Myhre Gravdal (1964)****– Styremedlem ansattes representant**

Gravdal bor i Sylling og er utdannet diplomøkonom, og har i tillegg utdanning i styrekompetanse fra BI. Hun har jobbet innen bankbransjen hos flere aktører siden 1984, blant annet som filialleder i Sparebanken Øst. Gravdal har vært ansatt i SpareBank 1 BV siden 2004, og jobber som senior plasseringsrådgiver i privatmarkedet. Hun har vært styremedlem i SpareBank 1 BV siden 2011.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 5.344**Geir Arne Vestre (1964)****– Styremedlem ansattes representant**

Vestre bor på Nøtterøy og er utdannet diplomøkonom. Han har jobbet i SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg siden 1989. Han har bred erfaring fra de fleste kunderettede avdelinger, og jobber i dag i bedriftsmarkedet som fagrådgiver i BM kreditt. Vestre har vært styremedlem i SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg siden 2008.

Antall egenkapitalbevis i BV pr 11.03.20: 3.181

Medarbeiderne

– Den viktigste kapitalen i kamp om kunden

Hver enkelt medarbeider i vår organisasjon er verdifull og mangfold blant medarbeiderne er en styrke for virksomheten vår. Alle som jobber i SpareBank 1 BV er ambassadører for konsernet og skal beskytte konsernets interesser. Det betyr at vi alltid representerer arbeidsplassen vår på en tillitvekkende måte.

Den viktigste kunnskapsutviklingen skjer faktisk i hverdagen. Forskning viser at 70 % av læringen skjer i vår daglige jobb. 20 % skjer gjennom samhandling med andre, og kun 10 % gjennom å lese eller delta på kurs. Derfor ønsker vi å skape en kultur der vi utfordrer oss selv og de rundt oss. Vi skal ta ansvar, involvere andre, utøve profesjonalitet og være opptatt av kontinuerlig forbedring. Slik lærer vi både av egne erfaringer og av kollegaene våre.

Rekruttering av kompetanse

Ved utgangen av 2019 hadde konsernet totalt 355 fast ansatte fordelt på 345 årsverk. Det er en økning på 19 årsverk i konsernet.

Konsernet opplever at det er godt marked for rekruttering, og at SpareBank 1 BV er en attraktiv arbeidsplass.

Endring og kompetanse

Medarbeidere må dyrkes og utvikles hvis de skal være på sitt beste. Da trengs det god næring i form av opplæring og kompetanseheving i regi av konsernet. Samtidig må også konsernets ansatte være engasjerte og ta ansvar for egen kompetanse for å følge med på utviklingen. Gjennom månedlige oppfølgingsamtaler og den årlige medarbeidersamtalen, legges tydelige forventninger til leveranse og resultat.

Konsernet er opptatt av kontinuerlig videreutvikling av sine ansatte. Lederutviklingsprogrammet som ble startet i 2018 fortsetter i årene fremover. Programmet har til hensikt å styrke lederskapet ved å fokusere på temaer som tillit, kommunikasjon, relasjonsbygging, samarbeid, motivasjon og endringstedelse. I 2019 ble

det opprettet et Medarbeiderutviklingsprogram for alle medarbeidere, som også vil løpe over flere år. Grunnsteinen i programmet er kommunikasjon og relasjonsfokus, hvor vi ønsker å skape en felles kultur for alle på tvers i konsernet. Programmet fokuserer også på å styrke de egenskapene som trengs for å lykkes i et arbeidsmarked i stadig utvikling.

Det jobbes også systematisk med å heve de ansattes formelle kompetanse inkludert gjennomføring av ulike bransjerelaterte sertifiseringer. Den raske utviklingen i kundeatferd krever en organisasjon som er både endringsvillig og dyktig. Slik er det i SpareBank 1 BV.

Arbeidsmiljø

Konsernets organisasjonsundersøkelse har en høy snittscore og den meget gode utviklingen de siste årene fortsetter. Undersøkelsen viser økning på viktige parametre som kultur, endringsvillighet, jobbinnhold, engasjement, samt høy score på samspill. Undersøkelsen blir gjennomgått i samtlige avdelinger, med mål om å styrke en positiv utvikling av arbeidsmiljøet.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Det jobbes systematisk med Helse-, Miljø- og Sikkerhetsarbeid i konsernet, primært gjennom Samarbeidsutvalget (SAMU) hvor Arbeidsmiljøutvalget (AMU) som har et operativt fokus på HMS-arbeidet, inngår. Hovedfokus har vært på forebyggende tiltak for å sikre at sykefraværet forblir lavt. Det jobbes aktivt med oppfølging og tilrettelegging for langtidssykemeldte.

For 2019 var samlet sykefravær 3,28 % som også i 2019 er godt under gjennomsnittet for bransjen. Banken har hele tiden en målsetting om at de ansatte skal føle at deres helse, sikkerhet og miljømessige behov til enhver tid blir tatt vare på.

Likestilling

SpareBank 1 BV skal gi ansatte de samme muligheter for faglig og personlig utvikling, lønn og karriere.

Kjønnsfordelingen i 2019 var 55 % kvinner og 45 % menn. Gjennomsnittsalderen er 47 år og kvinneandelen blant ledere i SpareBank 1 BV i 2019 er 30 %. Sammenlignbare stillinger i forretningsområdene har lik lønn for kvinner og menn.

Sykefravær

Totalt	3,28 %	4,11 %
Kvinner	4,33 %	5,48 %
Menn	2,03 %	2,14 %

	MORBANK	KONSERN
Likestilling og mangfold		
Antall ansatte totalt	237	338
Antall årsverk	234,9	328,1
Kvinneandel	55 %	58 %
Mannsandel	45 %	42 %
Ansatte under 30 år	10 %	11 %
Ansatte 30-50 år	40 %	44 %
Ansatte over 50 år	50 %	45 %
Andel kvinner fordelt på stillingsnivå		
Ledernivå 2	29 %	29 %
Ledernivå 3-4	32 %	40 %
Ledere 30-50 år	43 %	48 %
Ledere over 50 år	57 %	52 %
Andel kvinner i Styret	50 %	36 %
Styremedlem 30-50 år	67 %	25 %
Styremedlem over 50 år	33 %	75 %
Gjennomsnittslønn		
Kvinner	585.832	584.515
Menn	750.924	764.958

Samarbeid arbeidstakerorganisasjonene

Konsernet har et konstruktivt samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene. De bidrar fra hvert sitt ståsted på en hensiktsmessig måte for at konsernet skal nå sine mål.

Godtgjørelse til ansatte

SpareBank 1 BV har innført resultatbasert avlønning for å bygge opp under målene i strategien for 2020 og å motivere for målrettet arbeid i alle enheter. Modellen er todelt. Del 1 består av ren overskuddsdeling med likt beløp til alle ansatte. Del 2 består av en individuell del. Tildeling av variabel lønn skjer ved en vurdering av både finansielle og ikke-finansielle mål og ivaretar etterlevelse av gjeldende lover og regler. Utbetalingen skjer årlig og etterskuddsvis etter at resultatregnskapet er besluttet i styret. Den variable godtgjørelsen er ikke pensjonsgivende, men det betales feriepenger av den variable godtgjørelsen.

Forretningsområder

Privatmarkedet

SpareBank 1 BV fortsetter å styrke sin posisjon i hele markedsområdet, og har i 2019 vokst med ca. 2.500 nye hovedbankkunder. Antall kunder med konto i banken er ved utgangen av året ca. 101.000. Utlånsveksten i 2019 endte på 5,7 %, mens den generelle markedsveksten i personmarkedet er 5,0 % siste 12 mnd. Innskuddsveksten for 2019 ble 10,4 %.

Kombinasjon av lokal tilstedeværelse og en effektiv Direktebank gir personmarkedet god markeds kraft til å vokse videre. Banken har en sterk posisjon i markedsområdet, og kundene mener at SpareBank 1 BV er tilgjengelig, samfunnsengasjert og en bank de kan stole på. Kundeundersøkelser utført i 2019 viser en stabil høy kundetilfredshet.

Kundene våre har i stor grad tatt i bruk de gode digitale løsningene vi har utviklet. Både når det gjelder enkle oppgaver knyttet til hverdagsøkonomien, og også mer komplekse oppgaver. I 2019 ble nesten 90 % av kundenes søknader om boliglån startet av kundene selv i en digital kanal, og i august gjennomførte vi de første hel-elektroniske eiendomsoppgjørene. I tillegg har vi lansert en digital tjeneste for veiledning og bistand i juridiske spørsmål, som også er godt mottatt hos kundene.

Gjennom året var det en kraftig økning av kunder som tegnet seg for Aksjesparekonto (ASK) og 64 % av bankens fondskunder benytter nå dette som sin plattform.

I desember lanserte vi chat-løsning for banktjenester som kan startes direkte på samarbeidspartneres nettsider. Eksempelvis kan kunder ha dialog med banken mens de er inne på Finn.no sine sider og ser på boliger som våre meglere har ute for salg. Dette er en forretningsmodell som vi vil se mer av i tiden som kommer.

Som en del av vår satsing på innovasjon presenterte vi i mai 2019 tjenesten *Lettsolgt*. Dette er et supplement til vår tradisjonelle salgsprosess gjennom Eiendomsmeidler 1, og er en enklere tjeneste for salg av leiligheter. Kunden betaler en fastpris og holder selv visning. En eiendomsmeidler følger opp i hele prosessen via mail og telefon, og gjennomfører budrunde og alle andre praktiske ting på tradisjonelt vis. *Lettsolgt* ble tatt godt i mot i markedet, og er en tjeneste vi er stolte av, og som vi forventer vil styrke samhandlingen mellom bankvirksomheten og meglingen vår.

Eiendomsmeidler 1 BV og Z Eiendom AS hadde en samlet boligomsetning på 7.008 mill fordelt på 2.385 enheter i 2019.

Bedriftsmarkedet

Bedriftsmarkedets kundeportefølje består av vel 9.000 SMB-kunder med konto i banken. Hovedtyngden av utlånsporteføljen er innenfor eiendom, men fokus på andre bransjer medfører at denne andelen er økende. I 2019 har utlånsveksten innenfor bedriftsmarkedet vært på 6,5 %. Innskuddsveksten har tilsvarende vært på 4,2 % som i stor grad kan henføres til en sterk utvikling i SMB-segmentet, i tråd med strategien om å vokse og få mange flere kunder i dette segmentet. Det er stor fokus på samhandling mellom forretningsområdene, slik at kunden møtes med et helhetlig produktspekter.

SpareBank 1 BV er en totalleverandør av finansielle tjenester til bedrifter. Det arbeides kontinuerlig med å få på plass flere digitale salgs- og selvbetjeningsløsninger for bedriftskunder.

BM Digital har utviklet seg til å bli et sentralt forretningsområde i bedriftsmarkedet. Betjeningskonseptet åpner for at bedriftskundene får god oppfølging og relevant rådgivning i valg av produkter og tjenester gjennom brukervennlige digitale løsninger.

1 av 4 bedriftskunder (SMB) i markedsområdet har et kundeforhold til banken.

Banken har solid markedsposisjon i Kongsberg, Sandefjord og i Færder kommune, og er i en utfordrerposisjon i de øvrige markedsområdene. Konsernet har stort fokus på å levere på merkevareassosiasjonene til SpareBank 1; Enkle å forholde seg til, tilgjengelige, viktige bidragsyttere og samfunnsengasjerte.

Forretningsutvikling og innovasjon

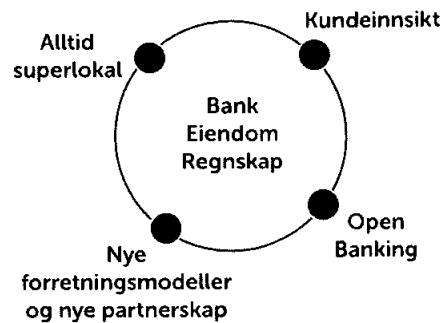
SpareBank1 BV har de siste årene hatt en fokusert innovasjonssatsing for å tilpasse konsernets virksomhet til kundenes forventninger, et konkurransebilde i endring og bidra til å skape et mer digitalt samfunn. Målsetningen har vært å skape gode kundeopplevelser og samtidig oppnå effekter på kostnads- og inntektssiden ved:

- å aktivt jobbe for at kundene får en enklere og bedre hverdagsøkonomi gjennom å utvikle nye tjenester i tett samarbeid SpareBank 1 Utvikling og de andre SpareBank 1-bankene.
- å øke egen evne til å ta ut gevinster av tjenestene vi utvikler gjennom å sette tydelige mål, ha strukturert og helhetlig tilnærming til implementering av tjenester og tett oppfølging av kundenes adopsjonsgrad.

At kundene raskt tar i bruk nye enkle kundevennlige løsninger, er det beste beviset på at vi har lyktes. I januar 2018 ble 10 % av alle boliglån startet i mobil eller nettbanken. I tillegg ble 30 % av bedriftslånene signert digitalt. Ved utgangen av 2019 har selvbetjente lån i digitale kanaler og digital signering blitt den nye standarden.

Strategiske fokusområder

Konsernet har valgt ut fem strategiske satsingsområder knyttet til innovasjon hvor vi søker å bevare men også søke nye inntektsstrømmer og styrke fremtidig konkurransekraft.

1. Innovasjon skal være tett på forretning og eksisterende kjernevirksomhet (bank, regnskap og eiendom)
2. Balansere digitale tjenester med lokal tilstedeværelse og nærhet til kundene
3. Investere i kundeinnsikt og datadrevet kundediolog for å være aktivt tilstede og relevant
4. Ta en aktiv rolle knyttet til open banking
5. Søke nye forretningsmodeller gjennom bruk av partnere

Konsernet har utviklet og pilotert tjenester knyttet til boligreisen hvor vi ønsker å styrke og differensiere vår meglervirksomhet i EiendomsMegler 1 BV og Z Eiendom, samt utnytte fordelen av å ha megler og bank i ett konsern. Tjenesten *Lettsolgt* ble lansert i mai 2019 etter måneder med rask og smidig utvikling. Det er bygget opp et tverrfaglig kompetansemiljø som jobber data-drevet og analytisk for å lykkes med kundepleie og salg på tvers av ulike kanaler. Mobilbanken er utviklet slik at kundene kan samle alle sine konti fra ulike banker i Norges beste mobilbank. Ny teknologi er testet ut for å være tilstede med finansielle tjenester i andres flater. I tillegg har banken inngått partnerskap for styrke satsingen på gründere og småbedrifter i lokalt næringsliv.

Datterselskaper

SpareBank 1 Regnskapshuset AS

Regnskapshuset er i god vekst og har hatt en svært positiv utvikling de siste årene. Datterselskapet består i dag av 5 avdelinger og har i underkant av 50 ansatte. Selskapet skreddersyr løsninger tilpasset hver enkelt kunde og leverer tjenester innen regnskap, lønn, årsoppgjør og rådgivning. Selskapet benytter den nyeste teknologi som gjør hverdagen enkel og effektiv for både kunde og medarbeidere. Skreddersøm av løsninger og ulike økonomisystemer tilpasset hver enkelt kunde, er et av selskapets varemerker.

22 Kapittel 6.

Den nye teknologien muliggjør funksjonell arbeidsdeling mellom kunde og regnskapsbyrået, der det er ønskelig. Regnskapshuset «leier også ut» medarbeidere til selskaper som har behov for bistand midlertidig eller mer fast.

EiendomsMegler 1 BV AS

EiendomsMegler 1 BV har en god posisjon i konsernets markedsområde. Selskapet har 54 ansatte, og er en del av den nasjonale EiendomsMegler 1-kjeden. Samlet sett er EiendomsMegler 1 markedsledende for tiende året på rad. EiendomsMegler 1 BV er representert ved alle konsernets kontorer, med ansatte som innehar god lokalkunnskap. Selskapet har et bredt spekter av tjenester, og har utviklet gode digitale salgsløsninger. Forretningsvirksomheten består av næringsmegling, eiendomsoppgjør, samt formidling av fritidsboliger, nybygg og brukte boliger.

Z Eiendom AS (60% eierskap)

Selskapet har en ledende markedsposisjon i Tønsberg

regionen, med en markedsandel på vel 25 %. De 17 ansatte i Z Eiendom AS søker til enhver tid å imøtekomme kunder på en profesjonell og personlig måte. Selskapets strategi er å være den personlige eiendoms-megleren som skreddersyr løsninger for hver enkelt kunde. På den måten sikres det at oppdragsgiverne oppnår en optimal salgpris.

Z Eiendom AS er lokalisert på Teie Torv i Færder kommune og på Olsrød Park i Tønsberg kommune. Forretningsvirksomheten består av formidling av andels- og selveierleiligheter, eneboliger, gårdsbruk og fritidseiendommer. Z Eiendom AS bistår også kunder med verdifastsettelse av eiendom, eiendomsoppgjør, seksjonering, oppgjør/tinglysning og andre eiendomsrelaterte oppgaver.

Imingen Holding AS

Larvik Marina AS

Bærekraft

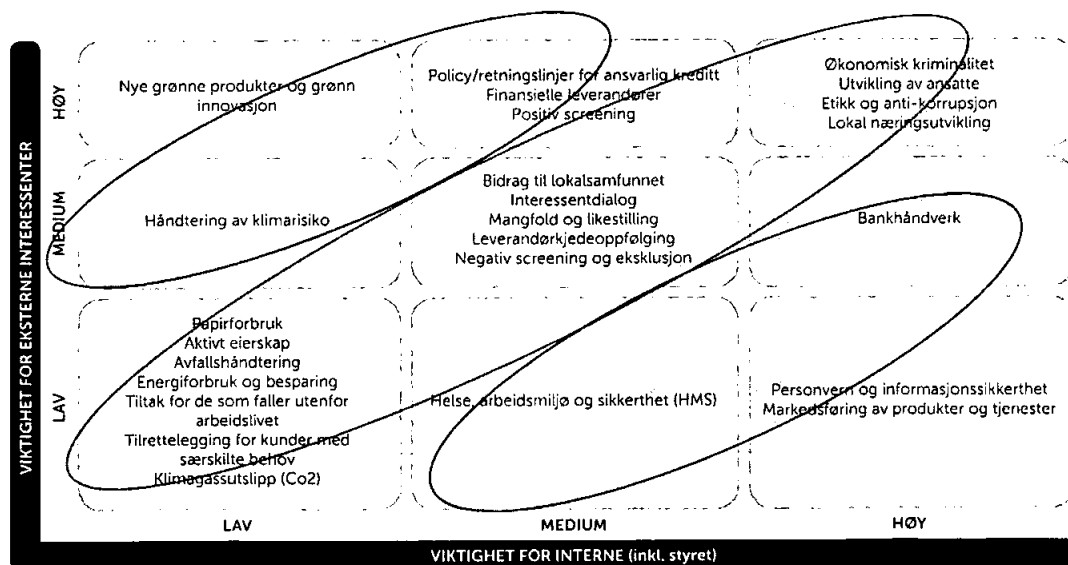
I 160 år har banken vært en viktig lokal støttespiller og bidratt til at bærekraftige lokalsamfunn har levd videre. Dette har vært og skal fortsatt være en del av sparebankfilosofien og vår grunnmur. I den senere tid har fokuset på bærekraft økt betydelig. Verden er i endring og vi må endre oss med den for fortsatt å være en bærekraftig samfunnsaktør.

Gjennom året har styret og ledelsen løftet bærekraft som et strategisk satsingsområde. Bærekraft skal være en integrert del av konsernets virksomhet. SpareBank 1 BV skal ta samfunnsmessige, miljømessige og sosiale hensyn gjennom den daglige driften. Med nærhet til kundene og god lokalkunnskap bidrar konsernet til samfunnsutviklingen gjennom verdiskapning og bærekraftig utvikling. Vi skal også om 30 år kunne se at vi har bidratt til en bærekraftig omstilling i vårt markedsområde.

Profesjonalisering av arbeidet med bærekraft

I 2018 begynte vi for alvor med profesjonalisering og tilpasning til det som kreves av bærekraftsarbeid i vår tid. Med assistanse fra selskapet The Governance Group ble det gjennomført en vesentlighetsanalyse i GRI-standard. Prosessen har kartlagt relevante bærekrafts-tema, identifisert interne og eksterne interessenters forventninger gjennom spørreundersøkelser og intervjuer, og gjennom analyse og intern workshop identifisert en vesentlighetsmatrise som grunnlag for videre handlingsplan og strategi. De temaene som ble rangert høyest av både interne og eksterne interessenter er:

- Økonomisk kriminalitet
- Utvikling av ansatte
- Etikk og anti-korrupsjon
- Lokal næringsutvikling

24 Kapittel 7.

SpareBank 1 BV har i 2019 løftet bærekraft inn i strategien som et viktig satsningsområde. Det har blitt gjennomført et grundig analysearbeid for å få oversikt over hva som gjøres av gode tiltak og rutiner, hva vi ønsker å forbedre, og våre ønskede satsingsområder. Resultatet av vesentlighetsanalysen for bærekraft har vært brukt til å skape gode konkrete tiltak og strategiske grep i tråd med det som kom frem i analysen.

For å profesjonalisere arbeidet ytterligere ble det opprettet en stilling som leder for bærekraft. Dette vil gi et stort løft fremover. Selv om alle avdelinger skal være involvert i bærekraftsarbeidet, vil en leder på toppen med bærekraft som eget fagfelt strukturere og intensivere arbeidet på en mer målrettet måte.

Initiativer og organisasjoner vi støtter

- FNs Bærekraftsmål:
SpareBank 1 BV skal understøtte FNs bærekraftsmål, som er verdens felles plattform for sammen å skape en bærekraftig framtid på jorden. Vi har plukket ut fem av disse som vi spesielt fokuserer på. Dette vil gjelde både arbeid internt og samarbeid eksternt med andre aktører og samfunnet. Disse er mål nummer 8, 9, 11, 13 og 16.

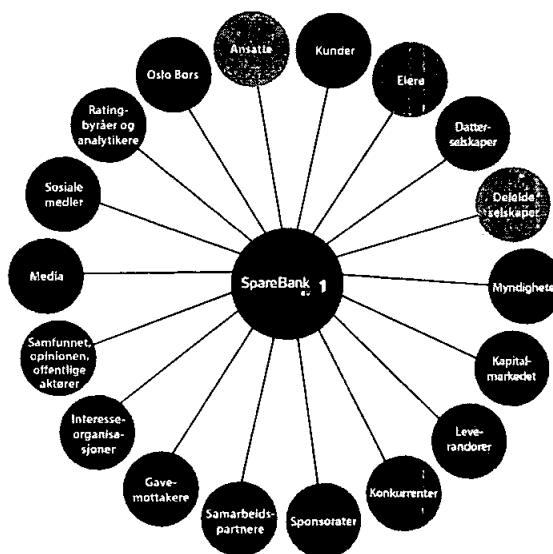

- UN Global Compact:
SpareBank 1 BV er tilsluttet FNs Global Compact, som er verdens største næringslivsinitiativ for bærekraft og samfunnsansvar. Medlemmene må gi et frivillig løfte om å «operere basert på universelle bærekraftsprinsipper, støtte lokalsamfunnet, forplikte seg til å gjøre bærekraft en del av virksomhetens DNA og rapportere årlig om virksomhetens innsats».
- UN Principles for responsible banking:
SpareBank 1 BV har signert disse prinsippene som danner et rammeverk for et bærekraftig næringsliv og som forplikter til å påvirke verden i en bærekraftig retning gjennom egen bankvirksomhet og måten banken stiller krav og stimulerer egne kunder på.

Interessentdialog og samarbeid

En god dialog med våre interessenter er viktig for å opprettholde og utvikle SpareBank 1 BV i en retning som er bærekraftig også i fremtiden. Dialog med interessenter (se interessentkart) er en vesentlig del av bankens bærekraftambisjoner. Blant de viktigste interessentene er kunder, eiere, medarbeidere, myndigheter og organisasjoner, som alle i økende grad er opptatt av hvordan SpareBank 1 BV ivaretar sitt samfunnsoppdrag og leverer på bærekraft.

For å kartlegge kundens og andre respondenters syn på banken, utføres kunde og markedsundersøkelser jevnlig. På bakgrunn av dette kan banken prioritere riktig innsats for å forbedre tjenester og produkter, samt ikkefinansielle og finansielle resultater. Vi sørger også for ulike andre dialoger med våre mange interessenter.

	MØTEPLASS	TEMA	TILTAK
KUNDER	<ul style="list-style-type: none"> Kunde- og markedsundersøkelser i person- og bedriftsmarkedet Digitale og fysiske kanaler Kundesenter person- og bedriftsmarkedet 	<ul style="list-style-type: none"> Hvordan konsernet og virksomheten oppfattes av kundene våre Ansvarlig rådgivning, tillit og åpenhet og lokal tilstedeværelse 	<ul style="list-style-type: none"> Forbedrende tiltak ute i markedet Dialog med kundene og svar på spørsmål via våre ulike kanaler
MEDARBEIDERE	<ul style="list-style-type: none"> Årlig organisasjonsundersøkelse Årlig medarbeidersamtale Samarbeid med fagforeninger Workshop innen bærekraft Leder- og medarbeiderutvikling 	<ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmiljø Utvikling av ansatte. Trivsel Involvering av ansatte Prioriterte bærekraftstemaer Kompetanse og kultur 	<ul style="list-style-type: none"> Forbedringstiltak i samråd med ledelse og ansatte Fagforening som ressurs Spesifikke tiltak knyttet til prioriterte temaer
EIERE	<ul style="list-style-type: none"> Dialog med største eiere, herunder Stiftelsene Representantskap Valgmøte for eiere Børsmeldinger og kvartalsrapporter 	<ul style="list-style-type: none"> Resultatutvikling og aktuelle temaer Årsregnskap og event andre rapporter Orientering om konjunkturer, selskaps utvikling og status Årlig gjennomføringsplan for Investor relations 	
MYNDIGHETER	<ul style="list-style-type: none"> Kontakt med kontroll- og tilsynsmyndigheter Bedriftshelsetjeneste 	<ul style="list-style-type: none"> Drift, sikkerhet og personvern Sykefravær, helsefremmende arbeid 	<ul style="list-style-type: none"> Tiltak for etterlevelse av lover og regler (Compliance) Forbedrende tiltak i samråd med ledelse
SAMFUNNET FOR ØVRIG	<ul style="list-style-type: none"> Møteplasser som medlem i Finans Norge Samarbeid med LO gjennom LO-Favor Dialog med lag og foreninger gjennom samarbeidsavtaler og sponsorer Samarbeid med teknologiinkubatoren Silicia Samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnskap om regionens potensiale og utfordringer Tilbud til LO-medlemmer Innovativ gründerstøtelse lokalt Partnerskapsavtale om praksisplasser 	
INTERESSE-ORGANISASJONER	<ul style="list-style-type: none"> UN Global Compact UN Global Compact Network Norway UNEP FI Finans Norge Finansforbundet LO Finans Lokale næringsforeninger 	<ul style="list-style-type: none"> Oppstart av medlemsskap Samarbeid bærekraftstemaer Principles for responsible banking Lokal næringsutvikling 	

Lokal støttespiller i vår region

SpareBank 1 BV har et omfattende samfunnsengasjement i sitt markedsområde, med fokus på bredde og spredning både geografisk og i form av ulike typer aktiviteter, tiltak og prosjekter vi engasjerer oss i. Hovedsakelig gjøres dette via sponing og samarbeidsavtaler med lag/foreninger og arrangementer. Banken ga i 2019 også ut talentstipend til idrettsungdom, unge musikere og kunstnere i lokalmiljøene, som en hjelp til å utvikle sitt talent og engasjement.

Fra og med 2018 blir gavfondstildelinger gitt via SpareBank 1 Stiftelsen BV og Sparebankstiftelsen Nøtterøy-Tønsberg. Disse stiftelsene ble opprettet i forbindelse med fusjonen mellom SpareBank 1 BV og SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg.

Gjennom dette arbeidet har selskapet bidratt med betydelige beløp og engasjement både lokalt og regionalt. Slik opprettholdes tradisjonene som ligger i sparebankfilosofien, hvor SpareBank 1 BV bygger samfunnet den er en del av.

Klima og miljøbevissthet i daglig drift

Miljøbevissthet skal prege bankens virksomhet. SpareBank 1 BV arbeider for å redusere belastningen på det ytre miljø gjennom miljøvennlig drift internt. SpareBank 1 BVs direkte påvirkning på klimaet og miljøet er i hovedsak knyttet til energiforbruk, tjenestereiser og avfall fra kontorvirksomheten. Konsernet ønsker å stimulere til en mer miljøvennlig atferd internt og blant kunder, og tilbyr derfor stadig flere papirløse tjenester som reduserer belastningen på miljøet.

Det arbeides kontinuerlig med utvikling av mer kundevennlige løsninger. Der det er behov for dialog med kunder, vil elektroniske kanaler som e-post, SMS, chat og nettmøter benyttes i størst mulig grad. I juni 2014 innførte SpareBank 1 BV elektronisk signering av boliglånssøknader. Per desember 2019 utgjorde elektronisk signering 95 % av signerte boliglånssøknader.

I 2017 ble det introdusert en ny arbeidsmetodikk med fokus på kontinuerlig forbedring av digitale kundereiser. Banken har printløsninger på alle kontorsteder som sikrer at uvedkommende ikke får tilgang til konfidensiell informasjon, og bidrar til redusert papirbruk i konsernet. SpareBank 1 BV har avtale for retur av teknologisk avfall. Dette sikrer en forsvarlig avhending av data lagret på elektroniske medier, samt gir en miljømessig gevinst ved gjenbruk. Avtalen oppfylder internasjonale konvensjoner og avtaler som skal forhindre at land i den tredje verden forsøples og mottar enheter som ikke kan gjenvinnnes eller destrueres på en miljømessig forsvarlig måte. Det benyttes multiverktøy for møtevirksomhet (Skype for Business), som tilrettelegger for video, lyd og chat fra kontorplassen for alle ansatte. Antallet Skype for Business-møter har økt kraftig fra innføringen i 2015.

Bærekraft i innkjøp

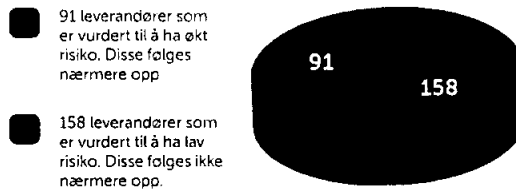
Bærekraft i innkjøp omhandler leverandørenes arbeid med miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. SpareBank 1-alliansen stiller krav til leverandørene om at de har retningslinjer innen bærekraft, og at disse skal omsettes til handling.

Oppfølging av leverandører

SpareBank 1 Utvikling har avtaler med 249 leverandører som leverer tjenester til hele alliansen. Det er utarbeidet verktøy for å risikovurdere leverandørenes negative påvirkning av miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet. På bakgrunn av vurderingen følger man opp leverandører med økt risiko for negativ påvirkning for å sikre at de jobber systematisk og praktisk med bærekraft. Dette gjelder såvel eksisterende som nye leverandører. Der vi finner mangelfulle forhold innleder vi en dialog med leverandøren for å sikre at våre krav oppfylles.

Risikovurdering av eksisterende leverandører

249 leverandører fordelt på risiko for negativ påvirkning av miljø, sosiale forhold og etisk forretningsvirksomhet

91 leverandører, 37 %, følges nærmere opp for økt risiko for negativ påvirkning av miljø og sosiale forhold.

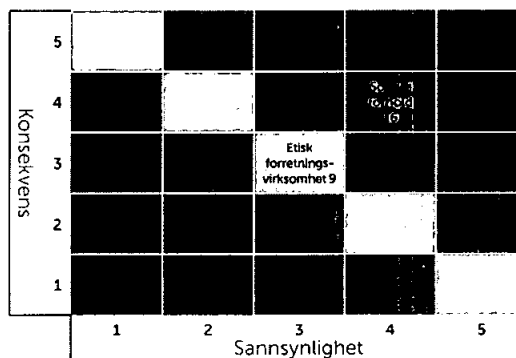
Risikovurdering

Leverandørs risiko for negativ påvirkning av:

- miljø
- sosiale forhold
- etisk forretningsvirksomhet

Leverandører vurderes etter risikomatrisen, og plasseres i risikoklasser (se under), der leverandører som scorer over en viss risiko følges videre opp. Matrisen er et skjønnsmessig utgangspunkt, der f.eks. enkeltelementer med høy risiko og leveransens økonomiske verdi kan tilsis endret vurdering.

Risikomatrise

Risikoklasser og oppfølging

Gjennomsnittlig score fra risikomatrise	Risikoklasse for leverandør	Oppfølging av leverandør
1-4	Klasse 1 – akseptabel	Ingen oppfølging
5-10	Klasse 2 – må vurderes	Se under
11-25	Klasse 3 – ikke akseptabel uten at tiltak er vurdert	Leverandører i klasse 2 og 3 følges nærmere opp.

Aktivitetsplan for bærekraft i innkjøp

MÅL FOR 2019	RESULTAT 2019
<ul style="list-style-type: none"> Etablere retningslinjer og rutiner for bærekraft i innkjøp 	<ul style="list-style-type: none"> Retningslinjer og rutiner er på plass Påbegynt oppfølging av leverandørenes retningslinjer og praktiske arbeid med bærekraft
MÅL FOR 2020	MÅL FOR 2021-2023
<ul style="list-style-type: none"> Fullføre oppfølgingen av leverandørene fra 2019 På bakgrunn av leverandør-oppfølgingen identifisere leverandører og kategorier for ytterligere oppfølging 	<ul style="list-style-type: none"> Evaluer og videreutvikle arbeidet med bærekraft i innkjøp Forbedre systemer og oppfølging av leverandørene

Første halvår 2020 vil vi fullføre oppfølgingen av de 91 eksisterende leverandørene. Leverandører som ikke oppfyller våre krav vil bli gitt frister for å innfri kravene. Andre halvår 2020 vil vi på bakgrunn av resultatene av leverandør-oppfølgingen identifisere enkeltleverandører og kategorier for ytterligere oppfølging. Leverandørenes kunnskap om risiko for negativ påvirkning av miljø og sosiale forhold i egen virksomhet og leverandørkjedene vil stå sentralt.

Energi og klimaregnskap

Kategori	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utslipp (tCO ₂ e)	Utslipp (fordeling)
Transport			69.7	16.8	6.6%
Diesel (NO)	6 986.0	liter	67.1	16.2	6.3%
Bensin	250.0	liter	2.6	0.6	0.2%
Scope 1 total			69.7	16.8	6.6%
Elektrisitet*			2 079.2	81.1	31.8%
Elektrisitet nordisk miks	2 079 164.1	kWh	2 079.2	81.1	31.8%
Fjernvarme/kjøling nordiske tok.			729.7	19.0	7.5%
Fjernkjøling Arendal	29 548.0	kWh	29.5	1.2	0.5%
Fjernvarme norsk miks	700 104.9	kWh	700.1	17.9	7.0%
El-biler			45.5	1.8	0.7%
El-bil Norden	45 500.0	kWh	45.5	1.8	0.7%
Scope 2 total			2 854.3	101.9	39.9%
Flyreiser			-	8.0	3.2%
Kontinental/Nordisk RF	22 160.0	pkm	-	3.5	1.4%
Interkontinental, RF	23 200.0	pkm	-	4.5	1.8%
Nordisk, RF	58 338.0	pkm	-	-	-
Forretningsreiser			3.3	113.2	44.4%
Km-godtgj.el-bil(NO)	19 328.0	km	3.3	0.1	0.1%
Km-godtgj. fossil	638 501.0	km	-	113.1	44.3%
Avfall			-	15.2	6.0%
Restavfall,forbrenning	28 325.0	kg	-	14.2	5.6%
Papiravfall,gjenvinning	37 453.9	kg	-	0.8	0.3%
Glassavfall,gjenvinning	706.6	kg	-	-	-
Metallavfall,gjenvinning	411.0	kg	-	-	-
Organisk avfall,gjenvinning	6 256.8	kg	-	0.1	0.1%
Plastavfall,gjenvinning	581.0	kg	-	-	-
EE-avfall,gjenvinning	160.0	kg	-	-	-
Treavfall,gjenvinning	680.0	kg	-	-	-
Restavfall,gjenvinning	316.0	kg	-	-	-
Plasterboard avfall, gjenvinning	0.8	tonn	-	-	-
Scope 3 total			3.3	136.5	53.5%
Total			2 927.3	255.1	100.0%
Elektrisitet markedsbasert				424.1	
Scope 2 markedsbasert				444.9	
Total markedsbasert				598.2	

Energi og klimaregnskap

Hensikten med denne rapporten er å vise oversikten over organisasjonens klimagassutslipp (GHG-utslipp), som er integrert del av en overordnet klimastrategi. Et klimaregnskap er et viktig verktøy i arbeidet med å identifisere konkrete tiltak for å redusere sitt energiforbruk og tilhørende GHG-utslipp. Denne årlige rapporten gjør organisasjonen i stand til å måle nøkkeltall og dermed evaluere seg selv over tid.

Rapporten omfatter hele driften til SpareBank 1 BV, konsern og filialer.

Informasjonen som benyttes i et klimaregnskap stammer både fra eksterne og interne kilder, og blir omregnet til tonn CO₂-ekvivalenter. Analysen er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utviklet av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" - GHG protokollen. Dette er den mest anvendte metoden verden over for å måle utslipp av klimagasser. ISO standard 14064-1 er basert på denne.

SpareBank 1 BV hadde i 2019 et totalt klimagassutslipp på 255 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e).

28 Kapittel 7.

Transport:

Faktisk forbruk av fossilt brensel i selskapets kjøretøy (eide, leide, leaset). Bruk av diesel (B5) og bensin står i 2019 for utslipp tilsvarende 16,8 tCO₂e.

Elektrisitet:

Målt forbruk av elektrisitet i egen-eide eller leide lokaler/bygg. Tabellen viser klimagassutslipp fra elektrisitet utregnet med den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren Nordisk miks. Utslipp fra elektrisitet tilsvarer 81 tCO₂e og utgjør 32 % av totale utslipp i 2019. Dette tilsvarer en reduksjon på 20 % fra 2018. Merk at utslippsfaktoren Nordisk miks er redusert med 13 % siden 2018, noe som reflekterer at det er produsert strøm fra kilder med lavere klimagassutslipp (som vannkraft sammenlignet med gasskraft) i 2019 sammenlignet med året før.

Fjernvarme:

Målt forbruk av elektrisitet i egen-eide eller leide lokaler/bygg. Utslipp fra fjernvarme tilsvarer 31,5 tCO₂e og utgjør 7,5 % av totale utslipp i 2019.

Flyreiser:

Totale utslipp fra flyreiser har økt med 3 % og står i 2019 for 8 tCO₂e.

Km.godtgjørelse:

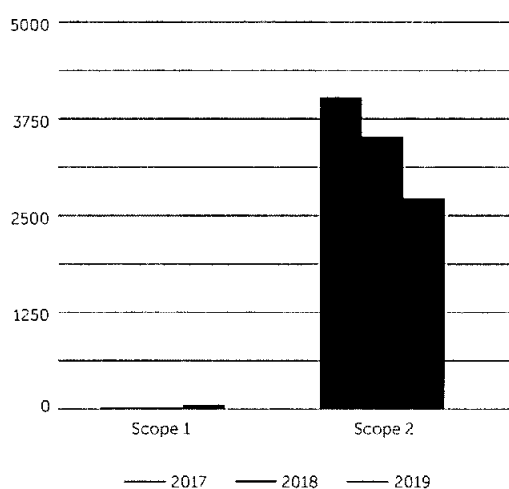
I 2019 er det gitt godtgjørelse for 638 501 km med diesel/bensinbil. Dette gir et utslipp på 113 tCO₂e, og utgjør 45 % av totale utslipp. Km.godtgjørelse til elbil er 19 328 km som gir et utslipp på 0,1 tCO₂e.

Årsrapport - klimaregnskap (tCO₂e)

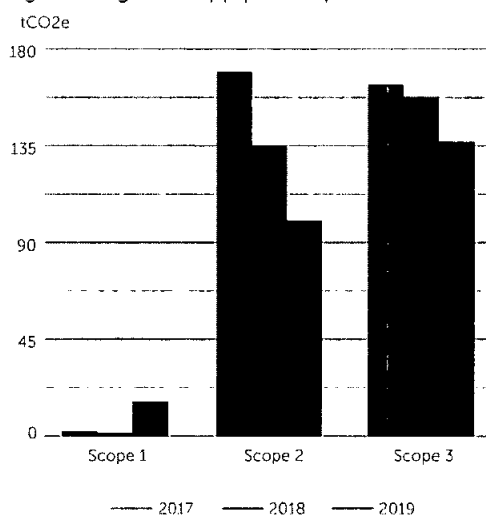
Kategori	2017	2018	2019	% endringer fra forrige år
Transport				
Diesel (B 5)	1.3	-	-	-
Diesel (NO)	-	0.9	0.6	-34.6%
Bensin	0.8	0.5	16.2	3 255.2%
Scope 1 Utslipp	2.1	1.4	16.8	1 100.4%
Fjernvarme/kjøling nordiske lok.				
Fjernkjøling Arendal	-	0.7	1.2	77.4%
Fjernvarme Norsk miks	43.7	31.5	17.9	-43.3%
El-biler				
El-bil Norden	0.1	0.1	1.8	2 809.8%
Elektrisitet*				
Elektrisitet nordisk miks	124.9	102.0	81.1	-20.5%
Scope 2 Utslipp	168.7	134.2	101.9	-24.1%
Flyreiser				
Kontinental/nordisk RF	5.7	10.4	3.5	-66.4%
Interkontinental, RF	-	-	4.5	100.0%
Nordisk, RF	19.8	22.4	-	-100.0%
Avfall				
Glassavfall, gjenvinning	-	-	-	-
Metallavfall, gjenvinning	-	-	-	-
Organisk avfall, gjenvinning	0.1	0.1	0.1	24.5%
Papiravfall, gjenvinning	0.9	0.6	0.8	29.1%
Plasterboard avfall, gjenvinning	-	-	-	-
Plastavfall, gjenvinning	-	-	-	-
Restavfall, gjenvinning	-	0.1	-	-94.9%
Restavfall, forbrenning	18.8	15.0	14.2	9.8%
EE-avfall, gjenvinning	-	-	-	-
Treavfall, gjenvinning	-	-	-	-
Forretningsreiser				
Km-godtgj. fossil	117.4	110.5	113.1	2.3%
Km-godtgj.el-bil(NO)	-	0.4	0.1	-71.5%
Scope 3 Utslipp	162.8	157.6	136.5	-13.4%
Total	333.5	293.3	255.1	-13.0%
Prosentvis endring	-	-12.1%	-13.0%	-

Navn	2017	2018	2019	% endringer fra forrige år
Totalt energiforbruk Scope 1+2 (MWh)	4 067.6	3 517.6	2 924.0	-16.9%
Totale utslipp (S1+S2) (tCO2e)	170.7	135.6	118.6	-12.5%
kg CO2e (s1+s2+s3)/årsverk	986.7	875.0	739.5	-15.5%

Årlig energiforbruk (MWh) Scope 1 & 2

Årlige klimagassutslipp per scope

Bekjempelse av korrupsjon/hvitvasking Antihvitvasking (AHV)

SpareBank 1 BV har i lang tid hatt fokus på bankens arbeid for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Alle kundetiltak og aktiviteter for å redusere risiko i virksomheten skal være risikobasert. Det sikrer at banken bruker ressursene som legges ned i dette viktige arbeidet så effektivt som mulig.

En forutsetning for denne risikobaserte tilnærmingen er at det foretas en virksomhetsinnrettet risikovurdering.

Både datterselskap og banken gjennomfører minimum årlig en risikovurdering, der virksomheten identifiserer og vurderer risikoen for hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjonsbrudd knyttet til sin virksomhet.

Virksomhetene vurderer risikodrivere som; virksomhetens art og omfang, produkter, tjenester og kunde-forhold. I tillegg vurderes også type kunder, kundegrupper, geografiske forhold samt organisatoriske forhold. Bankens «Policy for tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering» bygger på risikovurderingen, og gir virksomhetsspesifikke retningslinjer og rutiner for tiltak.

Det er stort fokus på relevant og kontinuerlig opplæring i og etterlevelse av interne antihvitvaskingsrutiner og

–regelverk. Banken har etablert prosesser for løpende opplæring for konsernets ansatte, ledere og styret. Opplæringen er tilpasset den enkeltes ansvar og arbeidsoppgaver. Videre gjennomføres tilpasset opplæring av alle nyansatte. Årlig opplæring og oppdatering for alle ansatte på antihvitvaskingsområdet er nedfelt i konsernets retningslinjer.

Det er etablert en felles enhet for AHV i SpareBank 1 Utvikling. Banken har utkontraktert sin transaksjons-overvåking til enheten. Enheten besitter bred og god kompetanse, og samarbeider godt med ansvarlige i banken om arbeidet som skal utføres.

Svindelforebyggende tiltak

SpareBank 1 BV følger felles retningslinjer innenfor SpareBank 1-alliansen når det gjelder svindelforebyggende tiltak. Det arbeides kontinuerlig i alliansen for at tjenester på nett og mobil skal være sikre, og for at kundene skal bruke disse tjenestene på en sikker måte. Retningslinjene inneholder blant annet rådgivning for sikker bruk av nettbank og sikker netthandel, generelle nettvett- og kortvettregler, og anbefalte tiltak fra kundens side for å sikre seg mot ID-tyverier. Disse retningslinjene er distribuert og gjennomgått i bedriften, og er dessuten tilgjengeliggjort på SpareBank 1 BV

30 Kapittel 7.

sine nettsider. Siden 2015 har det i tillegg hvert år blitt gjennomført en løpende kampanje på informasjons-sikkerhet sentralt i SpareBank 1-alliansen, for å øke bevisstheten og kompetansen rundt dette temaet blant ansatte. Kampanjen «Passopp» innebærer at den ansatte månedlig får tilsendt nanolæringer på epost med nyttige tips til forebyggende tiltak man kan sette i verk i arbeidshverdagen og hverdagen generelt. Dette vil også videreføres i 2020.

Fokus på svindelforebyggende tiltak har ført til at forsøk på nettsvindel fanges opp i større grad, og saker sendes inn til en felles mailadresse i SpareBank 1.

Personvern og GDPR

SpareBank 1 BV behandler store mengder person-opplysninger, og en svært viktig oppgave er å beskytte disse. Behandling av personopplysninger er lovregulert, og i 2018 ble personvernforordningen GDPR (General Data Protection Regulation) implementert.

SpareBank 1 BV har et etablert rammeverk for personvern og et eget personvernombud.

Ansvarlig kreditt

Kreditt er bankens bærende virksomhetsområde, og bedriftskunder utgjør en viktig del av dette. Vår kredittstrategi vektlegger at bedriftskunder skal ha et langsiktig perspektiv, og deres selskaper skal drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter som inkluderer miljøhensyn og menneskerettigheter.

Vi finansierer i hovedsak små og mellomstore norske bedrifter. Vårt mål er å være en positiv bidragsyter og sparringspartner for å øke bedriftenes bevissthet og praksis knyttet til bærekraftrelaterte temaer.

Å innføre overordnede retningslinjer for bedrifts-markedet der bærekraft er spesifisert og integrert i kredittprosessen er et viktig tiltak i 2020. Retningslinjene skal kreve at bærekraft vurderes i våre kredittprosesser, gi bedriftsrådgiverne et rammeverk for å vurdere bedriftens forhold til bærekraft, og sørge for at vi gjør en vurdering av hvorvidt kundens virksomhetsmodell er bærekraftig.

Etisk og bærekraftig forvaltning

SpareBank 1 BV og SpareBank 1-alliansen vil i utvelgelsen av fondsløyper (verdipapirfondsforsvaltere) for distribusjon til kunde kreve at alle forvaltere det inngås distribusjonsavtale med har retningslinjer og policyer som dokumenterer at de har ESG-krav til selskaper de investerer verdipapirfondsmidlene i og at de drives i overensstemmelse med norsk lov. FNs prinsipper for ansvarlige investeringer skal være signert av fondsforsvalterne og etterlevelse skal rapporteres. ESG: (Environmental), sosiale forhold (Social) and selskapsstyring (Governance).

Våre retningslinjer skal:

- Sørge for at fondstilbudet sikrer etterlevelse av SpareBank 1s ambisjon for bærekraft og ta hensyn til områder som Miljø, Samfunn, Eierstyring og selskapsledelse.
- Sørge for å vi har produktgodkjenningprosesser og produktgovernance, herunder periodisk produktrevisjon, som foruten å omfatte finansielle kriterier også omfatter miljø.
- Gjøre oss i stand til å merke fond basert på ESG-kriterier. Merkingen skal være tydelig for kunden, og gi god informasjon om hvor bærekraftig et fond er. Merkingen skjer på bakgrunn av datainnsamling fra samtlige fondsforvaltere, gjennom et omfattende spørreskjema. Vurderingen vil revideres årlig i forbindelse med produktrevisjonen i SpareBank 1s produktorgan.
- Bidra til at SpareBank 1 kan tilby fond som bidrar til positiv endring innen ESG til kunder, vi skal også tilstrebe å gi informasjon om hvilken måte og utstrekning fondet de bidrar til positiv endring.
- Være styrende for hvilke fond SpareBank 1 skal anbefale kundene.

ESG-faktorer skal vektlegges i kombinasjon med finansielle kriterier når banken sammen med øvrige SpareBank 1-banker i alliansen utarbeider oversikt over anbefalte fond. Alle disse fondene vil være i tråd med retningslinjene. Disse mekanismene skal sørge for at hovedvekten av fondene som finnes i vår produktportefølje skal være i tråd med retningslinjene.

Menneskerettigheter

SpareBank 1 BV har ikke utarbeidet egne retningslinjer på dette området. Risikoen for brudd på menneskerettigheter er liten, da foretaket har sin forretningsdrift i Norge og dermed opererer i samsvar med lover, regler og konvensjoner. Dette området anses dessuten å være dekket gjennom konsernets etiske regler som angir hovedprinsipper for hvordan ansatte og tillitsvalgte i konsernet skal opptre og hvilke holdninger som skal ligge til grunn for beslutninger i gitte situasjoner.

Tiltak fremover

SpareBank 1 BV vil i tiden fremover fortsette med og styrke fokuset på bærekraftig utvikling og bidrag.

I 2020 står flere nye tiltak på planen:

- Bærekraft implementert i våre risikovurderinger, rammeverk og retningslinjer
- Innføringsplan i bærekraft for ansatte
- Bærekraft inn i kredittprosesser
- Bærekraftsvurdering inn i sponsorat
- Økt bærekraft- og miljøfokus inn i innkjøpsprosessen lokalt

Egenkapitalbevis i SpareBank 1 BV

Lovbestemmelsene for Egenkapitalbevis trekker opp rammer som i store trekk er sammenfallende med de som gjelder for aksjer i forretningsbanker

Lover og forskrifter

Egenkapitalbevisene reguleres av finansforetakslovens kapittel 10. Egenkapitalbevis er fritt omsettelige verdipapirer og kan opptas til notering på Oslo Børs. Børsnoterte Egenkapitalbevis pliktes registrert i Verdipapirsentralen (VPS). Egenkapitalbevisene velger 38 % av representantene til bankens representantskap.

Årlig utbytte av Egenkapitalbevis kan utdeles av årsoverskuddet i henhold til selskapsregnskapet for siste regnskapsår. Utbyttets størrelse foreslås av bankens styre og vedtas av representantskapet.

Dagens skatteregler innebærer at utbyttebetaling blir beskattet. Grunnlaget for beskatningen er utbyttet i prosent fratrukket en fast prosent, det såkalte skjermingsfradraget.

Egenkapitalbeviset som egenkapitalinstrument

Egenkapitalbevis er et egenkapitalinstrument som sparebanker bruker for å skaffe seg egenkapital. Det har store likheter med aksjer. Forskjellen knytter seg først og fremst til eiendomsretten til egenkapitalen og til innflytelsen i de styrende organer. Avkastningen av Egenkapitalbevis er todelt, et årlig kontantutbytte og kursutviklingen på Egenkapitalbeviset. Eierandelskapitalen er sikret ved eventuelle tap i banken ved at den har prioritet foran sparebankens fond.

Resultat pr Egenkapitalbevis for 2019 ble kr 4,43. Basert på bankens utbyttepolitikk foreslår styret å utbetale et utbytte på kr 2,95 pr Egenkapitalbevis for 2019. Utjevningsfondet blir godskrevet med kr 1,48 pr Egenkapitalbevis.

Utbytte og investopolitikk

SpareBank 1 BV har som mål å oppnå resultater som gir god avkastning på bankens egenkapital. Dette skal sikre eierne en langsiktig, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Det enkelte års overskudd vil fordeles forholdsmessig mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen, i samsvar med deres relative andel av bankens egenkapital.

Banken legger til grunn at minimum 50% av egenkapitalbeviser andel av de enkelte års resultat utbetales som kontantutbytte.

Følgende momenter vil vektlegges ved fastsettelse av nivå på samlet årlig utdeling fra banken:

- Bankens soliditet
- Resultatutvikling
- Eksterne rammevilkår
- Langsiktig mål om stabil eierbrøk

Finanskalender for 2020

- Ex- utbytte dato: 01.april
- 1. kvartal 08. mai
- 2. kvartal 12. august
- 3. kvartal 06. november

Utbytte siste 3 år

År	Utbytte	Kurs 31.12	Direkte avkastning
2017	2,40	33,9	7,1 %
2018	2,95	35,6	8,3 %
2019	2,95	39,6	7,4 %

32 Kapittel 8.

Eierforhold

Ved utgangen av 2019 var det registrert 4.089 eiere av Egenkapitalbevis. De 10 største Egenkapitalbevis-eierne er:

Navn	Antall	%
Sp. I Stiftelsen BV	13.642.787	21,62
Sparebankstiftelsen NT	10.925.503	17,31
Verdipapirfondet Eika	1.757.748	2,79
Pareto Invest AS	1.532.868	2,43
Wenaasgruppen AS	920.000	1,46
Landkreditt Utbytte	850.000	1,35
Melesio Capital Nye AS	837.211	1,33
Bergen Kom. Pensjonskasse	780.000	1,24
Catilina Invest AS	731.950	1,16
DnB NOR Bank AS	695.000	1,10

Informasjon til markedet

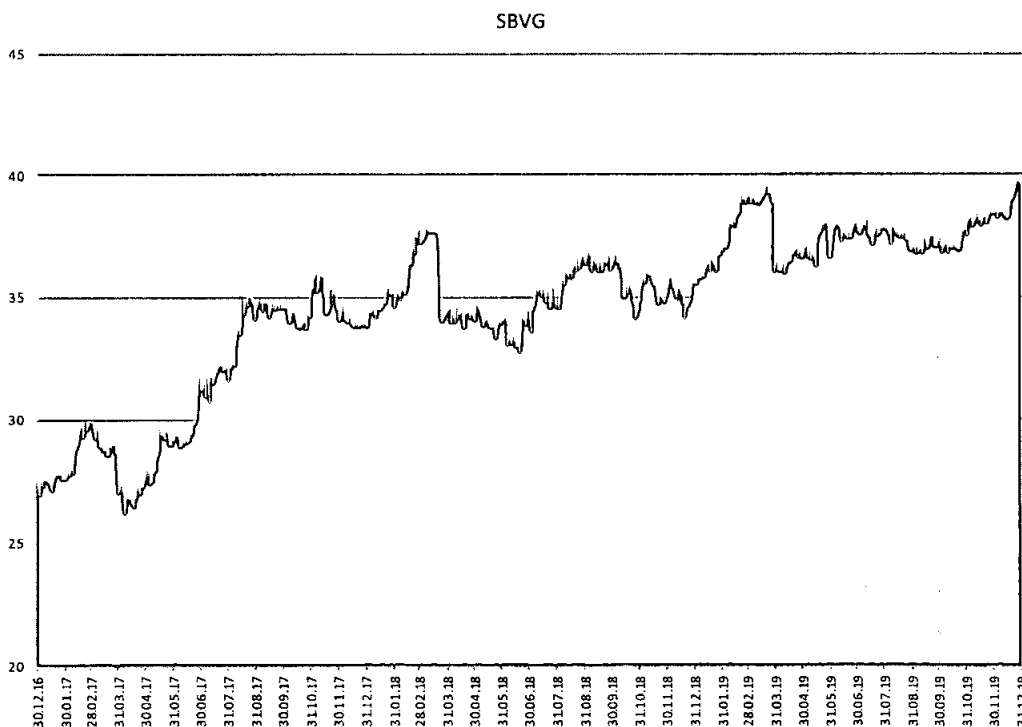
En oversiktlig, lett forståelig og rettidig informasjon underbygger tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen og sørger for at bankens interessegrupper har en løpende mulighet til å vurdere og forholde seg til banken samtidig. Bankens informasjonspolitikk legger derfor vekt på en utstrakt dialog med bankens ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus. Banken legger videre vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise delårsrapporter og halvårlege investorpresentasjoner. Alle kvartalsrapporter, presse-meldinger og presentasjoner finnes på www.s1bv.no.

Børsnotering

SpareBank 1 BV Egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs under tickerkode SBVG.

En nærmere spesifisering av Egenkapitalbevis er gitt i egen note.

Kursutvikling siste 3 år

Representantskap og revisjon

Representantskap

Leder: Lars Ole Bjørnsrud
Nestleder: Tom Mello

Kundevalgte representanter:

Lars Ole Bjørnsrud
Bjørn Hoffstad
Knut Holter
Thale Knudsen
Tom Mello
Kjell E. Nilsen
Kristin Størhaug
Ingebjørg Tollnes
Inger Joh. Tøset

Egenkapitalbevisereres representanter:

Vigdís Askjem
Petter Bjærtnes
Torben Hedegart
Bjørn R. Hellevammen
Iver A. Juel
Åsmund Skår
Thor Strand
Ole Vinje
Reidun Sundal

Ansattes representanter:

Inger Kristin Eide
Kenneth Aashildrød
Henning Pedersen
Tom Stensrud
Tom Sørensen
Fredrik Thorsen

Revisjon

KPMG AS
v/statsaut. revisor Svein Arthur Lyngroth

34 Kapittel 10.

Styrets årsberetning 2019

Årsberetning 2019

SpareBank 1 BV konsernet er en regional virksomhet med markedsområde i Nedre Buskerud og Vestfold.

Konsernet omfatter morbanken, samt de heleide datterselskapene EiendomsMegler 1 BV AS og Spare-Bank 1 Regnskapshuset BV AS. I tillegg eies 60 % av Z-Eiendom AS. Virksomhetene er lokalisert i Kongsberg, Mjøndalen, Drammen, Lier, Holmestrand, Horten, Tønsberg, Nøtterøy, Sandefjord og Larvik.

SpareBank 1 BV er notert på Oslo Børs og avlegger derfor selskaps- og konsernregnskap i henhold til de internasjonale regnskapsstandardene «IFRS» (International Financial Reporting Standards).

Etterfølgende kommentarer og tallstørrelser refererer seg til konsernet dersom annet ikke eksplisitt fremgår. Tall i parentes angir tilsvarende periode i fjor.

Hovedtrekk 2019

- God egenkapitalavkastning.
- Bedring i resultat i kroner fra ordinær drift.
- Økte inntekter fra finansielle eiendeler.
- Lave tap på utlån og garantier.
- Tilfredsstillende vekst i utlånsvolum.
- God vekst i innskuddsvolum.
- Sterk soliditet og meget god likviditet.

Generelle rammebetingelser

Internasjonal økonomi

Den internasjonale uroen fra 2018 har forsterket seg inn i 2019. Handelskrig mellom USA og Kina, økt konfliktnivå i Midtøsten, store strukturelle utfordringer for tradisjonell industri i Europa og usikkerhet knyttet til Brexit har satt sitt preg på året. Det forventes en fortsatt svak utvikling i internasjonal økonomi. Ekspansiv pengepolitikk har redusert konsekvensene av den svake utviklingen, men den pengepolitiske verktøykassen blir stadig mindre.

USA har hatt en god økonomisk utvikling i flere år på grunn av økt konsum i husholdningene og positiv trend i arbeidsmarkedet. Det siste året har handelskrigen påvirket industrisektoren, og sysselsettings- og produksjonsveksten i industrien har avtatt. Den amerikanske sentralbanken har i 2019 satt ned styringsrenten tre ganger som følge av lavere inflasjonsutsikter og økt økonomisk uro.

I eurosonen har den svake aktivitetsutviklingen fra 2018 fortsatt også i 2019. Lav økonomisk vekst og høy arbeidsledighet preger økonomien. Økt proteksjonisme og Brexit skaper økt usikkerhet. Den Europeiske sentralbanken har videreført sin ekspansive pengepolitikk, og

lanserte høsten 2019 en ny stimulanspakke med rentekutt og nye sentralbankkjøp av verdipapirer. Høy gjeld og begrensede muligheter for ekspansiv finanspolitikk hos flere av EUs medlemsland gjør det krevende for dem å ta ansvar for å stimulere økonomien.

Etter årsskiftet har utbredelsen av Coronaviruset medført kraftig fall i aksjeverdiene på verdens børser, spreadutgang på obligasjoner, store utfordringer for fly- og turistbransjen, samt mangel på varer for produksjonsbedrifter. I tillegg til svikt på tilbudssiden gir også viruset en negativ effekt på etterspørselen etter en rekke varer og tjenester. Coronaviruset vil gi lavere vekst i verdensøkonomien i 2020. Hvor lang og dyp nedturen blir avhenger av hvor raskt en får kontroll over spredningen av viruset. Samtidig ble det ikke oppnådd enighet mellom Russland og Opec om kutt i oljeproduksjonen som følge av lavere etterspørsel. Dette har medført kraftig fall i oljeprisen hvilket gir positiv stimulans til verdensøkonomien, men samtidig negative konsekvenser for oljeproduserende land.

Norsk økonomi

I en ellers urolig verden har norsk økonomi greid seg relativt godt. Det har vært en oppgangskonjunktur de siste tre år, med en BNP-vekst over trend og økende sysselsettingsvekst helt til mot slutten av 2019 hvor sysselsettingsveksten har avtatt noe. Investering i olje- og gasssektoren har vært en sterk driver til veksten. Til tross for nedgang i verdenshandelen har Norge holdt eksporten oppe, blant annet gjennom økt eksport av fisk. Det forventes noe lavere vekst i BNP, investeringer og eksport i årene fremover.

Husholdningenes forbruk har hatt en svak vekst gjennom 2019 - svakere enn aktiviteten i økonomien. Husholdningenes fremtidsutsikter er noe dårligere og i tråd med forventet lavere vekst i BNP, investeringer og eksport i årene fremover. Husholdningenes sparelyst og tro på egen økonomi er økende og kan ha sammenheng med Norges Banks signaler om flat utvikling i styringsrenten fremover.

Det har de siste par årene vært en moderat og stabil vekst i boligprisene etter mange år med sterk vekst. I 2019 har årsveksten vært marginalt over konsumprisveksten. Det er høy aktivitet i boligmarkedet. Boligmarkedet ansees stabilt og balansert.

Etter flere år med sterk vekst i bruk av oljepenger har Norge ført en noe strengere finanspolitikk de siste par årene. Dreiningen i finanspolitikken er fornuftig og nødvendig for å møte de økonomiske utfordringene fremover.

Utvikling i markeds- og virksomhetsområder for SpareBank 1 BV

Bankens muligheter for resultater og vekst er i stor grad avhengig av den generelle utviklingen innenfor SpareBank 1 BVs primære markeds- og virksomhetsområder i nedre Buskerud og Vestfold. Regionene har over mange år hatt netto tilflytting og prognoser tilsier at denne utviklingen vil vedvare. Infrastrukturen innenfor bankens områder forbedres kontinuerlig. Fra Oslo er det i dag et godt utbygget veinett mot bankens markedsområder i Drammen/Kongsberg og gjennom Vestfold. I tillegg er Sandefjord Lufthavn viktig for næringslivet i regionen med daglige avganger til Amsterdam og København. Nedre Buskerud og Vestfold er attraktive markedsområder for bank- og finansvirksomhet. Alle de store finansaktørene er etablert i våre regioner og konkurransen i våre lokale markedsområder er stor.

Bankens markedsområder har hatt en stabil utvikling i boligpriser gjennom 2019 og arbeidsledigheten fortsetter å ligge på et lavt nivå.

Resultatutvikling

Resultat

Konsernet SpareBank 1 BV hadde et resultat av ordinær drift før tap på 667,1 mill (732,6 mill). Resultat etter skatt ble 538,6 mill (596,1 mill), hvilket utgjør 1,41 % (1,67 %) av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Konsernets annualiserte egenkapitalavkastning utgjorde 11,3 % (13,6 %).

Konsernets egenkapitalavkastning pr. 31.12.2019 er påvirket av gevinst ved forsikringsfusjon (Fremtind) med 71,9 mill, mens tilsvarende periode i fjor i vesentlig grad ble påvirket av gevinst ved salg av egne forretningsbygg med 90,7 mill og inntektsført engangseffekt som følge av avviking av ytelsesordning pensjon med 102,2 mill. Eksklusive disse postene utgjorde konsernets annualiserte egenkapitalavkastning 9,8 % (9,9 %). SpareBank 1 BV har som målsetning en egenkapitalavkastning på minimum 10 %.

Resultat pr. egenkapitalbevis utgjorde i morbank kr 4,43 (kr 4,98).

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter utgjorde 656,5 mill (592,9 mill). Netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital var 1,72 % (1,67 %).

Ved utgangen av året har banken overført boliglån for 12.040 mill (11.740 mill) til SpareBank 1 Boligkreditt AS, samt 843 mill (582 mill) i lån til næringsseiendom til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Inntjeningen fra disse låneporteføljene fremkommer under netto provisjonsinntekter og utgjorde 101,5 mill (94,9 mill).

Marginforbedringen i 2019 er i vesentlig grad knyttet til økte innskuddsmarginer.

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter

Til sammen utgjorde netto provisjonsinntekter og andre inntekter 427,1 mill (506,7 mill).

Netto provisjonsinntekter

Netto provisjonsinntekter utgjorde 280,2 mill (266,2 mill).

Andre driftsinntekter

Andre driftsinntekter utgjorde 146,8 mill (240,5 mill). I fjoråret inngår gevinst ved salg av egne forretningsbygg med 90,7 mill.

Netto resultat fra finansielle eiendeler

Netto resultat fra finansielle eiendeler utgjorde 171,9 mill (99,2 mill). Hovedpostene i 2019 består av mottatte utbytter med 25,5 mill (32,0 mill) og netto resultat fra eierinteresser med 125,4 mill (47,8 mill). I sistnevnte post inngår gevinst ved forsikringsfusjon (Fremtind) med 71,9 mill, samt 18 mill relatert til vår andel av positiv verdiregulering av eiendommer i SpareBank 1 Gruppens livselskap. I tillegg utgjorde netto resultat fra andre finansielle eiendeler 20,9 mill (19,4 mill). Banken har foretatt nedskrivning på en finansiell investering med 14,5 mill i 2019.

Driftskostnader

Totale driftskostnader utgjorde 588,3 mill (466,2 mill). Driftskostnader i prosent av totale driftsinntekter utgjorde for konsernet 46,9 % (38,9 %). Tilsvarende kostnadsprosent for morbank utgjorde 41,6 % (33,0 %).

Personalkostnader

Personalkostnader utgjorde 344,2 mill (237,4 mill). Fjoråret inkluderer inntektsført engangseffekt som følge av avviking av ytelsesordning pensjon med 102,2 mill. Korrigeret for den positive engangseffekten i 2018 øker konsernets personalkostnader med 4,6 mill eller ca 1,4 % sammenlignet med samme periode i fjor.

Andre driftskostnader

Andre driftskostnader utgjorde 244,2 mill (228,8 mill). Økningen fra fjoråret er i vesentlig grad relatert til utviklings- og IT-kostnader.

Tap og tapsavsetninger

Banken har over lengre tid rapportert lave netto tap. Dette skyldes at banken har god kvalitet og stabil utvikling i utlånsporteføljene i både person- og bedrifts-markedet. Utlån i trinn 3 (misligholdte og tapsavsatte utlån) utgjør 0,58 % (0,76 %) av brutto utlån inkludert utlån overført til SpareBank 1 Bolig- og Næringskreditt.

Netto tap på utlån og garantier i 2019 utgjorde 2,3 mill (0,7 mill). Netto tap i % av gjennomsnittlig brutto utlån utgjorde 0,01 % (0,00 %).

Balanseutvikling

Konsernets forvaltningskapital utgjorde 38.822 mill. Dette tilsvarer en økning på 2.242 mill siste 12 måneder. Konsernets forretningskapital (forvaltningskapital inklusive overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS) utgjorde 51.705 mill (48.903 mill).

Utlån- og innskuddsutvikling

Brutto utlån (inkludert volum overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS/SpareBank 1 Næringskreditt AS) utgjorde 44.292 mill. De siste 12 måneder har det vært en økning på 2.438 mill som tilsvarer en vekst på 5,8 %. Veksten fordelte seg med 1.943 mill, tilsvarende 5,7 % i personmarkedet og 495 mill, tilsvarende 6,5 % i bedriftsmarkedet. Personmarkedsandelen av utlån (inkludert SpareBank 1 Boligkreditt AS) er ved utgangen av året på 82 % (82 %).

Banken lanserte i september 2018 nye innskuddsprodukter som har bidratt til en positiv innskuddsutvikling i 2019. Konsernet hadde ved utgangen av året et innskuddsvolum på 24.443 mill (22.139 mill) som tilsvarer en innskuddsvekst på 10,4 % de siste 12 måneder. Veksten fordelte seg med 1.936 mill, tilsvarende 14,5 % i personmarkedet og 369 mill, tilsvarende 4,2 % i bedriftsmarkedet. Konsernet hadde en innskuddsdekning på 77,8 %, mot 75,0 % på samme tidspunkt i 2018. Inkludert volum overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS/SpareBank 1 Næringskreditt AS utgjør innskuddsdekningen 55,2 % (52,9 %). Personmarkedsandelen av innskudd er ved utgangen av året på 63 % (60 %).

Datterselskaper

Eksklusive morbank-elimineringer I mill. kr	EiendomsMegler 1 BV AS		Z-Eiendom AS		SpareBank 1 Regnskapshuset BV AS		Øvrige datterselskaper		Totalt datterselskaper	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Driftsinntekter	77,6	82,1	29,6	29,7	38,2	36,0	0,2	38,0	145,6	185,7
Driftskostnader	(71,7)	(73,0)	(27,6)	(25,7)	(34,3)	(32,9)	(1,7)	(1,8)	(135,2)	(133,4)
Finansposter	(1,0)	(1,1)	0,0	(0,0)	(0,4)	(0,4)	(0,7)	(0,6)	(0,1)	(2,2)
Resultat før skatt	7,0	8,0	2,0	3,9	3,5	2,8	(2,2)	35,6	10,3	50,2

Banken har, med unntak av Z-Eiendom AS, 100 % eierandel i alle datterselskaper og døtre av disse. I Z-Eiendom AS er bankens eierandel 60 %.

EiendomsMegler 1 BV AS inkluderer den felles kontrollerte virksomheten EiendomsMegler 1 Næringsmegling AS (næringsmegler-virksomheten eies 50/50 med SpareBank 1 Telemark). EiendomsMegler 1 BV AS har en god posisjon i konsernets markedsområde og er en del av den nasjonale EiendomsMegler 1-kjeden som er markedsledende i Norge for tiende året på rad. Forretningsvirksomheten består av næringsmegling, eiendomsoppgjør, formidling av fritidsboliger, nybygg og brukte boliger.

Z-Eiendom AS har en solid markedsandel i Tønsberg-regionen. Forretningsvirksomheten består av formidling av brukte boliger, nybygg og fritidsboliger.

SpareBank 1 Regnskapshuset BV AS har regnskapskontorer i Larvik, Sandefjord, Nøtterøy, Drammen og Kongsberg. Selskapet tilbyr et bredt spekter av tjenester, herunder regnskap, lønn, årsoppgjør og rådgivning. Selskapet fokuserer på gode kunde-

opplevelser gjennom forenkling og digitalisering av regnskapsfører-tjeneste og tilbyr flere ulike systemer tilpasset ulike bransjebehov.

Nedgang i driftsinntekter for øvrige datterselskaper skyldes gevinst ved salg av bankens eiendommer i 2018.

Likviditet

Bankens likviditetssituasjon ved utgangen av året er god. Banken har en likviditetsportefølje på 4.210 mill pr 31.12. Det er et mål for banken å holde likviditetsrisikoen på et lavt nivå. I et normalt marked har SpareBank 1 BV et mål om å opprettholde ordinær drift i minimum 12 måneder uten tilgang på ekstern finansiering. Pr. 31.12 ligger banken godt over målet.

Banken rapporterer en LCR på 230 % (206 %) pr 31.12.

Ved utgangen av året er det overført boliglån for totalt 12.040 mill til SpareBank 1 Boligkreditt AS, en økning

38 Kapittel 10.

på 300 mill fra årsskiftet. Pr. 31.12 har banken en portefølje av klargjorte lån for overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS på 11.600 mill.

Konsernet hadde i 2019 et mål om gjennomsnittlig løpetid på obligasjonsgjelden på 3,0 år. Ved utgangen av året utgjorde den gjennomsnittlige løpetid 3,1 år.

SpareBank 1 BV har en utsteder rating fra Moodys på A2 med stabile utsikter, jfr Moodys siste kredittanalyse datert 9. januar 2020.

Egenkapital
Kapitaldekning

Ved beregning av kapitaldekning benytter SpareBank 1 BV standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Ved utgangen av 4. kvartal er regulatorisk krav til ren kjernekapital minimum 12,5 %. Finanstilsynet fastsatte i september 2018 pilar 2-krav for SpareBank 1 BV på 1,9 % gjeldende fra 31.12.2018, dog minimum 457 millioner utover minstekrav og bufferkrav i pilar 1. Samlet gjeldende krav til ren kjernekapital blir dermed 14,4 %. Konsernets mål om ren kjernekapitaldekning er minimum 15,5 % ved utgangen av 2019.

Ved utgangen av året utgjorde ren kjernekapitaldekning 18,3 % (16,7 %). Uvektet kjernekapital (leverage ratio) utgjorde 8,5 % (8,2 %) ved utgangen av året. Regulatorisk krav til uvektet kjernekapital er 5,0 %.

Ved forholdsmessig konsolidering av samarbeidende gruppe er det en positiv effekt på ren kjernekapital på ca 0,3 %-poeng ved innføring av SMB-rabatten og en tilsvarende positiv effekt på ca 1,2 % på ren kjernekapital ved bortfall av Basel 1 gulvet i SpareBank 1 Boligkreditt AS og BN Bank ASA.

Finansdepartementet har i desember vedtatt endringer i kapitalkrav for bankene. Systemrisikobufferen økes med 1,5 %-poeng ved utgangen av 2020 for IRB-bankene og ved utgangen av 2022 for standardbankene. I tillegg innføres SMB-rabatt for engasjementer under 1,5 mill Euro, samt bortfall av Basel 1 gulv for IRB-bankene pr 31.12.19.

SpareBank 1 BV antas å motta krav til ansvarlig kapital og kvalifiserende gjeld i løpet av 2. halvår 2020. Denne kapitalen kan nedskrives eller konverteres til egenkapital (MREL). Dette vil medføre behov for utstedelse av etterstilt gjeld (Tier 3). Tier 3-kapitalen vil erstatte deler av dagens usikrede seniorgjeld når denne forfaller. SpareBank 1 BV forventer ikke at effekten av ny Tier 3-kapital vil øke bankens finansieringskostnader i vesentlig grad.

Finanstilsynet vil fastsette nytt pilar 2-krav gjeldende fra utgangen av 2020.

For utdypende informasjon vises til note 5.

Egenkapitalbevis

Pr. 31.12.2019 har banken en eierandelskapital på kr 946.520.295,- bestående av 63.101.353 egenkapitalbevis til pålydende kr 15,-. Kursen på egenkapitalbeviset var ved årsskiftet kr 39,60 på Oslo Børs. Banken har en markedspleieavtale med SpareBank 1 Markets AS, som blant annet innebærer at selskapet skal stille priser for et begrenset antall egenkapitalbevis i minst 85 % av åpningstiden på Oslo Børs. Antall egenkapitalbevisiere pr. 31.12.2019 var 4.089 mot 4.938 pr. 31.12.2018.

Disponering av årsresultatet

SpareBank 1 BV har som mål å oppnå resultater som gir god avkastning på bankens egenkapital. Dette skal sikre eierne en langsiktig, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Det enkelte års overskudd vil fordeles forholdsmessig mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen, i samsvar med deres relative andel av bankens egenkapital. Ved fastsettelse av størrelsen på årlig utbytte tas det hensyn til bankens soliditet, resultatutvikling, eksterne rammevilkår og langsiktig mål om stabil eierbrøk.

Banken legger til grunn at minimum 50 % av egenkapitalbeviserne andel av det enkelte års resultat utbetales som kontantutbytte.

Det er morbankens resultat som ligger til grunn for utdeling av utbytte. I samsvar med vedtatt utbyttepolitikk anbefaler styret et kontantutbytte for 2019 på kr 2,95 pr. egenkapitalbevis og en avsetning til utjevningsfondet som tilsvarer kr 1,48 pr. egenkapitalbevis. Utbytteandelen utgjør 67 %.

Styret foreslår at morbankens resultat til disposisjon for SpareBank 1 BV, kr 515.716.502, anvendes som følger:

Inndekning utbetalte renter til hybridkapitalinvestorer	kr 10.783.132
Overført til fond for urealiserte gevinster	kr 7.037.379
Overført til Sparebankens fond	kr 218.327.105
Overført til utjevningsfondet kr 1,48 pr. egenkapitalbevis	kr 93.419.895
Utbytte til utbetaling i 2020 kr. 2,95 pr. egenkapitalbevis	kr 186.148.991

Etter styrets vurdering har SpareBank 1 BV, etter de foreslåtte disponeringene og øvrige gjennomførte kapitaltiltak, god finansiell styrke og fleksibilitet til å støtte opp om konsernets planlagte virksomhet framover.

SpareBank 1 BV har i henhold til finansforetakslovens § 10-17, beregnet det korrigerede årsresultatet i selskapsregnskapet til kr 497.896.502. Basert på den korrigerede ansvarlige kapital pr. 01.01.19 er andel korrigeret årsoverskudd tilordnet egenkapitalbevisere (56,15 %) beregnet til kr 4,43 pr egenkapitalbevis.

Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 BV omfatter de mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter for å sikre egenkapitalbeviserens, innskytternes, medarbeidernes og andre gruppers interesser. Konsernets virksomhetsstyring skal sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir nådd og realisert.

Banken følger «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse» (Corporate Governance) så langt det passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Banken har særlig vektlagt:

- en struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll
- systemer som sikrer måling og ansvarliggjøring
- en effektiv risikostyring
- fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon for å underbygge tillitsforholdet mellom representantskapet, styret og ledelsen
- likebehandling av egenkapitalbeviserne og balansert forhold til øvrige interessegrupper
- overholdelse av lover, regler og etiske standarder

Banken har, i samsvar med regnskapslovens § 3-3b, utarbeidet en egen rapport som behandler prinsipper og praksis knyttet til eierstyring og selskapsledelse. Rapporten ligger publisert på bankens hjemmeside www.s1bv.no, under «Om oss/Investor virksomhetsstyring».

Risikostyring

Kjernevirksomheten til SpareBank 1 BV er å oppnå verdiskapning gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet arbeider systematisk for å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis.

SpareBank 1 BV skal skape finansiell og strategisk merverdi gjennom:

- å ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og konsernets verdigrunnlag.
- å ha en god forståelse av hvilke risikoer som er drivere for inntjening, kostnader og tap.

- å i størst mulig grad prise tjenester og produkter i tråd med underliggende risiko.
- å ha en tilstrekkelig soliditet sett i forhold til langsiktige strategiske mål, initiativ og valgt risikoprofil, og samtidige tilstrebe en optimal kapitalanvendelse i de ulike forretningsområdene.
- å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter.
- å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og risikjustert kapital for å kunne dekke uventede tap. Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en 12 måneders periode. Risikjustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet er eksponert mot.

Vesentligste risikoer i konsernet omtales nærmere nedenfor.

Kredittrisiko

Kredittrisikoen styres gjennom rammeverket for kredittinnvilgelse, engasjementsoppfølging og porteføljestyring. Den overordnende kredittstrategien fastsetter at konsernet skal ha en moderat risikoprofil.

De siste årenes forbedring av risikohåndteringen og lønnsomheten i kredittporteføljen i bedriftsmarkedet har medført at kredittrisikoen er redusert og ligger på et tilfredsstillende nivå. I regionen Buskerud og Vestfold har aktivitetsnivået i næringslivet vært godt og arbeidsledigheten lav. Basert på dette forventes det at risikoen i bedriftsmarkedsporteføljen vil holde seg stabil og at nivå for mislighold og tap vil holde seg på et moderat til lavt nivå.

Kvaliteten i personmarkedsporteføljen er meget god og 2019 preges av en stabil utvikling i belåningsgrader og risikoprofil. Det meste av porteføljen er sikret med pant i fast eiendom, og belåningen er gjennomgående moderat sett opp mot sikkerhetsverdiene. Dette tilsier begrenset tapspotensial så lenge disse verdiene ikke forringes vesentlig.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen styres gjennom eget rammeverk og risikoprofilen er definert å være lav. Konsernets utlån finansieres hovedsakelig med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld, samt ved salg av boliglånporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Likviditetsrisikoen begrenses ved at verdipapirgjelden fordeles på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

SpareBank 1 BV hadde ved utgangen av 2019 god likviditet og legger til grunn fortsatt god tilgang på langsiktig finansiering til konkurransedyktige priser.

40 Kapittel 10.

Konsernet tilstreber en jevn forfallsstruktur på innlån og vektlegger gode relasjoner til investorer og banker. Likviditetsbufferen var 5,0 mrd ved utgangen av 2019, og dekker normal drift i 18 måneder med stengte markeder. Bankens forfall på fremmedfinansiering de neste 12 månedene utgjør 1,1 mrd. I tillegg til likviditetsbufferen har banken 11,6 mrd i boliglån klargjort for OMF-finansiering.

Konsernet har det siste året videreført en høy andel langsiktig finansiering. Net Stable Funding Ratio var ved utgangen av 2019 158 % (139 %) for banken.

Markedsrisiko

Styringen av markedsrisiko tar utgangspunkt i konservative rammer for posisjoner i rentemarkedet, samt investeringer i aksjer og obligasjoner. Rammene gjennomgås og vedtas av styret årlig.

I kvantifisering av risiko knyttet til verdifall på likviditets- og handelsporteføljen skiller SpareBank 1 BV mellom systematisk risiko (markedsrisiko) og usystematisk risiko (misligholdsrisiko). Misligholdsrisiko forbundet med nevnte portefølje kvantifiseres som kredittrisiko.

Risikoaktivitetene knyttet til handel i renter og verdi-papirer skjer innenfor de til enhver tid vedtatte rammer, fullmakter og kredittlinjer på motparter. SpareBank 1 BV tar i begrenset omfang renteposisjoner i forbindelse med handelsaktivitetene. Virksomhetens inntekter skapes i størst mulig grad i form av kundemarginer. Dette for å bidra til et stabilt inntjeningsbilde. Konsernets risiko-eksponering innenfor markedsrisikoområdet vurderes som lav.

Operasjonell risiko

Prosesen for styring av operasjonell risiko i SpareBank 1 BV skal i størst mulig grad sikre at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad. Risikostyringen er basert på innsikt og forståelse for hva som skaper og driver den operasjonelle risikoen i konsernet, og skal i størst mulig grad forene effektive prosesser med ønsket nivå for risikoeksponering.

Konsernet benytter en systematisk prosess for å identifisere og kvantifisere operasjonelle risikoer som konsernet til enhver tid er eksponert for. Det er videre etablert prosesser for kontinuerlig forbedring herunder utvikling av organisasjonens kompetanse, innovasjons- og prestasjonsevne, egne systemer for rapportering av uønskede hendelser og strukturert oppfølging av forbedrings tiltak. Dette bidrar til at SpareBank 1 BV forblir en robust og lønnsom organisasjon over tid, gjennom riktig prioritering og kontinuerlig forbedring.

Både internasjonalt og i Norge oppleves det en økning av målrettet ondsinnede angrep mot finansnæringen IT-systemer. Datakriminalitet/hacking utgjør en vesentlig risiko for næringen og det er i løpet av de siste årene inngått samarbeid både innenfor finansnæringen og på tvers av ulike bransjer for å finne gode løsninger for å håndtere risikoen. Samtidig gir økt digitalisering og med dette økt endringstakt i bransjen en endret eksponering for operasjonell risiko. Konsernet har de seneste årene styrket prosessene for godkjenning av nye produkter, prosesser og tjenester som et viktig ledd i kvalitetssikringsarbeidet.

Eierrisiko

Eierrisikoen er risikoen for at SpareBank 1 BV blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og /eller må tilføre ny egenkapital til disse selskapene.

SpareBank 1 BV har i hovedsak eierrisiko gjennom indirekte eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS (3,04 %), samt direkte eierandeler i BN Bank ASA (5,00 %), SpareBank 1 Boligkreditt AS (6,28 %), SpareBank 1 Næringskreditt AS (11,68 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (6,35 %), SpareBank 1 SMN Finans AS (6,10 %), SpareBank 1 Betaling AS (4,73 %) og SpareBank 1 Markets AS (1,47 %).

Compliance (etterlevelse)

SpareBank 1 BV arbeider kontinuerlig med å etablere og ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. SpareBank 1 BVs compliance-funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen har det overordnede ansvaret for rammeverk, oppfølging og rapportering innenfor området.

EUs arbeid med å fullharmonisere regelverket innenfor EU/EØS-området medfører nye reguleringer som konsernet må tilpasse seg. Det arbeides fortløpende med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for både å ivareta etterlevelsen og effektiviteten i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk som påvirker konsernets drift skal fortløpende inkluderes i rutiner og retningslinjer.

I 2019 har hovedfokus vært på sikre etterlevelse av ny hvitvaskingslov, ny personlov (GDPR) og MiFID II. Videre er nye guidelines for internkontroll (GL11) gjennomgått og enkelte tiltak iverksatt for å ivareta presiseringer i krav til styring og kontroll.

Kapitalstyring

Kapitalmålet for ren kjernekapital er fastsatt til 15,5 %. Bankens mål for ren kjernekapital ligger 1,1 %-poeng over regulatorisk minimumskrav gitt Pilar 2 tillegg på

1,9 %. Finanstilsynet har varslert at nytt Pilar 2-krav vil fastsettes i løpet av 2020.

Kapitalstyringen skal sikre:

- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi
- Konkurransedyktig egenkapitalavkastning
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil og de til enhver tid gjeldende krav fra myndigheter og markedsaktører
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde

Det utarbeides årlig en kapitalplan for å sikre en langsiktig og effektiv kapitalstyring. Disse prognosene tar hensyn til forventet utvikling i de neste årene, samt en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag over flere år. Et viktig verktøy for å analysere en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag, er bruken av stresstester. Det gjøres stresstester av enkeltfaktorer og scenarioanalyser hvor konsernet utsettes for ulike negative makroøkonomiske hendelser gjennom flere år.

SpareBank 1 BV har i tillegg utarbeidet krise- og beredskapsplaner for i størst mulig grad å kunne være i stand til å håndtere kriser hvis de likevel skulle oppstå.

Banken rapporterer kapitaldekning etter Standard-metoden.

SpareBank 1 BV har ved utgangen av 2019 en solid finansiell stilling. Det vises til avsnittet kapitaldekning.

Det henvises for øvrig til informasjon i Pilar 3 dokumentet som er publisert på bankens nettsider.

Samfunnsansvar, bærekraft og andre forhold

Informasjon om konsernets arbeid for å ivareta sitt samfunnsansvar er beskrevet i egne temakapitler i årsrapporten (kapittel 5 og kapittel 7). Her finnes opplysninger om bl.a arbeidsmiljø, likestilling, bærekraft, samt tiltak i forhold til det ytre miljø.

Fortsatt drift

Banken har god soliditet og kjernekapital, og bankens kapitaldekning ligger over interne soliditetsmål og myndighetenes minimumskrav. Årsregnskapet og konsernregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Bankens drift og stilling sammenholdt med bankens kortsiktige og langsiktige prognoser for årene fremover, danner grunnlag for dette.

Utsiktene fremover

Styret er meget tilfreds med resultatet av kjernevirksomheten i 2019. Konsernets egenkapitalavkastning utgjør 11,3 %. Eksklusiv gevinst ved forsikringsfusjon (Fremtind) på 71,9 mill utgjør egenkapitalavkastningen 9,8 %. Stabile og gode rammevilkår for næringsliv og husholdninger i konsernets markedsområder de siste årene har bidratt til konsernets gode vekst- og resultatutvikling.

SpareBank 1 BV er meget solid med en ren kjernekapitaldekning på 18,3 % pr 31.12.19. Dette gir konsernet god vekst- og utbytteevne, samt soliditet til å møte økte kapitalkrav. Konsernet har meget god likviditet.

Finansdepartementet har vedtatt en økning av systemrisikobufferen med 1,5 %-poeng for både IRB- og standardbanker. Endringene innføres ulikt. Økningen trer i kraft i 2020 for IRB-banker og i 2022 for SpareBank 1 BV. Styret mener at skjerpede kapitalkrav for standardbankene, parallelt med bortfall av Basel 1 gulvet for IRB-bankene, over tid vil medføre konkurransevridning for utlånsvirksomheten i favør av norske og nordiske banker med IRB-godkjenning.

SpareBank 1 BV har inntatt en aktiv rolle i utviklingen av produkter og tjenester gjennom SpareBank 1 Samarbeidet. For konsernet er det viktig å vedlikeholde og videreutvikle en diversifisert forretningsmodell med god bredde i vårt tjenestetilbud som bygger oppunder både kundetilfredshet og inntjening.

Økt markedsrente gjennom 2019 bidrar til økt egenkapitalavkastning gjennom reprising av kunderenter og bedret avkastning på konsernets egenkapital.

SpareBank 1 BV vil søke å opprettholde sin sterke markedsposisjon som relevant bank i alle kanaler for våre personkunder. I tillegg vil konsernet søke å øke markedsandelen innenfor segmentet små og mellomstore bedrifter i Vestfold og Buskerud.

Coronaviruset, lav oljepris og svekket kronekurs skaper for tiden stor usikkerhet for norske bedrifter og norsk økonomi. Hvor dyp og langvarig krisen blir avhenger av når man får kontroll på spredningen og hvorvidt OPEC-landene kan enes om ny avtale om lavere oljeproduksjon. Bankene er solide, har kapasitet til å møte situasjonen og vil bistå kunder som får utfordringer relatert til Coronaviruset, oljepris, eller svak kronekurs.

Basert på lavere vekst i norsk økonomi og endringer i kapitalregelverket med bortfall av Basel 1 gulvet for IRB-banker, forventes det en tøffere konkurranse situasjon på utlånsområdet i 2020.

42 Kapittel 10.

SpareBank 1 BV opprettholder sin langsiktige målsetning om minimum 10 % egenkapitalavkastning i 2020.

Takk

Styret vil takke konsernets medarbeidere og tillitsvalgte for god innsats og positivt samarbeid i 2019.

Samspillet mellom innbyggere, næringsliv og bank er viktig for utviklingen i konsernets markedsområde. I denne sammenheng vil styret takke konsernets kunder, eiere og øvrige samarbeidspartnere for god oppslutning om konsernet SpareBank 1 BV i 2019. Banken vil legge vekt på å videreføre det gode samarbeidet i 2020.

Tønsberg, 11. mars 2020
I styret for SpareBank 1 BV

Finn Haugan
Leder

Heine Wang
Nestleder

Elisabeth Haug

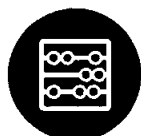
Janne Sølvi Weseth

Giste Dahn

Hanne Myhre Gravdal
Ansattes representant

Geir A. Vestre
Ansattes representant

Rune Fjeldstad
Adm. direktør

Årsregnskap

44 Kapittel 11.

Resultat

Morbank			Konsern		
2018	2019	(tusen kroner)	Note	2019	2018
124.073	151.610	Renteinntekter - eiendeler målt til virkelig verdi	17	151.610	124.073
819.505	974.467	Renteinntekter - eiendeler målt til amortisert kost	17	975.018	819.349
349.855	468.398	Rentekostnader	17	470.104	350.506
593.723	657.679	Netto renteinntekter	17	656.524	592.916
281.605	296.832	Provisjonsinntekter	18	296.832	281.605
15.372	16.617	Provisjonskostnader	18	16.617	15.372
18.789	5.983	Andre driftsinntekter	18	146.849	240.473
285.022	286.198	Netto provisjons- og andre inntekter		427.065	506.706
76.586	128.793	Utbytte	19	25.522	31.988
42.571	7.536	Netto resultat fra eierinteresser	19	125.437	47.816
21.136	20.916	Netto resultat fra andre finansielle investeringer	19	20.916	19.405
140.293	157.245	Netto resultat fra finansielle eiendeler	19	171.875	99.208
1.019.039	1.101.122	Sum netto inntekter		1.255.464	1.198.830
132.153	239.064	Personalkostnader	20	344.184	237.426
204.310	218.627	Andre driftskostnader	21	244.150	228.756
336.463	457.691	Sum driftskostnader		588.334	466.182
682.576	643.431	Resultat før tap og skatt		667.130	732.648
1.250	2.718	Tap på utlån og garantier	11	2.318	650
681.326	640.713	Resultat før skatt		664.812	731.998
132.750	124.997	Skattekostnad	23	126.247	135.912
548.576	515.717	Resultat før øvrige resultatposter		538.564	596.086
-	-	Majoritetens andel av resultat		537.930	594.891
-	-	Minoritetens andel av resultat		634	1.195
		Poster som reverseres over resultat			
-	8.318	Verdiendring på utlån klassifisert til virkelig verdi		8.318	-
		Poster som ikke reverseres over resultat			
3.458	(2.275)	Estimatavvik IAS 19 Pensjon		(3.479)	3.404
3.458	6.043	Sum øvrige resultatposter ført mot egenkapitalen		4.838	3.404
552.034	521.759	Totalresultat		543.403	599.490
-	-	Majoritetens andel av resultat		542.768	598.295
-	-	Minoritetens andel av resultat		634	1.195
4,98	4,43	Resultat før øvrige res.poster pr Egenkapitalbevis	37	4,63	5,40

Balanse

Morbank			Konsern		
31.12.2018	31.12.2019	(tusen kroner)	Note	31.12.2019	31.12.2018
98.026	94.784	Kontanter og fordringer på sentralbanker		94.784	98.026
992.490	1.034.557	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1.070.874	1.024.799
29.398.101	31.286.021	Netto utlån til kunder	8, 9, 10, 11	31.265.305	29.374.483
4.033.240	4.129.073	Sertifikater, obligasjoner og andre verdipapirer til virkelig verdi	24	4.129.073	4.033.240
1.320.974	1.418.440	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	27	1.418.440	1.320.974
36.682	36.682	Eierinteresser i konsernselskaper	35	-	-
391.414	454.943	Eierinteresser i felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap	35	615.878	530.270
24.841	97.271	Varige driftsmidler	29	121.536	34.919
-	-	Goodwill	28	24.654	24.654
11.911	9.872	Utsatt skattefordel	23	10.829	12.633
109.904	56.593	Andre eiendeler	30	71.068	126.910
36.417.583	38.618.237	Sum eiendeler		38.822.442	36.580.907
-	-	Innskudd fra kredittinstitusjoner	7	-	-
22.162.337	24.463.240	Innskudd fra kunder	31	24.443.290	22.138.580
8.756.890	8.279.389	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	32	8.279.389	8.756.890
115.816	125.688	Betalbar skatt	23	128.257	118.418
245.410	288.831	Annen gjeld og forpliktelse	33, 22	333.927	273.328
445.258	444.404	Ansvarlig lånekapital	34	444.404	445.258
31.725.711	33.601.552	Sum gjeld		33.629.268	31.732.473
946.516	946.501	Eierandelskapital	37, 38	946.501	946.516
1.026.427	1.026.427	Overkursfond		1.026.427	1.026.427
411.299	503.442	Utjevningsfond		503.442	411.299
6.540	6.540	Gavefond		6.540	6.540
1.855.062	2.072.392	Sparebankens fond		2.072.392	1.855.062
9.879	25.234	Fond for urealiserte gevinster		25.234	9.879
250.000	250.000	Hybridkapital		250.000	250.000
186.149	186.149	Annen egenkapital		361.463	341.129
-	-	Udisponert		-	-
-	-	Minoritetsandel		1.175	1.581
4.691.873	5.016.685	Sum egenkapital	5	5.193.174	4.848.433
36.417.583	38.618.237	Gjeld og egenkapital		38.822.442	36.580.907

Egenkapitalendring

Konsern

(Hele tusen kroner)	Eierandels- kapital ¹	Overkurs- fond	Ut- jevnings- fond	Gavefond	Spare- bankens- fond	Fond for urealiserte gevinster	Hybrid- kapital	Annen egen- kapital	Minoritets- andel	Sum egen- kapital
Egenkapital pr. 31.12.2017	946.194	1.025.989	281.336	6.540	1.626.054	16.870	350.000	261.184	1.393	4.515.560
Implementeringseffekt IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-	(2.361)	-	(2.361)
Rentekostnader på fondsobl. reklas. som EK	-	-	-	-	-	-	-	(11.543)	-	(11.543)
Forfall fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	(100.000)	-	-	(100.000)
Utbytte fra 2017, til utbetaling 2018	-	-	-	-	-	-	-	(151.443)	(1.043)	(152.486)
Belastet/tilført gavefond	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spareordning egenkapitalbevis ansatte	321	438	-	-	-	-	-	28	-	787
Endring balanseført verdi FKV/ TS/DS	-	-	-	-	-	-	-	(1.050)	36	(1.014)
Resultat før øvrige resultatposter	-	-	127.958	-	227.555	(6.991)	-	246.369	1.195	596.086
<i>Poster som ikke reverseres over resultat:</i>										
Estimatavvik IAS 19 Pensjon	-	-	2.005	-	1.453	-	-	(54)	-	3.404
Egenkapital pr. 31.12.2018	946.516	1.026.427	411.299	6.540	1.855.062	9.879	250.000	341.129	1.581	4.848.433
Egenkapital pr. 31.12.2018	946.516	1.026.427	411.299	6.540	1.855.062	9.879	250.000	341.129	1.581	4.848.433
Spareordning egenkapitalbevis ansatte	(15)	-	-	-	-	-	-	-	-	(15)
Rentekostnader på fondsobl. reklas. som EK	-	-	-	-	-	-	-	(10.783)	-	(10.783)
Utstedt fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	150.000	-	-	150.000
Tilbakekjøp og forfall fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	(150.000)	-	-	(150.000)
Utbytte fra 2018, til utbetaling 2019	-	-	-	-	-	-	-	(186.149)	(1.040)	(187.189)
Endring balanseført verdi FKV/TS/DS	-	-	-	-	-	-	-	(674)	-	(674)
Resultat før øvrige resultatposter	-	-	93.420	-	218.327	7.037	-	219.146	634	538.564
<i>Poster som reverseres over resultat:</i>										
Verdiendring på utlån klassifisert til virkelig verdi	-	-	-	-	-	8.318	-	-	-	8.318
<i>Poster som ikke reverseres over resultat:</i>										
Estimatavvik IAS 19 Pensjon	-	-	(1.277)	-	(998)	-	-	(1.205)	-	(3.479)
Egenkapital pr. 31.12.2019	946.501	1.026.427	503.442	6.540	2.072.392	25.234	250.000	361.463	1.175	5.193.174

48 Kapittel 13.

Morbank									
(Hele tusen kroner)	Eierandels- kapital ¹⁾	Overkurs- fond	Ut- jevnings- fond	Gavefond	Spare- bankens- fond	Fond for urealiserte gevinster	Hybrid- kapital	Annen egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital pr. 31.12.2017	946.194	1.025.989	281.336	6.540	1.626.054	16.870	350.000	151.415	4.404.399
Implementeringseffekt IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-	(2.361)	(2.361)
Rentekostnader på fondsobl. reklas. som EK	-	-	-	-	-	-	-	(11.543)	(11.543)
Forfall fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	(100.000)	-	(100.000)
Utbytte fra 2017, til utbetaling 2018	-	-	-	-	-	-	-	(151.443)	(151.443)
Spareordning egenkapitalbevis ansatte	321	438	-	-	-	-	-	28	787
Resultat for øvrige resultatposter	-	-	127.958	-	227.555	(6.991)	-	200.053	548.576
<i>Poster som ikke reverseres over resultat:</i>									
Estimatavvik IAS 19	-	-	2.005	-	1.453	-	-	-	3.458
Pensjonsregulering	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egenkapital pr. 31.12.2018	946.516	1.026.427	411.299	6.540	1.855.062	9.879	250.000	186.149	4.691.873
Egenkapital pr. 31.12.2018	946.516	1.026.427	411.299	6.540	1.855.062	9.879	250.000	186.149	4.691.873
Spareordning egenkapitalbevis ansatte	(15)	-	-	-	-	-	-	-	(15)
Rentekostnader på fondsobl. reklas. som EK	-	-	-	-	-	-	-	(10.783)	(10.783)
Utstedt fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	150.000	-	150.000
Tilbakekjøp og forfall fondsobligasjon	-	-	-	-	-	-	(150.000)	-	(150.000)
Utbytte fra 2018, til utbetaling 2019	-	-	-	-	-	-	-	(186.149)	(186.149)
Resultat for øvrige resultatposter	-	-	93.420	-	218.327	7.037	-	196.932	515.717
<i>Poster som reverseres over resultat:</i>									
Verdiendring på utlån klassifisert til virkelig verdi	-	-	-	-	-	8.318	-	-	8.318
<i>Poster som ikke reverseres over resultat:</i>									
Estimatavvik IAS 19	-	-	(1.277)	-	(998)	-	-	-	(2.275)
Pensjonsregulering	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egenkapital pr. 31.12.2019	946.501	1.026.427	503.442	6.540	2.072.392	25.234	250.000	186.149	5.016.685

1) Eierandelskapital 31.12.2019 er fratrukket 20 i egenbeholdning

Kontantstrømoppstilling

Morbank		Konsern	
2018	2019	2019	2018
(tusen kroner)			
681.326	640.713	664.812	731.998
(158.056)	(188.027)	(188.547)	(159.661)
29.094	5.210	5.210	29.094
6.516	21.626	28.370	8.192
1.250	2.718	2.317	650
(103.547)	(115.293)	(118.418)	(115.657)
456.583	366.948	393.743	494.615
(2.076.709)	(1.887.603)	(1.890.504)	(2.074.180)
1.123.353	2.298.189	2.301.997	1.137.153
(111.984)	-	-	(111.984)
(237.037)	(104.566)	(104.566)	(237.037)
(26.207)	53.311	55.842	(25.590)
(114.404)	35.236	52.021	(110.022)
(986.405)	761.516	808.534	(927.044)
Kontantstrøm fra virksomheten			
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
54.899	(94.056)	(114.988)	121.253
(101.430)	(166.712)	(188.791)	(212.599)
(46.531)	(260.768)	(303.779)	(91.346)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter *			
922.081	(450.564)	(450.564)	922.081
(51.555)	(575)	(575)	(51.555)
(111.543)	(10.783)	(10.783)	(111.543)
758.983	(461.922)	(461.922)	758.983
(273.954)	38.826	42.833	(259.407)
1.364.470	1.090.516	1.122.825	1.382.232
1.090.516	1.129.342	1.165.658	1.122.825
(273.954)	38.826	42.833	(259.407)

Kontantstrømanalysen viser hvordan henholdsvis mor og konsern har fått tilført likvide midler og hvordan disse er brukt.

* Endring i Finansieringsaktiviteter

Finansieringsaktiviteter bokført som gjeld	Morbank og Konsern			
	31.12.2019	Emittert 2019	Innløst 2019	31.12.2018
Verdipapirgjeld:				
Sertifikatgjeld, nominell verdi	-	-	-	-
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	8.290.000	1.500.000	(1.952.000)	8.742.000
Verdjusteringer og påløpte renter	(10.611)	-	-	14.890
Sum Verdipapirgjeld:	8.279.389	1.500.000	(1.952.000)	8.756.890
Ansvarlig lånekapital:				
Ansvarlig lånekapital, nominell verdi	440.000	-	-	440.000
Verdjusteringer og påløpte renter	4.404	-	-	5.258
Sum Ansvarlig lånekapital	444.404	-	-	445.258
Total finansieringsaktiviteter bokført som gjeld:	8.723.793	1.500.000	(1.952.000)	9.202.148
Finansieringsaktiviteter bokført under egenkapital				
Hybridkapital	250.000	-	-	250.000
Betalte renter hybridkapital	-	-	(10.783)	-
Sum Hybridkapital	250.000	-	(10.783)	250.000

50 Kapittel 15.

Noter til regnskapet

52.	NOTE 1	GENERELL INFORMASJON	87.	NOTE 20	PERSONALKOSTNADER OG YTELSE TIL LEDEDE ANSATTE OG TILLITVALGTE
53.	NOTE 2	REGNSKAPSPRINSIPPER			
59.	NOTE 3	KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER	91.	NOTE 21	ANDRE DRIFTSKOSTNADER
60.	NOTE 4	SEGMENTINFORMASJON	92.	NOTE 22	PENSJONSFORPLIKTELSE
62.	NOTE 5	KAPITALDEKNING	94.	NOTE 23	SKATT
65.	NOTE 6	FINANSIELL RISIKOSTYRING			BALANSE
		KREDITTRISIKO	95.	NOTE 24	SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER TIL VIRKELIG VERDI
68.	NOTE 7	FORDRINGER PÅ OG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER	96.	NOTE 25	VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER
69.	NOTE 8	UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	100.	NOTE 26	FINANSIELLE DERIVATER
72.	NOTE 9	OVERFØRING AV UTLÅN TIL SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT AS	101.	NOTE 27	AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINTERESSER
73.	NOTE 10	ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE UTLÅN	103.	NOTE 28	GOODWILL
74.	NOTE 11	TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER M.V.	104.	NOTE 29	VARIGE DRIFTSMIDLER - EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR
76.	NOTE 12	KREDITTRISIKOEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKORATING	105.	NOTE 30	ANDRE EIENDELER
77.	NOTE 13	MAKSIMAL KREDITTRISIKO-EKSPONERING, IKKE HENSYNTATT PANTESTILLELSE	105.	NOTE 31	INNSKUDD FRA KUNDER
78.	NOTE 14	KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER	106.	NOTE 32	GJELD VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER
		MARKEDSRISIKO	107.	NOTE 33	ANNEN GJELD OG FORPLIKTELSE
80.	NOTE 15	MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO	108.	NOTE 34	ANSVARLIG LÅNEKAPITAL
		LIKVIDITETSRISIKO	109.	NOTE 35	EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAPER, FELLES KONTROLLERT VIRKSOMHET OG TILKNYTTETE SELSKAPER
81.	NOTE 16	FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE/ LIKVIDITETSRISIKO			ØVRIGE OPPLYSNINGER
		RESULTATREGNSKAP	110.	NOTE 36	NÆRSTÅENDE PARTER
84.	NOTE 17	NETTO RENTEINNTEKTER	111.	NOTE 37	RESULTAT PR. EGENKAPITALBEVIS OG BEREGNING AV EGENKAPITALBEVISBRØK
85.	NOTE 18	NETTO PROVISJONS- OG ANDRE INNTEKTER	112.	NOTE 38	EGENKAPITALBEVIS EIERE OG SPREDNING PÅ EGENKAPITALBEVIS
86.	NOTE 19	NETTO RESULTAT FRA FINANSIELLE EIENDELER	113.	NOTE 39	IFRS 16 LEIEAVTALER
			114.	NOTE 40	HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

52 Kapittel 15.

Note 1 Generell informasjon

SpareBank 1 BV konsernet er en regional virksomhet innenfor bank, eiendomsmegling og regnskaps-tjenester med markedsområde i Nedre Buskerud og Vestfold.

Konsernets hovedvirksomhet består pr 31.12.2019 av morbanken, samt de heleide datterselskapene EiendomsMegler 1 BV AS og SpareBank 1 Regnskaps-huset BV AS. I tillegg eier banken 60 % av Z-Eiendom AS. Virksomhetene er lokalisert i Kongsberg, Mjøndalen, Lier, Drammen, Holmestrand, Horten, Tønsberg, Nøtterøy, Sandefjord og Larvik.

For fullstendig selskapsstruktur datterselskaper, felleskontrollerte virksomheter (FKV) og tilknyttede selskap (TS), se note 35.

SpareBank 1 BV er medlem i SpareBank 1-alliansen.

SpareBank 1 BV er totalleverandør av produkter og tjenester innen områdene:

- Finansiering
- Sparing og plassering
- Forsikring
- Betalingsformidling
- Eiendomsmegling
- Regnskapsførsel og økonomisk rådgivning

Konsernregnskapet ble endelig godkjent av styret 11.03.2020 og av representantskapet 31.03.2020.

Presentasjon av styret finnes i kapittel 4, og presentasjon av bankens representantskap finnes i kapittel 9.

Note 2

Regnskapsprinsipper

Grunnlaget for utarbeidelse av årsregnskapet

Selskaps- og konsernregnskapet er avlagt i samsvar Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er godkjent av EU og gjort gjeldende i Norge etter forskrift om IFRS-forordning og regnskapsloven, for regnskapsår som starter 1. januar 2019 eller senere.

Selskaps- og konsernregnskapet er avlagt under forutsetningen om fortsatt drift.

Endring i regnskapsprinsipper i 2019

IFRS 16 Leieavtaler ble implementert med virkning fra 01.01.19. Standarden påvirker primært leietakers regnskapsføring og medfører at vesentlige leieavtaler for konsernet nå balanseføres. Standarden fjerner tidligere skille mellom operasjonell og finansiell leie og krever innregning av en bruksrettseiendel (rett til å bruke den leide eiendelen) og en finansiell forpliktelse til å betale leie for vesentlige leiekontrakter.

SpareBank 1 BV har benyttet fritakene i IFRS 16 for kortsiktige leieavtaler (under 12 måneder) og leieavtaler av lav verdi (under 5.000 USD).

SpareBank 1 BV har valgt å anvende IFRS 16 modifisert retrospektivt og sammenligningstall er ikke utarbeidet. Eiendel og forpliktelse er dermed satt lik per 1. januar 2019. Konsernet har kun faste leieforpliktelser. Nåverdien av leieforpliktelsen beregnes ved å neddiskontere resterende leiebetalinger med bankens marginale lånerente (fundingrente). Opsjoner til å forlenge leieperioden tas med dersom de med rimelig sikkerhet forventes å bli benyttet. Nåverdien for opsjonen innregnes da i leieforpliktelsen og bruksretten.

Resultatregnskapet er også påvirket ved at driftskostnader er erstattet med renter på leieforpliktelsen og avskrivninger på bruksretten. Rentekostnader beregnes ved å bruke neddiskonteringsrenten på leieforpliktelsen.

Utleiers regnskapsføring forblir i hovedsak uendret fra IAS 17. Utleier fortsetter å regnskapsføre leieavtaler enten som operasjonelle eller finansielle leieavtaler avhengig av om leieavtalene i all hovedsak overføres risiko og avkastning knyttet til eierskap av den underliggende eiendelen til leietaker. SpareBank 1 BV har kun operasjonelle leieavtaler pr 31.12.2019.

For nærmere omtale av effekten av implementeringen se note 39.

IFRS standarder og fortolkninger som er vedtatt men ikke trådt i kraft i 2019.

Nye og endrede regnskapsstandarder og fortolkninger utgitt av IASB vil kunne påvirke konsernets fremtidige rapportering. Alle mulige effekter av de nye standardene er ikke gjennomgått men i det følgende vil de endringer som kan tenkes å påvirke konsernets fremtidige rapportering i vesentlig grad omtales.

Andre endringer i IFRS

IASB har publisert enkelte nye eller endrede standarder som er vurdert til ikke å ha innvirkning på konsernet.

I det etterfølgende beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelse av morbankregnskapet og konsernregnskapet. Disse prinsippene er benyttet på samme måte i alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK) som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet omfatter banken og dens datterforetak. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. full beslutningsmyndighet til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter.

Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt Banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt Banken gir fra seg kontroll.

Alle mellomværende, inntekter, samt kostnader mellom konsernselskaper er eliminert fullt ut.

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhets-sammenlutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser innregnes som goodwill. En eventuell negativ differanse resultatføres umiddelbart. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om Immaterielle eiendeler.

Eierandeler i selskaper der konsernet sammen med andre har bestemmende innflytelse (Felleskontrollert virksomhet; FKV), eller betydelig innflytelse (Tilknyttede

54 Kapittel 15.

Selskaper, TS) er vurdert etter egenkapitalmetoden. I morbankens regnskap er investeringer i datterselskap, felleskontrollerte foretak og tilknyttede foretak bokført til historisk kost. Ved indikasjon på verdifall, foretas nedskrivningstest.

Segmentrapportering

Et virksomhetssegment er en del av virksomheten som leverer produkter eller tjenester som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre virksomhetsområder. Et geografisk marked (segment) er en del av virksomheten som leverer produkter og tjenester innenfor et avgrenset geografisk område som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre geografiske markeder. SpareBank 1 BV rapporterer pt etter virksomhetssegmenter.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet det. Representantskapet og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det.

Hendelser frem til det tidspunkt regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskaps-estimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter og innskudd i Norges Bank.

Finansielle instrumenter

IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering og måling, nedskrivning, fraregning og sikringsbokføring.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier;

- virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader (OCI) med og uten reklassifisering
- amortisert kost

For finansielle eiendeler skiller det mellom gjeldsinstrumenter, derivater og egenkapitalinstrumenter. Gjeldsinstrumenter er alle finansielle eiendeler som ikke er derivater eller egenkapitalinstrumenter.

Gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol

på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer måles til amortisert kost.

Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, måles til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader (OCI), med renteinntekt og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over andre inntekter og kostnader (OCI) reklassifiseres til ordinært resultat ved salg eller avhendelse av eiendelene.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder gjeldsinstrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente og hovedstol, og gjeldsinstrumenter som holdes i en forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktsfestede kontantstrømmer.

1.Utlån til og fordring på kredittinstitusjoner

Utlån til og fordring på kredittinstitusjoner måles til amortisert kost.

2. Utlån til og fordring på kunder med flytende rente

I Norge er pt vilkår det normale for utlån til personmarkedet og til deler av bedriftsmarkedet. Vilkårene er normalt standardiserte og gjelder likt for alle utlån av denne typen. Låntagers rett til tidlig innløsning og konkurransen mellom banker gjør at utlånenes kontantstrømmer i liten grad vil kunne avvike fra hva som er definert som betaling av renter og hovedstol på gitte datoer i IFRS 9.

Bankens vurdering er derfor at disse utlånenes betingelser er konsistent med måling og klassifisering til amortisert kost.

3.Utlån til og fordringer på kunder med flytende rente med pant i boligeiendom

Instrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt, valutaomregnings-effekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet.

Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene. Dette har medført at hele PM porteføljen med unntak av fastrenteutlån etter IFRS 9 reklassifiseres til målt til virkelig verdi over OCI.

Ved implementering av IFRS 9 klassifiserte og målte banken boliglån som ikke skal overføres til boligkreditselskapet til amortisert kost i samsvar med IFRS 9.4.1.2. For boliglån som skal overføres til boligkreditselskap ble disse klassifisert og målt til virkelig verdi over resultatet i samsvar med IFRS 9.4.1.4. Revurderingen (ikke prinsippendring) ble gjennomført pr. 30.09.2019 og medførte på dette tidspunkt en justering med 10,4 mill før skatt, ført til virkelig verdi over OCI i regnskapet.

4. Utlån til og fordring på kunder med fastrente

Utlån til og fordringer på kunder med fastrente måles og klassifiseres til virkelig verdi med verdiendring over resultat (virkelig verdi opsjonen).

5. Rentebærende verdipapirer

Konsernets portefølje av rentebærende verdipapirer inneholder både sertifikater og obligasjoner. Rentebærende verdipapirer måles og klassifiseres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Derivater

Alle derivater måles og klassifiseres i utgangspunktet til virkelig verdi med verdiendring over resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbøkføring.

1. Sikringsbøkføring

Banken har valgt å videreføre sikringsbøkføring etter IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko for gjeld ved utstedelse av verdipapirer til fastrente. Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet, både ved førstegangs klassifisering og på løpende basis. Ved virkelig verdi sikring blir sikringsinstrumentet regnskapsført til virkelig verdi og sikringsobjektet blir regnskapsført til amortisert kost justert for endring i virkelig verdi av den sikrede risiko. Endringer i disse verdiene blir resultatført. Anvendelse av sikringsbøkføring krever at sikringen er svært effektiv. Sikringen anses som svært effektiv hvis det ved inngåelsen og i sikringens løpetid kan forventes at endringer i virkelig verdi for sikringsinstrumentet i vesentlig grad oppveier endringer i virkelig verdi av sikringsobjektet i forhold til den risiko som sikres. Ved beregning av sikringseffektiviteten i ettertid, måles virkelig verdi av de sikrede instrumentene og sammenligner den med endringen i virkelig verdi av det sikrede objektet.

Kun sikringer knyttet til bankens innlånsvirksomhet defineres som «virkelig verdisikring».

Banken har ingen kontrakter som kvalifiserer for kontantstrømsikring.

Egenkapitalinstrumenter

Investeringer i egenkapitalinstrumenter måles og klassifiseres til virkelig verdi med verdiendring over resultat.

1. Aksjer, egenkapitalbevis og andeler

Banken klassifiserer og måler aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet. Dersom det ikke finnes et aktivt marked for en finansiell eiendel (eller eiendelen er unotert), kan konsernet beregne virkelig verdi ved bruk av ulike verdsettelsesmodeller. Dersom eiendelen ikke lar seg måle pålitelig, vurderes kostpris som mest pålitelig tilnærming.

Finansielle forpliktelser

Konsernets finansielle forpliktelser regnskapsføres til amortisert kost.

1. Innskudd

Innskudd fra kunder måles til amortisert kost.

2. Langsiktige innlån (gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og innskudd fra kredittinstitusjoner)

Innlån innregnes førstegang til opptakskost. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag for transaksjonsutgifter.

Innlån med flytende rente måles deretter til amortisert kost og eventuell over-/underkurs blir periodisert over løpetiden.

Innlån med fast rente som er swappet til flytende rente sikringsbøkføres (virkelig verdi sikring) med neddiskontering etter gjeldende rentekurve.

Tapsavsetninger på brutto utlån og garantier

Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Den generelle modellen for tapsavsetninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader (OCI), og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er lånetilsagn og finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12 måneders forventet tap. 12 måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de neste 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden.

Forventet kredittap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, dvs. forskjellen mellom de kontraktsmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den

56 Kapittel 15.

kontantstrømmen som banken forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet.

Nedskrivningsmodellen

Tapsanslaget beregnes månedlig, og bygger på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen, utlån, kreditt og garantier. Tapsestimaterne beregnes basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for kundens mislighold (probability of default – PD), lånets tap ved mislighold (loss given default – LGD) og lånets eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD).

Datavarehuset inneholder historikk for observert misligholdsrate (PD) og observert tapsgrad (LGD). Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD.

Banken vurderer makroøkonomiske faktorer som for eksempel arbeidsledighet, BNP-vekst, renter, boligpriser og økonomiske prognoser for å kunne gi fremtidsrettet informasjon. I tillegg inngår forventet løpetid på utlån i estimater for fremtidsrettet informasjon. Vedrørende bankens økonomiske kredittmodeller, produseres det månedsrapporter for validering og stresstesting, som inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Disse valideres minimum årlig. De samme modellene ligger til grunn for ECL-beregninger kalibrert for dette formål. Dette er viktige analyser for å kunne lage gode estimater på PD og LGD fremover som ECL-formelen krever. Stresstestene inneholder ulike scenario for makroøkonomiske hovedstørrelser og hvordan dette kan påvirke estimatene for PD, LGD, EAD, EL (forventet tap) og UL (risikojustert kapital) i både regulatoriske og økonomiske kredittmodeller. Basisscenarioet fra stresstestene er laget på bakgrunn av referansebanen i Pengepolitisk rapport fra Norges Bank. Dette gir et grunnlag for å lage et basisscenario for IFRS 9-beregningene.

Definisjonen av mislighold under trinn 3 (se under) er sammenfallende med intern risikostyring og kapitalkravs beregninger. Her anvendes 90 dagers overtrekk som et viktig kriterium for mislighold. Kriteriene for vesentlig økning i kredittrisiko beskrives i trinn 1 og 2 under. Vesentlig økning i kredittrisiko måles for det enkelte utlånet. Tapsavsetningen i trinn 2 og 3 beregnes og rapporteres i grupper av finansielle instrumenter. For utlånsporteføljen skilles det mellom person- og bedriftsmarkedet.

Trinn 1

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning til tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Følgende kriterier må være oppfylt for at det ikke har skjedd en vesentlig økning i kredittrisiko:

- PD er mindre enn doblet fra innvilgelse, og/eller
- $PD < 1,25\%$

Trinn 2

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke foreligger kredittforringelse (risikoklasse er ikke J eller K). For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Avgrensning mot trinn 1 avhenger av om det har skjedd en vesentlig økning i kredittrisiko. Vesentlig endring i kredittrisiko inntreffer dersom betaling er forsinket med 30 dager uavhengighet av nivået på PD eller eiendeler knyttes til kunder som har kommet på watchlist. Kundene på watchlist har som hovedregel en vesentlig økning i kredittrisiko dersom PD er minst doblet siden innvilgelse, og PD er høyere enn 1,25 %.

Følgende kriterier må dermed være oppfylt for at det skal ha skjedd en vesentlig økning i kredittrisiko:

- PD er minst doblet siden innvilgelse, og
- $PD > 1,25\%$ eller
- minst 30 dagers forsinket betaling

Trinn 3

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det foreligger kredittforringelse på balansedato. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Bankens har definert at det foreligger kredittforringelse når et utlån er i mislighold (risikoklasse J eller K). Denne definisjonen er i tråd med definisjonen som gjelder for intern risikostyring og for regulatorisk kapitalkravs-beregning for IRB-bankene. Se for øvrig note 8 for nærmere beskrivelse og fordeling av risikoklasser.

Mislighold defineres som følgende:

- 90 dager overtrekk og beløp over 1.000 kroner.
- Tapsavsetning/konstatert
- Konkurs/gjeldsordning
-

Når det er overveiende sannsynlige at tapene er endelige klassifiseres tapene som konstaterte.

Innregning og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes på handledagen, det vil si tidspunktet banken blir part i instrumentenes kontraktmessige betingelser.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen er utløpt, eller når rettighetene til kontantstrømmene fra eiendelen er overført på en slik måte

at risiko og avkastning knyttet til eierskapet i det alt vesentlige er overført.

Finansielle forpliktelser fraregnes når de kontraktmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

Modifiserte eiendeler og forpliktelser

Dersom det gjøres modifiseringer eller endringer i vilkårene til en eksisterende finansiell eiendel eller forpliktelse behandles instrumentet som en ny finansiell eiendel dersom de reforhandlede vilkårene er vesentlig forskjellig fra de gamle vilkårene. Dersom vilkårene er vesentlig forskjellig fraregnes den gamle finansielle eiendelen eller forpliktelsen, og en ny finansiell eiendel eller forpliktelse innregnes. Generelt vurderes et utlån til å være en ny finansiell eiendel dersom det utstedes ny lånedokumentasjon, samtidig som det foretas ny kredittprosess med fastsettelse av nye lånevilkår.

Dersom det modifiserte instrumentet ikke vurderes å være vesentlig forskjellig fra det eksisterende instrumentet, anses instrumentet regnskapsmessig å være en videreføring av det eksisterende instrumentet. Ved en modifisering som regnskapsføres som en videreføring av eksisterende instrument, diskonteres de nye kontantstrømmene med instrumentets opprinnelige effektive rente og eventuell forskjell mot eksisterende balanseført beløp resultatføres.

Overføring av låneporteføljer

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Banken vurderer at praktisk talt all risiko og avkastning ved eierskap knyttet til solgte utlån er overført. Alle overførte lån er fraregnet i bankens balanse. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. I tillegg til salgssummen mottar banken et vederlag i form av løpende provisjoner for lånene. Det vises til nærmere omtale i note 9.

Varige driftsmidler

Eiendom, anlegg og utstyr førstegangs-innregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid etter IAS 16. Ved fastsettelse av avskrivningsplan, splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi for bankens og konsernets eiendeler. Tomter og kunst avskrives ikke, men testes periodisk for nedskrivning ved indikasjoner på verdifall. Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36, når omstendighetene indikerer det.

Banken har ikke klassifisert driftsmidler etter IAS 40 (investeringseiendommer).

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten ved oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av goodwill vedrørende den solgte virksomheten.

Pensjoner

Ytelsesbaserte ordninger

Pensjonsforpliktelser og -kostnader for ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes etter forsikringsmessige prinsipper av uavhengig aktuar. Pensjonskostnaden består av periodens pensjonsopptjening for de ansatte som inngår i ordningen, renter av netto forpliktelse, samt eventuelle planendringer. Det gjøres påslag for både arbeidsgiveravgift og finansskatt i beregning av årlig pensjonskostnad og i beregning av netto pensjonsforpliktelse.

Ved beregning av netto forpliktelse (nåverdi forpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler) kan det oppstå aktuarmessige gevinster og tap (estimatavvik) som følge av endringer i forutsetninger eller erfaringsavvik. Estimatavvik regnskapsføres over utvidet resultat (andre inntekter og kostnader) i den perioden de oppstår.

Bankens kollektive ytelsesbaserte ordninger ble avvirket i 2018.

Innskuddsbaserte ordninger

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at banken ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Innbetalinger for ordningen kostnadsføres direkte. Premier til AFP blir også behandlet som en innskuddsbasert ordning.

Det henvises til note 22 for nærmere beskrivelse av og endringer i bankens pensjonsordninger.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter samme prinsipper, og rapporteres sammen med disse.

Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig.

---

 58 Kapittel 15.

Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlige lån klassifiseres som forpliktelse i balansen og måles til amortisert kost slik som andre langsiktige lån.

Fondsobligasjon klassifiseres som hybridkapital under egenkapital. Rentekostnadene på fondsobligasjonen presenteres ikke som rentekostnad i resultat, men føres direkte mot egenkapitalen med fratrukk for skatt.

Utbytte

Avsatt utbytte til bankens egenkapitalbevisere klassifiseres som egenkapital frem til det tidspunkt utbyttet blir endelig fastsatt av bankens representantskap.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter -og kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på effektiv rentes metode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktstestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi, vil renten klassifiseres som renteinntekt eller -kostnad, mens effekten av verdiendringer klassifiseres som inntekt/kostnad fra andre finansielle investeringer eller over OCI.

IFRS 9 introduserte en endring i IAS 1.82 med virkning fra 01.01.18. Som følge av denne endringen skal renteinntekter beregnet etter effektiv rentes metode presenteres separat i resultatoppstillingen. Dette innebærer at renteinntekter på finansielle eiendeler målt til amortisert kost og finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over utvidet resultat er presentert i regnskapslinjen «Renteinntekter, amortisert kost». Renteinntekter på finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultat er presentert i regnskapslinjen «Renteinntekter – eiendeler målt til virkelig verdi».

Dersom en finansiell eiendel eller en gruppe av like eiendeler er nedskrevet som følge av verditap, resultatføres renteinntektene ved å benytte renten som fremtidige kontantstrømmer diskonteres med for å beregne verditapet.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest

etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved kurs på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner, eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balanse-dagen, innregnes i resultatet.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og endring i utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Formuesskatt regnes ikke som skatt etter IAS 12 og er ført som driftskostnad.

Note 3
Viktige estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
Tap på utlån og garantier

Banken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporføljen årlig. Store og risikoutsatte engasjementer, samt misligholdte og tapsutsatte engasjementer gjennomgås løpende. Engasjementer som er misligholdt over 30 dager blir vurdert i forhold til tiltak og/eller behov for nedskrivning.

Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt og senest etter 90 dager, eller dersom de har en særdeles dårlig betalingshistorikk.

Måling av ECL (forventet kredittap) i henhold til IFRS 9 krever vurdering av når det har vært vesentlig økning i kredittrisiko og ved fastsettelse av nivået på verdifall, særlig med hensyn til estimeringen av beløp og tidspunkt for fremtidige kontantstrømmer og sikkerhetsverdier. Disse estimatene er drevet av en rekke faktorer der endringer kan resultere i ulike nivåer av tapsavsetninger. Elementer av ECL-modellen som inneholder vurdering og estimater inkluderer:

- Den interne PD modellen, som angir sannsynlighet for mislighold
- Kriterier som vurderer om det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko, slik at det beregnes livstids forventet kredittap
- Bruken av fremtidsrettet informasjon om makro-økonomiske forhold, samt vektning av ulike sannsynligheter og hvordan disse kan påvirke estimatene for PD, LGD og EAD.

Det vises til note 2 for nærmere beskrivelse av prinsipper og note 11 for sensitivitetstiltakninger.

Virkelig verdi

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet.

Med unntak av noen få aksjer, er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. I noen tilfeller der likviditeten er dårlig og det fremkommer større uforklarte prisbevegelser rundt årsskiftet, vil kursen kunne være fastsatt som volumvektet gjennomsnitt over en tidsperiode, vanligvis desember.

Tilsvarende vil virkelig verdi for eiendeler og forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på

diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet.

Virkelig verdi derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verdilvurderingsmodeller der prisen på underliggende faktorer, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes at eksempelvis renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps- eller salgskurs for å vurdere nettoposisjonen.

For derivater der motpart har svakere kredittrating enn banken, vil prisen reflektere en underliggende kredittrisiko.

Likviditetsportefølje

Bankens likviditetsportefølje klassifiseres og måles til virkelig verdi over resultatet i samsvar med IFRS 9.4.1.4 basert på formålet med porteføljen. For de instrumenter der det er direkte observerbare priser i markedet blir disse benyttet til verdsettelsen. Resterende del av porteføljen verdsettes ved å beregne nåverdien av estimert kontantstrøm basert på observerbar avkastningskurve, herunder inkludert en indikert kredittspread på utsteder fra et anerkjent meglerhus eller Reuters/Bloomberg prissettings-tjeneste

Fastrenteutlån

Virkelig verdi av fastrenteutlån til kunder er beregnet som nåverdien av avtalte kontantstrømmer diskontert med en observerbar rentekurve med tillegg for en beregnet margin.

Utlån med flytende rente med pant i boligeiendom

Utlån til og fordringer på kunder med flytende rente med pant i boligeiendom blir målt og klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (OCI). Dette da forretningsmodellens formål er vurdert til både å være for å motta kontraktmessige kontantstrømmer og salg av lån (overføring av boliglån til SB1 Boligkreditt AS).

60 Kapittel 15.

Som virkelig verdi på slike boliglån forstås:

- Lån i tapskategori 1 - lånets nominelle verdi (ulik amortisert kost)
- Lån i tapskategori 2, og 3J - lånets nominelle verdi redusert med forventet tap (= amortisert kost)
- Lån i tapskategori 3K - lånets nominelle verdi redusert med individuelle tapsavsetninger (= amortisert kost).

Goodwill og øvrige immaterielle eiendeler

Nedskrivning av goodwill vurderes årlig, eller oftere dersom det forekommer hendelser eller endrede omstendigheter som indikerer mulig verdifall. For alle vurderingsenheter foretas vurdering av å verifisere om verdien fortsatt er til stede. En vurderingsenhet kan omfatte goodwill fra flere transaksjoner og nedskrivningstesten foretas på samlet balanseført goodwill i vurderingsenheten. Fremtidige kontantstrømmer tar utgangspunkt i historiske resultater, samt budsjetter.

**Note 4
Segmentinformasjon**

Segmentopplysningene er knyttet til den måten konsernet styres og følges opp på internt i virksomheten gjennom resultat- og kapitalrapportering, fullmakter og rutiner.

Rapporteringen av segmenter er inndelt i følgende områder: Personmarkeds kunder (PM) og bedrifts- markeds kunder (BM) som inkluderer morbank og

datterselskaper knyttet til eiendomsmeglervirksomhet og regnskapstjenester. I øvrige datterselskaper inngår datterselskaper som forvalter eiendom.

Konsernelimineringer fremkommer sammen med ufordelt virksomhet i egen kolonne (Ikke rapporterbare segmenter).

Konsern 31.12.2019 (tusen kroner)

Resultat	PM	BM	Øvrige datter- selskaper	Ikke rapporterbare segmenter	Totalt
Netto renteinntekter	367.898	248.748	(742)	40.620	656.524
Netto provisjons- og andre inntekter	339.218	103.005	240	156.477	598.940
Driftskostnader	394.895	159.367	1.719	32.353	588.334
Resultat før tap	312.221	192.386	(2.221)	164.744	667.130
Tap på utlån og garantier	8.365	(5.614)	-	(433)	2.318
Resultat før skatt	303.856	198.000	(2.221)	165.177	664.812
Balanse					
Netto utlån til kunder	23.358.345	6.967.092	-	939.868	31.265.305
Andre eiendeler	91.591	25.163	12.219	7.428.164	7.557.137
Sum eiendeler pr. segment	23.449.936	6.992.255	12.219	8.368.032	38.822.442
Innskudd fra og gjeld til kunder	15.451.151	8.577.994	-	414.145	24.443.290
Annen gjeld og egenkapital	7.998.785	(1.585.739)	12.219	7.953.887	14.379.152
Sum egenkapital og gjeld pr. segment	23.449.936	6.992.255	12.219	8.368.032	38.822.442

Konsern 31.12.2018
(tusen kroner)

Resultat	PM	BM	Øvrige datter- selskaper	Ikke rapporterbare segmenter	Totalt
Netto renteinntekter	348.923	230.806	(638)	13.825	592.916
Netto provisjons- og andre inntekter	345.603	88.005	37.984	134.322	605.914
Driftskostnader	405.988	160.033	1.783	(101.622)	466.182
Resultat før tap	288.538	158.778	35.563	249.769	732.648
Tap på utlån og garantier	(1.317)	1.713	-	254	650
Resultat før skatt	289.855	157.065	35.563	249.515	731.998
Balanse					
Utlån til kunder	21.858.901	6.830.304	-	842.744	29.531.949
Tapsavsetninger på utlån	(44.455)	(112.371)	-	(640)	(157.466)
Andre eiendeler	105.208	11.902	13.530	7.075.784	7.206.424
Sum eiendeler pr. segment	21.919.654	6.729.835	13.530	7.917.887	36.580.907
Innskudd fra og gjeld til kunder	13.783.259	7.761.562	-	593.759	22.138.580
Annen gjeld og egenkapital	8.136.395	(1.031.727)	13.530	7.324.128	14.442.327
Sum egenkapital og gjeld pr. segment	21.919.654	6.729.835	13.530	7.917.887	36.580.907

62 Kapittel 15.

Note 5 Kapitaldekning

SpareBank 1 BV benytter standardmetoden for beregning av kapitaldekning. Dette innebærer at kapitalkravet, hva gjelder kredittrisiko, beregnes etter standardiserte risikovekter for ulike eksponeringskategorier. Operasjonell risiko beregnes etter basismetoden.

SpareBank 1 BV gjennomfører årlig en revidering av interne måltall, hvor krav til soliditet er et av hovedområdene. Det blir utarbeidet måltall både hva gjelder kapitaldekning og ren kjernekapitaldekning.

Pr 31. desember 2019 er kravet til bevaringsbuffer 2,5%, systembuffer 3,0%, samt motsyklisk buffer på 2,5%. Disse kravene kommer i tillegg til krav om ren kjernekapital på 4,5%, slik at samlet minstekrav er 12,5 %. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et spesifikt pilar 2-krav for SpareBank 1 BV på 1,9%. Bankens minstekrav til ren kjernekapital utgjør følgelig 14,4%.

Utvidet konsolidering for eierforetak i samarbeidende gruppe

Under regelverket CRD IV ligger SpareBank 1 BV pt under vesentlighetsgrensen for rapportering av full konsolidert kapitaldekningsoppgave.

Det utarbeides således ikke kapitaldekning på konsolidert nivå.

Fra og med 2018 foretar banken forholdsmessig konsolidering av eierandeler i samarbeidende gruppe. Bestemmelsen gjelder eierandeler i andre finansforetak som forestår den virksomheten som samarbeidet omfatter, jf. Finansforetaksloven § 17-13.

Forholdsmessig konsolidering

	31.12.2019	31.12.2018
Ansvarlig kapital		
Ren kjernekapital	4.545.866	4.160.617
Kjernekapital	4.916.520	4.470.112
Ansvarlig kapital	5.430.920	4.988.542
Beregningsgrunnlag	24.780.728	24.917.577
Kapitaldekning		
Ren Kjernekapitaldekning	18,34 %	16,70 %
Kjernekapitaldekning	19,84 %	17,94 %
Kapitaldekning	21,92 %	20,02 %
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage ratio)	8,52 %	8,24 %

Følgende foretak inngår i forholdsmessig konsolidering:

SpareBank 1 Boligkreditt
SpareBank 1 Næringskreditt
SpareBank 1 Kredittkort AS
SpareBank 1 SMN Finans AS
BN Bank

Morbank		
Ansvarlig kapital (tusen kroner)	31.12.2019 ¹	31.12.2018
Eierandelskapital	946.501	946.516
Overkursfond	1.026.427	1.026.427
Utjevningfond	503.442	411.299
Spårebankens fond	2.072.392	1.855.062
Fond for urealisert gevinst/tap	25.234	9.879
Gavefond	6.540	6.540
Avsatt utbytte klassifisert som egenkapital	186.149	186.149
Sum balanseført egenkapital (eksklusiv hybridkapital)	4.766.685	4.441.873
Verdjusteringer på aksjer og obligasjoner målt til virkelig verdi (AVA)	(7.425)	(7.950)
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	(957.252)	(1.149.921)
Utbytte avsatt til utdeling, klassifisert som egenkapital	(186.149)	(186.149)
Sum ren kjernekapital	3.615.859	3.097.853
Hybridkapital	250.000	250.000
Fondsobligasjon	24.000	32.000
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-	(39.074)
Sum kjernekapital	3.889.859	3.340.779
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Tidsbegrenset ansvarlig kapital*	400.000	400.000
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	(4.944)	(31.262)
Netto ansvarlig kapital	4.284.915	3.709.517
Risikoveid beregningsgrunnlag		
Eiendeler som ikke inngår i handelsporteføljen	17.442.387	16.105.698
Operasjonell risiko	2.048.828	1.758.783
CVA-tillegg (motpartsrisiko derivater)	27.781	27.459
Totalt beregningsgrunnlag	19.518.996	17.891.940
Ren Kjernekapital	18,52 %	17,31 %
Kjernekapital	19,93 %	18,67 %
Kapitaldekning	21,95 %	20,73 %
Uvektet kjernekapital (Leverage ratio)	9,95 %	9,14 %
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,50%)	487.975	447.299
Motsyklisk buffer (2,50 %/ 2,00 %)	487.975	357.839
Systemrisikobuffer (3,00 %)	585.570	536.758
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	1.561.520	1.341.896
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50%)	878.355	805.137
Tilgjengelig kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	1.175.985	950.820

64 Kapittel 15.

	31.12.2019	31.12.2018
Lokale og regionale myndigheter	83.717	44.838
Offentlig eide foretak	10.134	18.171
Institusjoner	111.259	106.207
Foretak	2.655.744	1.997.340
Massemarked	2.197.800	2.581.078
Pantsikkerhet i bolig- og fritidseiendom	8.504.153	8.009.171
Pantsikkerhet i næringseiendom	2.040.958	2.230.810
Forfalte engasjement	150.127	82.578
Obligasjoner med fortrinnsrett	203.526	255.003
Fordringer på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	145.911	137.498
Andeler i Verdipapirfond	25.858	47.698
Egenkapitalposisjoner	1.192.942	528.815
Øvrige engasjement	120.258	66.491
Sum Kredittrisiko	17.442.387	16.105.698

Det er i forskrift om ansvarlig kapital gitt overgangsbestemmelser for fondsobligasjoner og ansvarlige lån tatt opp før forskriftens ikrafttredelse. I perioden fra og med 1. jan 2015 til 31. des. 2021 kan kapitalinstrumenter som er tatt opp før 31. des 2011 og ikke oppfyller kravene i beregningsforskriftens del B, medregnes med følgende andeler:

2015:	70 %
2016:	60 %
2017:	50 %
2018:	40 %
2019:	30 %
2020:	20 %
2021:	10 %

SpareBank 1 BV har en fondsobligasjon som er utstedt i henhold til gammelt regelverk.

Note 6

Finansiell risikostyring

Risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 BV skal skape finansiell og strategisk merverdi gjennom:

- å ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og konsernets verdigrunnlag.
- å ha en god forståelse av hvilke risikoer som er drivere for inntjening, kostnader og tap.
- å i størst mulig grad prise tjenester og produkter i tråd med underliggende risiko.
- å ha en tilstrekkelig soliditet sett i forhold til langsiktige strategiske mål, initiativ og valgt risikoprofil, og samtidige tilstrebe en optimal kapitalanvendelse i de ulike forretningsområdene.
- å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter.
- å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er virksomhetsstyringen bygget på følgende rammeverk:

- Konsernets strategiske målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Finansiell framskrivning og stresstester
- Risikostrategier (fastsettelse av risikoevne og risikovilje)
- Kapitalstyring (inkl risikojustert avkastning og kapitalbehovsvurderinger)
- Rapportering og oppfølging
- Evaluering og tiltak
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

SpareBank 1 BV er eksponert for ulike typer risiko

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 BV bruker betydelige ressurser på å videreutvikle prosesser for helhetlig risikostyring i tråd med ledende praksis.

SpareBank 1 BV eksponeres for ulike typer risiko, nedenfor er de vesentligste listet:

Kredittrisiko: risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Konsentrasjonsrisiko: risikoen for at det oppstår en opphopning av eksponering mot en enkelt kunde, bransje eller geografisk område.

Likviditetsrisiko: risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader.

Markedsrisiko: risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Operasjonell risiko: risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Compliance risiko: risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

Forretningsrisiko: risikoen for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen eller myndighetenes reguleringer.

Omdømme risiko: risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, det vil si hos kunder, motparter, aksjemarked og/eller myndigheter.

Strategisk risiko: risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsinger.

Eierrisiko: risikoen for at SpareBank 1 BV blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og/eller må tilføre ny egenkapital til disse selskapene.

Risikoeksponeringen i SpareBank 1 BV

Konsernet har som mål å ha en moderat til lav risikoprofil, samt å ha en så høy kvalitet i sin risikooppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for risikojustert avkastning, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital og regulatorisk krav til kapitaldekning.

Konsernet legger vekt på å ha en kontroll- og styringsstruktur som fremmer målrettet og uavhengig styring og kontroll.

Nedenfor er de risikogrupperne som i størst grad påvirker finansiell rapportering beskrevet nærmere.

For ytterligere beskrivelse av risikoforhold og risiko-håndtering vises det til Pilar III rapport og rapport som behandler prinsipper og praksis knyttet til eierstyring og selskapsledelse. Rapportene ligger tilgjengelige på bankens hjemmeside under investor relations (IR) <https://www.sb1bv.no>.

Kredittrisiko

Kredittrisiko styres gjennom rammeverket for kreditt-innvilgelse, engasjementoppfølging og porteføljestyling som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig.

Konsernets kredittstrategi består av overordnede kredittstrategiske rammer for å sikre en diversifisert portefølje og en tilfredsstillende risikoprofil. Rammene setter blant annet grenser for misligholdssannsynlighet, forventet tap, risikjustert kapital og hvor stor andel av samlet utlånseksponering som kan være mot bedrifts-markedet. For å unngå uønsket konsentrasjonsrisiko setter de kredittstrategiske rammene også begrensninger knyttet til eksponering og risikoprofil på porteføljnivå, og for ulike bransjer og enkeltkunder. Disse begrensningene kommer i tillegg til de rammer som «Forskrift om store engasjementer» fastsetter.

De kredittpolitiske retningslinjene fastsetter minimumskrav som gjelder for alle typer finansiering, unntatt for engasjementer innvilget som ledd i utøvelse av særskilte kredittsikringsfullmakter. I tillegg til de generelle kredittpolitiske retningslinjene, er det utarbeidet et sett av mer spesifikke kredittpolitiske retningslinjer knyttet til bransjer eller segmenter som kan innebære en særskilt risiko. Eksempelvis settes det ved finansiering av eiendomsengasjementer minimumskrav til henholdsvis egenkapital, forhåndssalg på boligprosjekter og finansieringsgrad i forhold til leieinntekter på eiendom for utleie.

Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kreditt-innvilgelser, men delegerer innen visse rammer kredittfullmaktene til administrerende direktør, som igjen kan videredelegere disse innenfor egne fullmakter. De delegerede kredittfullmaktene er personlige og knyttet opp mot det enkelte engasjements misligholdssannsynlighet og sikkerhetsdekning.

Konsernet bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

- 1. Sannsynlighet for mislighold (PD):** Kundene blir klassifisert i misligholdsklasser ut fra sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode basert på et langsiktig utfall. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall knyttet til inntjening og tæring, samt på grunnlag av ikke-

finansielle kriterier som atferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni misligholdsklasser (A – I). I tillegg har konsernet to misligholdsklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/ eller nedskrevne engasjement.

- 2. Eksponering ved mislighold (EAD):** Dette er en beregnet størrelse som beregner konsernets antatte eksponering mot kunden ved mislighold. Denne eksponeringen består av henholdsvis utlånsvolum, garantier og innvilgede ikke-trukne rammer. Garantier og innvilgede ikke-trukne rammer på kunder multipliseres med en konverteringsfaktor.
- 3. Tapsgrad ved mislighold (LGD):** Dette er en beregnet størrelse av hvor mye det er antatt at konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Vurderingen tar hensyn til verdien av underliggende sikkerheter og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. Konsernet fastsetter realisasjonsverdien på stilt sikkerheter på bakgrunn av egne erfaringer over tid, og slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en lavkonjunktur. Det benyttes sju klasser (1-7) for klassifisering av engasjementer i henhold til tapsgrad ved mislighold.

Konsernet driver kontinuerlig videreutvikling og etterprøving av risikostyringssystemet og kredittinnvilgelsesprosessen for å sikre god kvalitet over tid. Den kvantitative valideringen skal sikre at de benyttede estimerer for misligholdssannsynlighet, eksponering ved mislighold og tapsgrad ved mislighold holder en tilstrekkelig god kvalitet. Det gjennomføres analyser som vurderer modellenes evne til å rangere kundene etter risiko (diskrimineringssevne), og evnen til å fastsette riktig nivå på risikoparameterne. I tillegg analyseres stabiliteten i modellenes estimerer og modellenes konjunkturfølsomhet. Den kvantitative valideringen suppleres også med mer kvalitative vurderinger. I tillegg til kredittrisikoen i utlånporteføljen har konsernet kredittrisiko gjennom likviditetsporteføljen. Denne porteføljen består i hovedsak av verdipapirer med lav risiko som kvalifiserer for låneadgang i Norges Bank.

Det vises til note 7-14 for nærmere beskrivelse av porteføljen pr. 31.12.2019.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir revidert og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstyringen bygger på rammer og gjenspeiler konsernets vedtatte risikoprofil. Strategien setter rammer for størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden som banken skal være uavhengig av ny markedsfinansiering.

Konsernets utlån finansieres hovedsakelig med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld. Likviditetsreserven består av kontanter, deponerbare papirer i Norges Bank, ikke benyttede kommitterte trekkrettigheter, boliglån som er klargjort for salg til SpareBank 1 Boligkreditt AS samt børsnoterte verdipapirer. Salg av godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS bidrar til å dempe finansieringsbehovet og dermed likviditetsrisikoen til SpareBank 1 BV. Det er etablert krisehåndterings- og gjenopprettingsplaner. Herunder beredskapsplaner for håndtering av likviditets- og soliditetskriser.

Det er Finansavdelingen som har ansvaret for den daglige risikostyringen, mens controller-funksjonen i økonomiavdelingen og avdeling for risikostyring og compliance overvåker og rapporterer til styret utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien.

Det vises til note 16.

Markedsrisiko styres gjennom strategi for markedsrisiko med spesifisering av risikorammer, rapporteringslinjer og fullmakter behandles og vedtas av styret minimum årlig. Ved fastsettelse av størrelsen på rammene og ved beregning av kapitalbehov knyttet til markedsrisiko benyttes stresstester og analyser av negative markedsbevegelser.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Konsernets renterisiko reguleres av rammer for maksimal verdiendring ved en endring i rentenivået på to prosent. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort og konsernets renterisiko er lav.

Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner som en følge av generelle endringer i kredittspreader. Kredittspreadrisiko uttrykker tapspotensialet på obligasjonsporteføljen som går utover konkurserisikoen.

Valutakursrisiko er risikoen for tap ved endringer i valutakursene. I og med at SpareBank 1 BV er valutaagent og konsernets har inngått en avtale med SpareBank 1 SMN knyttet til leveranse av valutatransaksjoner til konsernets kunder, vil valutarisikoen bestå av garantier stilt overfor SpareBank 1 SMN for enkelte av konsernets kunder som har tatt opp valutalån eller inngått avtaler om valutaderivater, samt en begrenset valutaeksponering i utenlandske sedler i konsernets filialer. Det er etablert strengere krav til rådgiving og vurdering av kundens kompetanse når garantier for valutalån skal innvilges.

Kursrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på obligasjoner, sertifikater og egenkapitalpapirer som konsernet har

investert i. Konsernets risikoeksponering mot denne formen for risiko er regulert gjennom rammer for maksimale investeringer i de ulike porteføljene.

Det vises til note 15,16 og 26 for nærmere beskrivelse av porteføljen pr. 31.12.2019.

Operasjonell risiko styres gjennom risikostrategien som fastsettes årlig av styret for å definere konsernets risikopolitikk.

SpareBank 1 BV anser organisasjonskultur å være den viktigste enkeltfaktoren i operasjonell risikostyring. Det gjennomføres jevnlig organisasjonsundersøkelser som måler organisasjonens tilfredshet og risikokultur.

For å sikre at det styres etter et oppdatert og relevant risikobilde har konsernet en risikobasert og dynamisk tilnærming til styring av operasjonell risiko, hvor risikoanalyser oppdateres og risikoreducerende tiltak implementeres løpende. Videre gjennomføres det i samarbeid mellom risikostyringsenheten og prosess- og risikoeiere for de ulike forretningsområdene en årlig dokumentasjon av operasjonelle risikoen i konsernet.

Eierisiko er risikoen for at SpareBank 1 BV blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og /eller må tilføre ny egenkapital til disse selskapene.

SpareBank 1 BV har i hovedsak eierisiko gjennom indirekte eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS (3,04 %), samt direkte eierandeler i BN Bank ASA (5,00 %), SpareBank 1 Boligkreditt AS (6,28 %), Sparebank 1 Næringskreditt AS (11,68 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (6,35 %), SpareBank 1 SMN Finans AS (6,10 %), SpareBank 1 Betaling AS (4,73 %) og SpareBank 1 Markets AS (1,47 %).

Compliance risiko (etterlevelsesrisiko) styres gjennom rammeverket for compliance som fremkommer av bankens compliance-policy og skal sikre at konsernet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende implementering og etterlevelse av lover og forskrifter. Konsernets compliance-policy vedtas av styret og beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering.

SpareBank 1 BV er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Fokusområder er oppfølging av etterlevelse av regulatoriske krav og å sørge for at konsernet har beste tilpasning til kommende endringer i regelverk. SpareBank 1 BV sin compliance-funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen har det overordnede ansvaret for rammeverk, oppfølging og rapportering innenfor complianceområdet.

68 Kapittel 15.

Note 7
Fordringer på og gjeld til kredittinstitusjoner

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
687.490	729.557	Utlån til og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	765.874	719.799
305.000	305.000	Utlån til og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	305.000	305.000
992.490	1.034.557	Sum	1.070.874	1.024.799

Rentemetode: flytende

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
-	-	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	-	-
-	-	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	-	-
-	-	Sum	-	-

Rentemetode: flytende

Note 8

Utlån til og fordringer på kunder

Bankens kredittportefølje til kunder er fordelt i segmentene BM og PM. Engasjementene risikoklassifiseres etter IRB modeller som er utviklet i SpareBank 1-alliansen. Det vises til note 6 for nærmere beskrivelse av risikoklassifiseringssystemet.

Ved implementering av ny tapsmodell etter IFRS 9 i 2018, ble porteføljen klassifisert i 3 trinn. For nærmere omtale av tapsnedskrivninger etter IFRS 9 henvises til note 2.

Bankens erfaringer med risikoklassifiseringsmodellen er god og profilen på engasjementsfordelingen understøttes av øvrige engasjementsvurderinger. Porteføljen synes stabil over tid.

	Morbank		Konsern	
Brutto utlån til og fordring på kunder (tusen kroner)	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18
Laveste risiko	11.996.572	10.124.168	11.996.572	10.124.168
Lav risiko	10.770.761	8.471.648	10.770.761	8.471.648
Middels risiko	6.736.839	8.885.784	6.726.743	8.882.036
Høy risiko	797.047	909.032	797.047	899.898
Svært høy risiko	857.640	827.729	857.640	827.729
Misligholdt og nedskrevet	276.771	341.781	261.175	326.470
Sum brutto utlån til og fordring på kunder	31.435.630	29.560.142	31.409.938	29.531.949

Brutto utlån til og fordring på kunder til amortisert kost og virkelig verdi over utvidet resultat

Morbank	31.12.19				31.12.18			
	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total
Laveste risiko	11.020.461	12.608	-	11.033.069	8.841.495	10.900	-	8.852.395
Lav risiko	10.209.547	72.846	-	10.282.393	7.833.637	62.976	-	7.896.613
Middels risiko	5.480.671	984.400	-	6.465.071	7.431.610	851.028	-	8.282.638
Høy risiko	452.617	326.966	-	779.583	570.412	282.667	-	853.079
Svært høy risiko	277.632	550.415	-	828.047	336.775	475.842	-	812.617
Misligholdt og nedskrevet	-	-	273.126	273.126	-	-	334.703	334.703
Sum brutto utlån til og fordring på kunder til amortisert kost og virkelig verdi over utvidet resultat	27.440.928	1.947.235	273.126	29.661.289	25.013.929	1.683.413	334.703	27.032.045

Konsern	31.12.19				31.12.18			
	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total
Laveste risiko	11.020.461	12.608	-	11.033.069	8.841.495	10.900	-	8.852.395
Lav risiko	10.209.547	72.846	-	10.282.393	7.833.637	62.976	-	7.896.613
Middels risiko	5.470.576	984.400	-	6.454.976	7.427.862	851.028	-	8.278.890
Høy risiko	452.617	326.966	-	779.583	561.277	282.667	-	843.944
Svært høy risiko	277.632	550.415	-	828.047	336.775	475.842	-	812.617
Misligholdt og nedskrevet	-	-	257.529	257.529	-	-	319.393	319.393
Sum brutto utlån til og fordring på kunder til amortisert kost og virkelig verdi over utvidet resultat	27.430.833	1.947.235	257.529	29.635.597	25.001.046	1.683.413	319.393	27.003.852

70 Kapittel 15.

Brutto utlån til og fordring på kunder til virkelig verdi (Fastrente)

Morbank og Konsern	31.12.19	31.12.18
Svært lav	963.503	1.271.773
Lav	488.368	575.035
Middels	271.768	603.146
Høy	17.464	55.953
Svært høy	29.593	15.112
Misligholdt og nedskrevet	3.645	7.078
Sum brutto utlån til og fordring på kunder til virkelig verdi (Fastrente)	1.774.341	2.528.097

Garantier	31.12.19				31.12.18			
	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total
Morbank og Konsern								
Svært lav	204.551	790	-	205.341	193.026	-	-	193.026
Lav	168.781	3.660	-	172.441	183.902	11.533	-	195.435
Middels	137.506	18.575	-	156.081	126.200	8.182	-	134.382
Høy	24.899	10.662	-	35.561	78.297	4.498	-	82.795
Svært høy	26.454	11.889	-	38.343	7.423	32.465	-	39.888
Misligholdt og nedskrevet	-	-	9.672	9.672	-	-	10.017	10.017
Sum garantier	-	-	-	617.439	588.849	56.677	10.017	655.543

Tilsagn (utlån og garantier)	31.12.19				31.12.18			
	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn2	Trinn 3	Total
Svært lav	307.266	-	-	307.266	415.555	-	-	415.555
Lav	217.911	-	-	217.911	440.361	-	-	440.361
Middels	77.123	-	-	77.123	200.259	-	-	200.259
Høy	105.945	-	-	105.945	21.895	-	-	21.895
Svært høy	51.638	177	-	51.815	12.250	-	-	12.250
Misligholdt og nedskrevet	-	-	-	-	-	-	200	200
Sum Tilsagn	-	-	-	760.060	1.090.320	-	200	1.090.520

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap

Morbank				Konsern			
2018	2019	Fordeling på risikogruppe		2019	2018		
1.640	1.977	Laveste risiko		1.977	1.640		
3.651	4.510	Lav risiko		4.510	3.651		
15.909	14.167	Middels risiko		14.167	15.909		
8.641	7.837	Høy risiko		7.837	8.641		
21.098	23.985	Svært høy risiko		23.985	21.098		
9.061	7.524	Misligholdt og nedskrevne		7.524	9.061		
60.000	60.000	Totalt		60.000	60.000		

Morbank				Konsern					
2018		2019		Utlån fordelt på geografiske områder		2019		2018	
Brutto andel	Utlån	Brutto andel	Utlån	(tusen kroner)	Utlån	Brutto andel	Utlån	Brutto andel	Utlån
62,9 %	18.587.382	60,9 %	19.128.917	Vestfold	19.103.225	60,8 %	18.559.190	62,8 %	
26,6 %	7.870.533	28,5 %	8.951.025	Buskerud	8.951.025	28,5 %	7.870.533	26,7 %	
10,1 %	2.991.322	10,4 %	3.283.024	Norge forøvrig	3.283.024	10,5 %	2.991.322	10,1 %	
0,4 %	110.904	0,2 %	72.664	Utlandet	72.664	0,2 %	110.904	0,4 %	
100,0 %	29.560.142	100,0 %	31.435.630	Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	31.409.938	100,0 %	29.531.949	100,0 %	

Morbank			Konsern						
2018		2019		Engasjement fordelt på sektor og næring		2019		2018	
23.565.885		25.175.048		Lønnstakere o.l	25.175.048		23.565.885		
321.792		268.090		Jordbruk og skogbruk	268.090		321.792		
272.695		345.039		Industri og produksjon	345.039		272.695		
345.345		548.305		Bygg og anlegg	548.305		345.345		
532.127		540.959		Varehandel/Hotell og restaurant	540.959		532.127		
6.043.091		6.083.699		Eiendomsdrift og annen forretningsmessig tjenesteyting	6.052.554		6.014.898		
386.029		398.302		Transport og tjenesteytende næringer	398.302		386.029		
27.359		26.842		Offentlig forvaltning	26.842		27.359		
325.792		263.184		Utlandet og andre	263.184		325.792		
31.820.115		33.649.468		Totalt	33.618.323		31.791.922		

2018		2019		Brutto utlån fordelt på sektor og næring		2019		2018	
22.496.782		24.140.703		Lønnstakere o.l	24.140.703		22.496.782		
271.589		236.036		Jordbruk og skogbruk	236.036		271.589		
248.317		277.769		Industri og produksjon	277.769		248.317		
303.591		324.524		Bygg og anlegg	324.524		303.591		
320.710		348.044		Varehandel/Hotell og restaurant	348.044		320.710		
5.394.522		5.513.943		Eiendomsdrift og annen forretningsmessig tjenesteyting	5.488.251		5.366.328		
324.053		346.830		Transport og tjenesteytende næringer	346.830		324.053		
2.355		1.843		Offentlig forvaltning	1.843		2.355		
198.223		245.938		Utlandet og andre	245.938		198.223		
29.560.142		31.435.630		Totalt	31.409.938		29.531.949		
27.032.045		8.353.979		- Herav vurdert til amortisert kost	8.328.288		27.003.852		
-		21.307.310		- Herav vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat	21.307.310		-		
2.528.098		1.774.341		- Herav vurdert til virkelig verdi	1.774.341		2.528.098		
(162.041)		(149.609)		Tapsavsetninger på utlån	(144.634)		(157.466)		
29.398.101		31.286.021		Netto utlån	31.265.304		29.374.483		

29.560.142	31.435.630	Brutto utlån	31.409.938	29.531.949
11.740.255	12.039.621	Brutto utlån overført SB1 Boligkreditt	12.039.621	11.740.255
581.830	842.787	Brutto utlån overført SB1 Næringskreditt	842.787	581.830
41.882.228	44.318.037	Brutto utlån inklusive SB1 Boligkreditt og Næringskreditt	44.292.346	41.854.035

Note 9
Overføring av utlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS/SpareBank 1 Næringskreditt AS
SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Næringskreditt AS i Stavanger. Banken har en eierandel på 6,28 % pr 31. desember 2019. Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurranse-dyktige priser. Obligasjonene til SpareBank 1 Boligkreditt har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. SpareBank 1 Boligkreditt erverver utlån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av alliansen kan banken overføre utlån til foretaket, og som en del av bankens finansieringsstrategi er det overført utlån til foretaket. Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 % av takst. Overførte utlån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover forvaltningsrett og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån (til nedskrevet verdi), ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2019 er bokført verdi av overførte utlån 12.040 mill. Banken forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i foretaket.

Mottatt vederlag for lån overført fra banken til SpareBank 1 Boligkreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån og vurderes tilnærmet sammenfallende med lånenes virkelige verdi per utgangen av 2019 og 2018. Lån som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet.

Banken har også inngått en aksjonæravtale med aksjonærene i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Denne innebærer blant annet at banken skal bidra til at SpareBank 1 Boligkreditt AS til enhver tid har en ren kjernekapitaldekning (Core Tier 1) som tilsvarer de krav som myndigheter fastsetter (inkl krav til bufferkapital og Pilar 2 beregninger) og eventuelt å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå. SpareBank 1 Boligkreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning som overstiger myndighetenes krav, samt en management buffer på 0,4 %. Ut fra en konkret vurdering har banken valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse også til at det finnes en rekke handlingsalternativer som også kan være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe.

Banken har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe obligasjoner med fortrinnsrett for det tilfellet at SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøp av obligasjonene forutsetter at foretakets sikkerhetsmasse ikke har innført betalingsstans, slik at den faktisk er i stand til å utstede slike obligasjoner. Det foreligger derfor ingen kredittgaranti som kan påberopes i tilfelle at foretaket eller sikkerhetsmassen er insolvent. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 6 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke har likviditet for de neste 12 måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her mht. kapitaldekning eller store engasjementer.

SpareBank 1 Næringskreditt AS

De lånene som er overført til SpareBank 1 Næringskreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet.

SpareBank 1 Næringskreditt ble etablert i 2009 og har konsesjon fra Finanstilsynet til å drive som kredittforetak. Banken har en eierandel på 11,68 % pr 31. desember 2019. Obligasjonene til SpareBank 1 Næringskreditt har en Aaa rating fra Moody's. Foretaket er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Boligkreditt i Stavanger. Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av nærings-eiendom til konkurranse-dyktige priser. SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i nærings-eiendom og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av bankens finansieringsstrategi er det overført utlån til foretaket. Lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i nærings-eiendom innenfor 60 % av takst. Overførte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS og banken har, utover forvaltningsrett og rett til å overta helt eller delvis

nedskrevne lån (til nedskrevet verdi), ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2019 er bokført verdi av overførte utlån 843 mill. Banken forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i foretaket.

Mottatt vederlag for lån overført fra banken til SpareBank 1 Næringskreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån og vurderes tilnærmet sammenfallende med lånenes virkelige verdi per utgangen av 2019 og 2018. Lån som er overført til SpareBank 1 Næringskreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet.

Banken har også inngått en aksjonæravtale med aksjonærene i SpareBank 1 Næringskreditt AS. Denne innebærer blant annet at banken skal bidra til at SpareBank 1 Næringskreditt AS sin kjernekapitaldekning minst er på 11,0 %, og eventuelt å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå. SpareBank 1 Næringskreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning som overstiger myndighetenes krav, samt en management buffer på 0,4 %. Ut fra en konkret vurdering har banken valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse også til at det finnes en rekke handlingsalternativer som også kan være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe. Banken har, sammen med de andre eierne av

SpareBank 1 Næringskreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe obligasjoner med fortrinnsrett for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøp av obligasjonene forutsetter at foretakets sikkerhetsmasse ikke har innført betalingsstans, slik at den faktisk er i stand til å utstede slike obligasjoner. Det foreligger derfor ingen kredittgaranti som kan påberopes i tilfelle at foretaket eller sikkerhetsmassen er insolvent. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligationene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 6 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her mht. kapitaldekning eller store engasjementer.

Note 10 Aldersfordeling på forfalte utlån

Tabellen viser forfalte terminer på utlån fordelt på antall dager etter forfall.

Konsern				
2019 (tusen kroner)	Under 30 dager	31–90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder				
Privatmarkedet	1.173	6.120	36.221	43.513
Bedriftsmarkedet	4.543	8.363	24.132	37.038
Sum	5.716	14.482	60.353	80.551

Konsern				
2018 (tusen kroner)	Under 30 dager	31–90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder				
Privatmarkedet	5.447	554	11.475	17.475
Bedriftsmarkedet	906	515	18.552	19.973
Sum	6.353	1.069	30.027	37.448

(Det er ikke utarbeidet tall for morbank, da disse er identiske med konserntallene)

Note 11

Tap på utlån, garantier m.v.

2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
596	6.337	Periodens endringer i tapsavsetninger trinn 1	6.337	596
(13.198)	4.427	Periodens endringer i tapsavsetninger trinn 2	4.427	(13.198)
10.593	(9.655)	Periodens endringer i tapsavsetninger trinn 3	(10.055)	9.993
4.469	859	Periodens konstaterte tap med tidligere nedskrivninger	859	4.469
(199)	1.496	Periodens konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	1.496	(199)
(183)	(565)	Periodens inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	(565)	(183)
(828)	(181)	Andre korreksjoner/amortisering på nedskrivninger	(181)	(828)
1.250	2.718	Periodens tap på utlån og garantier	2.318	650
8.247	10.284	Renteinntekter inntektsført på nedskrevne utlån	10.284	8.247

Morbank				
Tapsavsetninger på utlån og garantier	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum
01.01.2019	35.263	37.201	96.510	168.975
Avsetning til tap overført til Trinn 1	7.435	(6.259)	(1.176)	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	(2.646)	3.434	(788)	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	(188)	(2.718)	2.907	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	25.941	4.896	2.765	33.602
Økning i trekk på eksisterende lån	2.589	18.887	18.156	39.632
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	(13.755)	(4.194)	(18.677)	(36.626)
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	(13.038)	(9.620)	(11.982)	(34.640)
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	(859)	(859)
31.12.2019	41.600	41.628	86.855	170.083
-tilbakeføring av tapsavsetninger knyttet til virkelig verdi over utvidet resultat	(11.090)	-	-	(11.090)
Balanseførte tapsavsetninger 31.12.2019	30.510	41.628	86.855	158.993
Herav tapsavsetninger på balanseført utlån	22.784	40.755	86.069	149.609
Herav tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	7.726	873	786	9.385
Herav tapsavsetninger PM - Amortisert kost	830	17.792	22.782	41.403
Herav tapsavsetninger BM - Amortisert kost	29.681	23.836	64.073	117.590

Konsern				
Tapsavsetninger på utlån og garantier	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum
01.01.2019	35.263	37.201	91.935	164.400
Avsetning til tap overført til Trinn 1	7.435	(6.259)	(1.176)	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	(2.646)	3.434	(788)	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	(188)	(2.718)	2.907	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	25.941	4.896	2.765	33.602
Økning i måling av tap	2.589	18.887	17.756	39.232
Reduksjon i måling av tap	(13.755)	(4.194)	(18.677)	(36.626)
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	(13.038)	(9.620)	(11.982)	(34.640)
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	(859)	(859)
31.12.2019	41.600	41.628	81.880	165.108
-tilbakeføring av tapsavsetninger knyttet til virkelig verdi over utvidet resultat	(11.090)	-	-	(11.090)
Balanseførte tapsavsetninger 31.12.2019	30.510	41.628	81.880	154.018
Herav tapsavsetninger på balanseført utlån	22.784	40.755	81.094	144.634
Herav tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	7.726	873	786	9.385
Herav tapsavsetninger PM - Amortisert kost	830	17.792	22.782	41.403
Herav tapsavsetninger BM - Amortisert kost	29.681	23.836	59.098	112.615

Utlån til kunder fordelt på trinn 1, 2 og 3

Utlån til kunder fordelt på trinn 1, 2 og 3	Morbank			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum
01.01.2019	25.013.929	1.683.413	334.703	27.032.045
Utlån overført til Trinn 1	472.576	(464.455)	(8.121)	-
Utlån overført til Trinn 2	(902.138)	908.251	(6.113)	-
Utlån overført til Trinn 3	(26.849)	(58.760)	85.609	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	14.673.731	486.821	12.105	15.172.656
Økning i trekk på eksisterende lån	211.520	65.135	2.372	279.027
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	(919.676)	(88.392)	(102.520)	(1.110.588)
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	(11.082.164)	(584.778)	(43.618)	(11.710.561)
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	(1.291)	(1.291)
31.12.2019	27.440.928	1.947.235	273.126	29.661.289
Tapsavsetning i % av brutto utlån	0,15 %	2,14 %	31,80 %	0,57 %

Utlån til kunder fordelt på trinn 1, 2 og 3	Konsern			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum
01.01.2019	25.001.046	1.683.413	319.392	27.003.852
Utlån overført til Trinn 1	472.576	(464.455)	(8.121)	-
Utlån overført til Trinn 2	(902.138)	908.251	(6.113)	-
Utlån overført til Trinn 3	(26.849)	(58.760)	85.609	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	14.673.731	486.821	12.105	15.172.656
Økning i trekk på eksisterende lån	211.520	65.135	2.086	278.741
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	(916.888)	(88.392)	(102.520)	(1.107.800)
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	(11.082.164)	(584.778)	(43.618)	(11.710.561)
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	(1.291)	(1.291)
31.12.2019	27.430.833	1.947.235	257.529	29.635.597
Tapsavsetning i % av brutto utlån	0,15 %	2,14 %	31,79 %	0,56 %

2018	2019	Tap fordelt på sektor og næring	2019	2018
(1.063)	7.932	Lønnstakere o.l	7.932	(1.063)
(24)	(15)	Jordbruk og skogbruk	(15)	(24)
(4.027)	869	Industri og bergverk	869	(4.027)
4.220	125	Bygg og anlegg	125	4.220
(7.744)	(1.691)	Varehandel/Hotell og restaurant	(1.691)	(7.744)
(7.902)	(5.893)	Eiendomsdrift og annen forretningsmessig tjenesteyting	(6.293)	(8.502)
5.625	(339)	Transport og tjenesteytende næringer	(339)	5.625
12.166	1.730	Utlandet og andre	1.730	12.166
1.250	2.718	Tap på utlån til kunder	2.318	650

76 Kapittel 15.

Sensitivitetsanalyse Tapsmodell

Modellen beregner nedskrivning på engasjementer for 3 ulike scenarier hvor sannsynligheten for at det enkelte scenariet inntreffer vektet. Basisscenario for IFRS 9-beregningene bygger i hovedsak på referansebanen i Pengepolitisk rapport fra Norges Bank og inneholder forventninger om makroøkonomiske faktorer som arbeidstedighet, BNP-vekst, rentenivå, boligpriser mv. En 10 %-poengs reduksjon i sannsynlighet for normal case og tilsvarende 10 %-poengs økning i sannsynlighet for worst case resulterer i økte tapsavsetninger med ca 32 mill, hvilket illustrerer sensitiviteten ved en moderat forverring i nasjonale og/eller regionale makroøkonomiske faktorer.

	Vekt	PM	BM	Totalt
Scenario 1 (Normal case)	80 %	35.683	78.531	114.214
Scenario 2 (Worst case)	10 %	18.039	27.804	45.844
Scenario 3 (Best case)	10 %	2.945	7.080	10.025
Totalt		56.668	113.415	170.083
Endring i tapsavsetning ved endring i vekt:				
Scenario 1 (Normal case)	70 %	(4.460)	(9.817)	(14.277)
Scenario 2 (Worst case)	20 %	18.039	27.804	45.844
Scenario 3 (Best case)	10 %	-	-	-
Totalt		13.579	17.988	31.567

Note 12

Kreditrisikoeksponering for hver interne risikorating

Morbank og Konsern

(tusen kroner)	Historisk mislighold i %	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %		Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	
		2019	2019	2018	2018
Laveste risiko	-	0,00 %	-	0,00 %	-
Lav risiko	-	0,15 %	46.484	0,13 %	39.630
Middels risiko	-	0,97 %	305.705	0,81 %	239.735
Høy risiko	-	0,22 %	68.967	1,11 %	327.620
Høyeste risiko	-	0,17 %	54.709	0,34 %	99.409
Mislighold og nedskrevet	10,8 %	0,16 %	49.371	0,14 %	40.997
Totalt			525.236		747.391

Noten beskriver bankens samlede kreditteksponering i den laveste sikkerhetsklassen (usikret eksponering). Historisk mislighold i prosent baseres på gjennomsnittlig usikret eksponeringsandel i risikoklassene J og K, som er forbeholdt misligholdte og tapsutsatte engasjementer.

Note 13

Maksimal kreditrisikoeksponering, ikke hensyntatt pantestillelser

Tabellen nedenfor viser maksimalt eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantestillelser og tillatte motregninger.

Morbank			Konsern	
Brutto eksponering			Brutto eksponering	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
Eiendeler				
98.026	94.784	Kontanter og fordringer på sentralbanker	94.784	98.026
992.490	1.034.557	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.070.874	1.024.799
29.398.101	31.435.630	Utlån til og fordringer på kunder	31.409.938	29.374.483
5.782.310	6.039.138	Verdipapirer - til virkelig verdi	6.163.391	5.884.484
48.670	19.418	Derivater	19.418	48.670
97.986	144.318	Andre eiendeler	208.670	150.446
38.839.597	38.767.846	Sum eiendeler	38.967.075	38.998.347
Forpliktelser				
Betingede forpliktelser				
271.618	257.676	- Betalingsgarantier	257.676	271.618
349.044	318.720	- Kontraktsgarantier	318.720	349.044
16.185	18.740	- Lånegarantier	18.740	16.185
20.705	22.303	- Annet garantiansvar	22.303	20.705
1.715.253	1.773.927	Ubenyttede kreditter	1.768.485	1.715.253
2.372.805	2.391.366	Sum finansielle garantistillelser	2.385.924	2.372.805
39.497.149	39.385.285	Total kredittrisikoeksponering ekskl. ubenyttede kreditter	39.584.514	39.655.899

Kredittrisikoeksponering knyttet til utlån fordelt på land				
2018	2019	Kreditteksponering knyttet til utlån inkl. ubenyttede kreditter	2019	2018
31.002.217	33.134.768	Norge	33.103.634	31.200.873
111.137	74.789	Utland	74.789	111.137
31.113.354	33.209.557	Totalt	33.178.423	31.089.736

Hva gjelder kreditteksponering er det kun posten utlån som fordeles etter geografiske områder, ref. note 8.

Sikkerheter pr. sikkerhetsklasse

Tabellen under viser total verdi av sikkerheter fordelt pr. sikkerhetsklasse i bankens risikoklassifiseringssystem. Verdiene er beregnet ut i fra et gjennomsnitt av intervallene innenfor hver klasse.

Morbank og konsern	Prosentvis snitt pr klasse	2019	2018
Sikkerhetsklasse 1	120 %	4.014.142	3.564.412
Sikkerhetsklasse 2	110 %	5.014.366	4.729.625
Sikkerhetsklasse 3	90 %	7.516.921	6.850.335
Sikkerhetsklasse 4	70 %	9.281.385	8.593.927
Sikkerhetsklasse 5	50 %	1.594.294	1.452.965
Sikkerhetsklasse 6	30 %	139.587	133.177
Sikkerhetsklasse 7	10 %	52.594	73.382
Sum sikkerheter fra risikoklassifisering		27.613.290	25.397.823

Note 14**Kredittkvalitet pr. klasse av finansielle eiendeler**

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at SpareBank 1 Alliansen benytter sine interne retningslinjer for kredittratinger.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten pr. klasse av eiendeler for utlånsrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem.

2019	Morbank	Noter	Verken forfalt eller nedskrevet				Forfalt eller individuelt nedskrevet	Sum	
			Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			Høyeste risiko
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1.034.557	-	-	-	-	1.034.557	
	Utlån til og fordringer på kunder:								
	Privatmarked	8	10.646.796	8.817.852	4.020.905	204.660	372.965	77.527	24.140.703
	Bedriftsmarked	8	1.349.776	1.952.909	2.715.935	592.387	484.675	199.245	7.294.927
	Sum brutto utlån		13.031.129	10.770.761	6.736.839	797.047	857.640	276.771	32.470.187
	Finansielle investeringer								
	Noterte statsobligasjoner	24	752.740	-	-	-	-	-	752.740
	Noterte andre obligasjoner	24	423.781	1.987.928	-	-	-	-	2.411.709
	Unoterte obligasjoner	24	7.348	-	943.215	-	-	-	950.563
	Sum finansielle investeringer		1.183.869	1.987.928	943.215	-	-	-	4.115.013
	Påløpte renter		14.060	-	-	-	-	-	14.060
	Sum finansielle investeringer		1.197.929	1.987.928	943.215	-	-	-	4.129.073
	Totalt		14.229.058	12.758.689	7.680.055	797.047	857.640	276.771	36.599.260

2018	Morbank	Noter	Verken forfalt eller nedskrevet				Forfalt eller individuelt nedskrevet	Sum	
			Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko			Høyeste risiko
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	992.490	-	-	-	-	-	992.490
	Utlån til og fordringer på kunder:								
	Privatmarked	8	8.852.177	6.903.581	5.855.368	388.665	423.259	73.731	22.496.781
	Bedriftsmarked	8	1.271.012	1.571.376	2.831.224	645.592	524.951	219.206	7.063.361
	Sum brutto utlån		11.115.679	8.474.957	8.686.592	1.034.257	948.210	292.937	30.552.632
	Finansielle investeringer								
	Noterte statsobligasjoner	24	205.160	-	-	-	-	-	205.160
	Noterte andre obligasjoner	24	90.607	2.447.153	210.559	-	-	-	2.748.319
	Unoterte obligasjoner	24	221.766	10.493	833.277	-	-	-	1.065.536
	Sum finansielle investeringer		517.533	2.457.646	1.043.836	-	-	-	4.019.015
	Påløpte renter		14.225	-	-	-	-	-	14.225
	Sum finansielle investeringer		531.758	2.457.646	1.043.836	-	-	-	4.033.240
	Totalt		11.647.437	10.932.603	9.730.428	1.034.257	948.210	292.937	34.585.872

2019 Konsern	Noter	Verken forfalt eller nedskrevet					Forfalt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kreditt- institusjoner	7	1 070.874	-	-	-	-	-	1 070.874
Utlån til og fordringer på kunder:								
Privatmarked	8	10 646.796	8 817.852	4 020.905	204.660	372.965	77.527	24 140.703
Bedriftsmarked	8	1 349.776	1 952.909	2 705.840	592.387	484.675	183 648	7 269.235
Sum brutto utlån		13 067.446	10 770.761	6 726.745	797.047	857.640	261.175	32 480.812
Finansielle investeringer								
Noterte statsobligasjoner	24	752.740	-	-	-	-	-	752.740
Noterte andre obligasjoner	24	423.781	1 987.928	-	-	-	-	2 411.709
Unoterte obligasjoner	24	7.348	-	943.215	-	-	-	950.563
Sum finansielle investeringer		1 183.869	1 987.928	943.215	-	-	-	4 115.013
Påløpte renter		14.060	-	-	-	-	-	14.060
Sum finansielle investeringer		1 197.929	1 987.928	943.215	-	-	-	4 129.073
Totalt		14 265.375	12 758.689	7 669.960	797.047	857.640	261.174	36 609.885

2018 Konsern	Noter	Verken forfalt eller nedskrevet					Forfalt eller individuelt nedskrevet	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kreditt- institusjoner	7	1 024.799	-	-	-	-	-	1 024.799
Utlån til og fordringer på kunder:								
Privatmarked	8	8 852.177	6 903.581	5 855.368	388.665	423.259	73.731	22 496.781
Bedriftsmarked	8	1 271.012	1 571.376	2 827.476	636.458	524.951	203 895	7 035.168
Sum brutto utlån		11 147.988	8 474.957	8 682.844	1 025.123	948.210	277.626	30 556.748
Finansielle investeringer								
Noterte statsobligasjoner	24	205.160	-	-	-	-	-	205.160
Noterte andre obligasjoner	24	90.607	2 447.153	210.559	-	-	-	2 748.319
Unoterte obligasjoner	24	221.766	10 493	833.277	-	-	-	1 065.536
Sum finansielle investeringer		517.533	2 457.646	1 043.836	-	-	-	4 019.015
Påløpte renter		14.225	-	-	-	-	-	14.225
Sum finansielle investeringer		531.758	2 457.646	1 043.836	-	-	-	4 033.240
Totalt		11 679.746	10 932.603	9 726.680	1 025.123	948.210	277.626	34 589.988

Note 15

Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Markedsrisiko er risikoen for at virkelig verdi eller bankens fremtidige kontantstrømmer fra finansielle instrumenter vil svinge som følge av endringer i renter, valutakurser, markedspriser, eller kurser på egenkapitalinstrumenter.

Renterisiko er sannsynligheten for at endringer i markedsrenten vil påvirke kontantstrømmer eller virkelig verdi

av bankens finansielle instrumenter. Styret har fastsatt rammer for bankens renteeksponering.

Det foretas løpende overvåking og rapportering av bankens renteeksponering. Banken benytter instrumenter for å sikre at eksponering er innenfor fastsatte rammer. Innvirkning på egenkapitalen vil være tilnærmet lik beregningene som angitt i tabellen under.

Morbank			Konsern	
2018	2019		2019	2018
Sensitivitet på netto rentekost	Sensitivitet på netto rentekost	Økning i basispunkter	Sensitivitet på netto rentekost	Sensitivitet på netto rentekost
(6.936)	(4.958)	+25	(4.958)	(6.936)
(13.872)	(9.915)	+50	(9.915)	(13.872)
(27.744)	(19.830)	+100	(19.830)	(27.744)
(55.489)	(39.660)	+200	(39.660)	(55.489)

Bankens risikoeksponering vises i note 12 og 13.

Metode benyttet for sensitivitetsanalysen

BankRisk er et system for styring av renterisiko og likviditet i bank. Det har standard rapporter for beregning av rente- og likviditetsrisiko. Det foretas

beregninger av durasjon, forfallsoversikter m.v. på obligasjonsbeholdninger, innlån i obligasjoner og plasseringer og innlån i pengemarkedet og renteswapper.

Note 16

Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser/Likviditetsrisiko

2019 Morbank

(Millioner kroner)	På forespørsel/ uten restløpetid	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kortanter og fordringer på sentralbanker	95	-	-	-	-	95
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	730	305	-	-	1.035
Utlån til og fordringer på kunder	-	2.954	426	1.743	26.321	31.444
Tapsavsetning trinn 1 og 2	-	-	-	(72)	-	(72)
Tapsavsetning trinn 3	-	-	(87)	-	-	(87)
Obligasjoner/sertifikater- utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet	14	656	65	3.394	-	4.129
Aksjer	1.910	-	-	-	-	1.910
Derivater	-	14	1	16	(12)	19
Immaterielle eiendeler	-	-	-	-	-	-
Eiendom, anlegg og utstyr	97	-	-	-	-	97
Eiendel ved skatt	10	-	-	-	-	10
Andre eiendeler	-	37	-	-	-	37
Sum eiendeler	2.126	4.391	710	5.081	26.309	38.618
Herav utenlandsk valuta	3	-	-	-	-	-
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder	20.647	3.375	376	64	1	24.463
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	318	724	6.404	833	8.279
Derivater	-	(1)	(5)	34	9	37
Forpliktelser ved periodeskatt	-	-	126	-	-	126
Andre forpliktelser	-	172	18	-	62	252
Ansvarlig lånekapital	-	44	-	400	-	444
Avsatt utbytte som egenkapital	-	-	186	-	-	186
Avsatt til gaver som egenkapital	-	-	-	-	-	-
Hybridkapital som egenkapital	-	-	100	150	-	250
Egenkapital	4.581	-	-	-	-	4.581
Sum gjeld og egenkapital	25.228	3.908	1.525	7.052	905	38.618
Netto likvid eksponering på balanseposter	(23.102)	483	(815)	(1.982)	25.415	-

Nedbetalingslån er fordelt over tid etter gjeldende nedbetalingsplan. Kasse-, drifts- og brukskreditt er gruppert under restløpetid under 3 måneder.

82 Kapittel 15.

2019 Konsern

(Millioner kroner)	På forespørsel/ uten restløpetid	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	95	-	-	-	-	95
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	36	730	305	-	-	1.071
Utlån til og fordringer på kunder	-	2.954	426	1.743	26.295	31.418
Tapsavsetning trinn 1 og 2	-	-	-	(72)	-	(72)
Tapsavsetning trinn 3	-	-	(82)	-	-	(82)
Obligasjoner/sertifikater- utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet	14	656	65	3.394	-	4.129
Aksjer	2.034	-	-	-	-	2.034
Derivater	-	14	1	16	(12)	19
Immaterielle eiendeler	-	-	-	-	25	25
Eiendom, anlegg og utstyr	122	-	-	-	-	122
Eiendel ved skatt	11	-	-	-	-	11
Andre eiendeler	-	52	-	-	-	52
Sum eiendeler	2.312	4.406	715	5.081	26.308	38.822
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder	20.627	3.375	376	64	1	24.443
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	318	724	6.404	833	8.279
Derivater	-	(1)	(5)	34	9	37
Forpliktelser ved periodeskatt	-	-	128	-	-	128
Andre forpliktelser	-	218	18	-	62	298
Ansvarlig lånekapital	-	44	-	400	-	444
Avsatt utbytte som egenkapital	-	-	186	-	-	186
Avsatt til gaver som egenkapital	-	-	-	-	-	-
Hybridkapital som egenkapital	-	-	100	150	-	250
Egenkapital	4.757	-	-	-	-	4.757
Sum gjeld og egenkapital	25.384	3.954	1.527	7.052	905	38.822
Netto likvid eksponering på balanseposter	(23.072)	452	(812)	(1.982)	25.414	-

Nedbetalingslån er fordelt over tid etter gjeldende nedbetalingsplan. Kasse-, drifts- og brukskreditt samt flexilån er gruppert under restløpetid under 3 måneder.

Likviditetsrisiko – Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser

2019 Morbank

(Millioner kroner)	På forespørsel/ uten restløpetid	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder	20.647	3.375	376	64	1	24.463
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	318	724	6.404	833	8.279
Derivater	-	(1)	(5)	34	9	37
Forpliktelser ved periodeskatt	-	-	126	-	-	126
Andre forpliktelser	-	172	18	-	62	252
Ansvarlig lånekapital	-	44	-	400	-	444
Hybridkapital som egenkapital	-	-	100	150	-	250
Avsatt utbytte som egenkapital	-	-	186	-	-	186
Avsatt til gaver som egenkapital	-	-	-	-	-	-
Sum gjeld og egenkapital	20.647	3.908	1.525	7.052	905	34.037

Likviditetsrisiko – Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser

2019 Konsern

(Millioner kroner)	På forespørsel/ uten restløpetid	Under 3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	-	-
Innskudd fra og gjeld til kunder	20.627	3.375	376	64	1	24.443
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	318	724	6.404	833	8.279
Derivater	-	(1)	(5)	34	9	37
Forpliktelser ved periodeskatt	-	-	128	-	-	128
Andre forpliktelser	-	218	18	-	62	298
Ansvarlig lånekapital	-	44	-	400	-	444
Hybridkapital som egenkapital	-	-	100	150	-	250
Avsatt utbytte som egenkapital	-	-	186	-	-	186
Avsatt til gaver som egenkapital	-	-	-	-	-	-
Sum gjeld og egenkapital	20.627	3.954	1.527	7.052	905	34.065

84 Kapittel 15.

Note 17
Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
		Renteinntekter		
13.355	21.408	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	21.408	13.355
867.046	1.014.169	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	1.013.640	865.671
70.355	94.597	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	94.597	70.355
(7.177)	(4.096)	Andre renteinntekter og lignende inntekter	(3.017)	(5.959)
943.578	1.126.077	Sum renteinntekter	1.126.628	943.422
		Rentekostnader		
688	129	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	129	688
163.988	255.485	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	255.468	163.937
156.478	180.793	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	180.794	156.478
13.667	15.291	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	15.291	13.667
15.033	16.699	Andre rentekostnader og lignende kostnader	18.422	15.735
349.855	468.398	Sum rentekostnader	470.104	350.506
593.723	657.679	Netto renteinntekter	656.524	592.916

		Gjennomsnittsrenter og gjennomsnittlig rentebærende eiendeler og gjeld		
2018	2019		2019	2018
		Eiendeler		
28.836.647	29.205.098	Gjennomsnittlig rentebærende saldo utlån til kunder	29.205.098	28.836.647
3,01 %	3,37 %	Gjennomsnittsrente utlån til kunder	3,37 %	3,01 %
4.056.548	4.523.875	Gjennomsnittlig rentebærende saldo verdipapirplasseringer	4.523.875	4.056.548
1,73 %	2,10 %	Gjennomsnittsrente verdipapirplassering	2,10 %	1,73 %
		Gjeld		
21.541.125	23.431.314	Gjennomsnittlig rentebærende saldo innskudd	23.431.314	21.541.125
0,76 %	1,05 %	Gjennomsnittsrente innskudd	1,05 %	0,76 %
8.642.815	8.262.433	Gjennomsnittlig rentebærende saldo innlån verdipapirer	8.262.433	8.642.815
2,05 %	2,32 %	Gjennomsnittsrente innlån verdipapirer	2,32 %	2,05 %

Note 18
Netto provisjons- og andre inntekter

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
		Provisjonsinntekter		
6.655	6.287	Garantiprovisjon	6.287	6.655
1.249	1.018	Interbankprovisjon	1.018	1.249
7.605	8.695	Kredittformidling	8.695	7.605
19.686	17.982	Verdipapirromsetning og forvaltning	17.982	19.686
95.298	104.782	Betalingsformidling	104.782	95.298
49.190	50.557	Forsikringstjenester	50.557	49.190
7.070	6.059	Andre provisjonsinntekter	6.059	7.070
94.852	101.451	Provisjon fra Bolig- og Næringskreditt	101.451	94.852
281.605	296.832	Sum provisjonsinntekter	296.832	281.605
		Provisjonskostnader		
1.384	1.271	Interbankgebyrer	1.271	1.384
10.978	12.142	Betalingsformidling	12.142	10.978
3.010	3.204	Andre provisjonskostnader	3.204	3.010
15.372	16.617	Sum provisjonskostnader	16.617	15.372
266.233	280.216	Sum netto provisjonsinntekter	280.216	266.233
		Andre inntekter		
12.738	-	Driftsinntekter fast eiendom	240	240
6.051	5.983	Gevinst ved salg av anleggsmidler	-	90.726
7.368	6.051	Andre driftsinntekter	3.736	4.608
-	-	Driftsinntekter eiendomsmegling	107.202	111.402
-	-	Driftsinntekter regnskapshus	35.671	33.497
18.789	5.983	Sum andre driftsinntekter	146.849	240.473
285.022	286.198	Sum netto provisjons- og andre inntekter	427.065	506.706

Note 19

Netto resultat fra finansielle eiendeler

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
76.586	128.793	Sum utbytte fra aksjer	25.522	31.988
143.105	7.536	Utbytte fra datterselskaper	-	-
-	-	Inntekt fra eierinteresser i felleskontrollert virksomhet	125.437	56.377
(100.533)	-	Nedskrivning på finansielle eiendeler i datterselskaper	-	(8.561)
42.571	7.536	Sum netto resultat fra eierinteresser	125.437	47.816
Netto resultat fra andre finansielle investeringer:				
(16.704)	(6.430)	Obligasjoner og sertifikater - til virkelig verdi over resultat	(6.430)	(16.704)
(16.704)	(6.430)	Sum inntekter fra obligasjoner og sertifikater	(6.430)	(16.704)
(2.756)	(2.888)	Netto verdiendringer på sikrede obligasjoner og derivater	(2.888)	(2.756)
3.709	(1.318)	Netto verdiendringer på sikrede fastrente utlån og derivater	(1.318)	3.709
8.080	6.364	Netto verdiendringer på øvrige finansielle derivater	6.364	8.080
9.033	2.158	Sum inntekter fra finansielle derivater	2.158	9.033
20.897	33.643	Aksjer - til virkelig verdi over resultat	33.643	20.897
698	-	Realiserte tilgjengelig for salg instrumenter	-	698
-	(14.544)	Nedskrivning av tilgjengelig for salg instrumenter	(14.544)	(1.731)
21.595	19.099	Sum inntekter fra aksjer	19.099	19.864
7.211	6.088	Netto transaksjonsgevinst	6.088	7.211
7.211	6.088	Sum netto inntekter fra valutahandel	6.088	7.211
140.293	157.245	Netto resultat fra finansielle eiendeler	171.874	99.208

Note 20
Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte
Innledning

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for 2019 er i henhold til forskrift om finansforetak § 15.2

SpareBank 1 BV sin godtgjørelsesordning

Policy for godtgjørelse i SpareBank1 BV 2019 ble vedtatt av styret den 1. november 2018. Retningslinjene omfatter SpareBank 1 BV morbank. For datterselskapene er det utarbeidet egne retningslinjer. Retningslinjene omfatter fastlønn, variabel godtgjørelse og ansattgoder (pensjon, forsikringer og øvrige ansattgoder). Det er særskilte regler for ledende ansatte.

SpareBank 1 BV sin policy for godtgjørelse skal:

- bidra til måloppnåelse og ønsket atferd
- bidra til å tiltrekke og beholde relevant kompetanse
- fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med bankens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter
- være i samsvar med Finansforetaksforskriften kap. 15

Den samlede godtgjørelsen skal være konkurranse-dyktig men ikke lønnsledende. Godtgjørelse skal bygge på likelønnsprinsippet, uavhengig av kjønn.

Godtgjørelsesutvalg

Styret i SpareBank 1 BV har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre styremedlemmer hvorav den ene er ansattrepresentant. Utvalget skal forberede saker for styret og har i hovedsak ansvar for å:

- årlig vurdere og foreslå total lønn og annen godtgjørelse for administrerende direktør
- årlig behandle konsernets policy for godtgjørelse inkl. modell for resultatbasert belønning
- innstille på ramme for resultatbasert belønning
- påse at praktiseringen av konsernets godtgjørelsesordning er i henhold til gjeldene regler.

Utvalget skal også kunne benyttes som rådgivende instans for administrerende direktør ved fastsettelse av vilkår for konsernledergruppen.

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret
Godtgjørelse til administrerende direktør

Den samlede godtgjørelse til administrerende direktør består av fastlønn (hovedelement), variabel godtgjørelse, naturalytelser og pensjons- og forsikringsordninger. Administrerende direktørs fastlønn og variabel godtgjørelse fastsettes årlig av styret etter innstilling fra godtgjørelsesutvalget. Vurderingen tar utgangspunkt i oppnådde resultater på definerte målområder i

henhold til balansert målstyring, individuelle prestasjoner samt lønnsutviklingen i sammenlignbare stillinger.

Variabel godtgjørelse kan opptjenes årlig, men skal være basert på resultater og oppnådde mål siste to år. Administrerende direktør kan motta resultatbasert belønning på lik linje med øvrige ansatte basert på vedtatt modell for resultatbasert belønning. Naturalytelser følger tilsvarende praksis som øvrige ledende ansatte.

Det er inngått egen pensjonsavtale med administrerende direktør. Pensjonsavtalen medfører en utbetaling av pensjon på 70 % av årslønn uten avkortning frem til fylte 67 år, med anledning til å fratruke fra fylte 62 år. Etter fylte 67 år avkortes beløpet forholdsmessig i forhold til antall opptjeningsår < 30 år. Beregnet pensjonsforpliktelse er plassert i fond som er pantsatt til fordel for administrerende direktør.

Administrerende direktør har ordinær oppsigelsestid på 6 måneder. Administrerende direktør har avtale om 12 måneders etterlønn mot fraskrivelse av oppsigelsesvernet. Avtalen har en mulighet for avkortning til 6 måneder etter fylte 59 år gitt visse vilkår.

Godtgjørelse til øvrig konsernledelse

Administrerende direktør fastsetter godtgjørelse til medlemmer av konsernledelsen etter forankring med styreleder. Godtgjørelsen fastsettes etter vurdering av oppnådde resultater, individuelle prestasjoner samt vilkår i markedet for de ulike områdene.

Konserndirektører mottar resultatbasert belønning på lik linje med øvrige ansatte basert på vedtatt modell for resultatbasert belønning. Konserndirektører er medlem av bankens generelle pensjonsordning for lønn inntil 12G. Det foreligger en førtidspensjonsavtale med én av konserndirektørene, med rett til å fratruke ved fylte 62 år og med en ytelse på 70 % av pensjonsgivende inntekt samt en tilleggs pensjon på 70 % for lønn over 12G. Ingen konserndirektører har etterlønsavtaler.

Modell for resultatbasert belønning

Modell for resultatbasert belønning (variabel belønning) gjelder samtlige ansatte i morbank. Resultat vurderes ut ifra på forhånd fastsatte finansielle og ikke-finansielle kriterier (vektet balansert målkort). Variabel godtgjørelse baseres på en kombinasjon av vurdering av banken som helhet, den enkelte avdeling og den ansattes måloppnåelse. Samlet godtgjørelse kan utgjøre maksimalt 10% av brutto lønn.

88 Kapittel 15.

Modell for resultatbasert belønning er todelt. Styret vedtar endelig ramme basert på en samlet vurdering av måloppnåelse. Ved måling av resultater og måloppnåelse blir også parameterne for risiko, likviditet og soliditet vurdert. 50 % av tildelt ramme utbetales som bonus til alle ansatte i morbank med et likt kronemessig beløp for samtlige ansatte. Resterende 50 % av tildelt ramme fordeles ut som individuell godtgjørelse basert på resultater og måloppnåelse i henhold til balanserte målkort på team, avdeling eller enhet. Utbetalingen skjer årlig og etterskuddsvis etter at årsregnskapet er behandlet i styret.

Godtgjørelse til ledende ansatte

Øverste leder for den enkelte virksomhetsområde ivaretar styring og kontroll av risiko i egen virksomhet gjennom sitt lederskap. Totalt 19 personer er definert som ledende ansatte eller risikotakere iht Finanstilsynets rundskriv om godtgjørelsesordningen (15/2014). Administrerende i datterselskapene er vurdert som ikke risikotakere

Variabel godtgjørelse til identifiserte ansatte er basert på modell for resultatbasert belønning som omtalt ovenfor. Grunnlaget for vurdering av variabel godtgjørelse baseres på foretakets resultater i periode på minst to år.

Ansatte med kontrolleroppgaver (risikostyring og compliance) samt tillitsvalgte inngår i ordinær modell for resultatbasert belønning. Godtgjørelse til ansatte med kontrolleroppgaver skjer uavhengig av resultater i virksomheten de kontrollerer.

Halvparten av den individuelle belønningen blir utbetalt som lønn første året. Resterende del fordeles over tre år og kan derved ikke disponeres fritt av den enkelte. Samlet variabel godtgjørelse til identifiserte ansatte følger vedtatt modell for resultatbasert belønning inkludert regelen om maksimalt 10% av brutto lønn.

Total godtgjørelse for ledende ansatte utgjorde 25,8 mill i 2019, herav 1,1 mill i variabel lønn og 1,1 mill i naturalytelser. Periodiserte pensjonskostnader utgjorde 7,2 mill.

Naturalytelse

Andre ytelser til konsernsjef og ledende ansatte kan gis i den grad ytelsene har tilknytning til funksjon i konsernet og er i tråd med markedsmessig praksis for øvrig. Konsernledelse ekskl. administrerende direktør har avtale om bilordning og kan velge fast godtgjørelse eller firmabil.

Pensjon

Konsernet har etablert en felles innskuddsbasert pensjonsordning gjeldende fra 1. september 2018. Ansatte som tidligere har hatt ytelsesbaserte pensjoner har fått en egen kompensasjonsordning. Årlig innskudd er individuelt beregnet for å gi samme verdi som den tidligere ytelsesbaserte avtalen ville hatt ved avtalt pensjonsalder.

Redegjørelse

Styret bekrefter at retningslinjene for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for 2019 er fulgt.

Morbank			Konsern	
2018	2019	Personalkostnader	2019	2018
158.251 (77.059)	164.213 25.619	Lønn	250.127	242.348
50.962	49.232	Pensjonskostnader (note 22)	31.032	(70.620)
		Sosiale kostnader	63.025	65.698
132.153	239.064	Sum personalkostnader	344.184	237.426
Ansatte pr. 31.12.				
227	230	Gjennomsnittlig antall årsverk	337	335
222	235	Antall årsverk pr 31.12.	345	326
228	237	Antall ansatte pr 31.12.	355	340

For ytterligere informasjon vedrørende nærstående vises til note 36.

For informasjon om egenkapitalbevis eiet av ledende ansatte, styre- og representantskapsmedlemmer vises til note 38.

Lån og garantier til tjeneste og tillitsmenn:	2019	2018
Lån til ansatte i morbank	552.244	652.924
Lån til ansatte i datterselskaper	229.899	151.743

2019: Lån til ansatte i morbank gjelder kun fast ansatte. Pensjonister er utelatt og utgjør 82.528

Ytelser til konsernledelsen:

Spesifikasjoner av ytelser/lån

Konsernledelsen 2019	Lønn	Res.basert belønning utbetalt	Naturalytelser	Samlet godtgjørelse	Periodisert pensjonskost.	Nåverdi pensjonsforpliktelse pr 31.12.2019	Lån*	Antall egenkapitalbevis
Rune Fjeldstad	2.920	149	39	3.108	3.875	19.163	5.809	62.399
Geir Årstein Hansen	1.572	83	194	1.849	717	12.125	1.907	8.789
Marianne Sommerro Evensen	1.189	85	22	1.296	304	-	4.251	6.899
Johan Hjerkin	1.399	75	143	1.617	185	-	-	12.606
Stian Thomassen	1.639	85	135	1.859	176	-	-	8.695
Tonje Stormoen	1.221	69	26	1.316	190	-	2.470	8.945
Lasse Olsen	1.764	91	29	1.884	179	-	2.578	16.688
Samlet godtgjørelse til konsernledelsen	11.704	637	588	12.929	5.626	31.288	17.015	125.221

* Lån til ledende ansatte følger vilkår for ordinære funksjonærlån med rentesats 2,25 % innenfor en ramme på 5,00 kr mill pr 31.12.19. Utover rammen følges ordinære kundevilkår.

Styret 2019	Honorar	Lån	Antall egenkapitalbevis
Finn Haugan, styreleder fra juni 2019	187	-	10.000
Øyvind Birkeland, styreleder til juni 2019	134	-	2.000
Heine Wang, nestleder	223	-	27.000
Elisabeth Haug, nytt medlem fra juni 2019	77	-	2.700
Gisle Dahn, medlem fra juni 2019	119	-	3.200
Janne Sølvi Weseth	160	3.115	4.500
Kristin Sjøa Barkost, medlem til juni 2019	69	-	-
Eric Sandtro, medlem til juni 2019	74	-	15.000
Hanne Myhre Grøvdal, medlem ansattes repr.	132	4.878	5.344
Geir Arne Vestre, medlem ansattes repr.	145	1.783	3.181
Samlet godtgjørelse til styret	1.320	9.776	72.925

Gisle Dahn representerer SpareBankstiftelsen BV. Antall EK Bevis 13.642.787

Representantskap 2019	Honorar	Lån
Lars Ole Bjørnsrud, leder	47	5.783
Øvrige representanter representantskap/valgkomite	199	37.706
Samlet godtgjørelse til representantskap	246	43.489

90 Kapittel 15.

Spesifikasjoner av ytelser/lån

Konsernledelsen 2018	Lønn	Res. basert belønning utbetalt	Natural- ytelser	Samlet godtgjørelse	Periodisert pensjonskost.	Lån*	Antall egenkapitalbevis
Rune Fjeldstad**	2.830	137	72	3.039	3.408	5.974	61.736
Geir Årstein Hansen	1.526	77	226	1.829	421	1.827	8.126
Marianne Sommerro Evensen	1.110	77	38	1.225	307	3.610	6.236
Johan Hjerkin	1.286	46	147	1.479	129	-	12.408
Stian Thomassen	1.596	76	136	1.808	121	-	8.695
Tonje Stormoen	1.056	64	73	1.193	55	2.458	8.282
Lasse Olsen	1.617	89	126	1.832	124	2.202	16.025
Samlet godtgjørelse til konsernledelsen	11.021	566	818	12.405	4.565	16.071	121.508

* Lån til ledende ansatte følger vilkår for ordinære funksjonærlån med rentesats 1,85 % innenfor en ramme på 5,00 kr mill pr 31.12.18. Utover rammen følges ordinære kundevilkår.

** Pensjonsforpliktelsen for adm.dir Rune Fjeldstad utgjør kr 14,4 mill pr. 31.12.18

Styret 2018	Honorar	Lån	Antall egenkapitalbevis
Øyvind Birkeland, styreleder	321	-	2.000
Heine Wang, nestleder	226	-	-
Eric Sandtrø	171	-	15.000
Kristin Soia Barkost	165	-	-
Janne Sølvi Weseth	160	5.652	4.500
Hanne Myhre Gravdal, medlem ansattes repr.	132	4.130	4.681
Geir Arne Vestre, medlem ansattes repr.	145	1.940	2.783
Samlet godtgjørelse til styret	1.320	11.722	28.964

Representantskap 2018	Honorar	Lån
Lars Ole Bjørnsrud, leder	57	4.938
Øvrige representanter representantskap/valgkomite	106	22.078
Samlet godtgjørelse til representantskap	163	27.016

Note 21
Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
88.484	93.210	IT-kostnader	100.997	95.072
17.633	20.852	Markedskostnader	23.334	19.508
6.516	21.626	Ordinære avskrivninger (note 29)	28.370	8.192
4.125	3.501	Formuesskatt	3.501	4.125
34.943	18.956	Bygg-/driftskostnader	24.609	41.302
52.609	60.481	Øvrige driftskostnader	63.340	60.558
204.310	218.627	Sum driftskostnader	244.150	228.756
Godtgjørelse til revisor (tusen kroner)				
680	805	Ordinær revisjon	1.069	964
-	19	Andre attestasjonstjenester	54	32
25	88	Skatterådgivning	118	61
302	388	Andre tjenester utenfor revisjon	408	339
1.006	1.301	Sum godtgjørelse til ekstern revisor eks. mva	1.649	1.396

Note 22
Pensjonsforpliktelser

Konsernet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Bankens pensjonsordninger tilfredstiller kravene i denne loven.

Bankens kollektive ytelsesordninger ble avvirket i 2018 og erstattet av innskuddsbasert pensjonsordning.

Det ble etablert en kompensasjonsordning med basis i historisk opptjeningstid innenfor de avvirkede ytelsesordningene. Kompensasjonsordningen gjelder kun for aktive ansatte og opptjenes frem til fylte 67 år, eller frem til ansettelsesforholdet opphører av andre årsaker enn ved: sykdom, overgang til avklaringspenger, eller varig arbeidsuførhet. 100 ansatte inngår i denne ordningen pr. 31.12.2019.

Som erstatning for den gamle AFP-ordningen ble det etablert en ny AFP-ordning i 2010. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning, hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet.

I tillegg har banken pensjonsforpliktelser overfor 7 personer pr. 31.12.2019 som finansieres direkte over drift.

Ved måling av påløpt pensjonsforpliktelse benyttes estimert forpliktelse ved regnskapsavslutningen. Arbeidsgiveravgiften på usikrede ytelser kostnadsføres løpende. Selskapenes pensjonsforpliktelser er større enn pensjonsmidlene. Denne underfinansieringen er vist i balansen som en avsetning for påløpte kostnader og forpliktelser.

Pr. 31.12.2019 har morbanken en felles, innskuddsbasert pensjonsordning. Ordningen som omfatter totalt 237 ansatte, belastes over drift og godtgjøres med;

Lønn inntil 12 G:	7,0 %
Tillegg for lønn mellom 7,1 og 12 G:	15,0 %

Pr. 31.12.2019 har datterselskapene innskuddsbasert pensjon, belastet over drift som omfatter 112 ansatte. Disse ordningene varierer i godtgjørelse fra 4,0 % til 7,0 % (mellom 0 og 7,1G) og 4,0 % til 25,1% (mellom 7,1 og 12G).

Aktuarmessige forutsetninger:

Morbank og Konsern	2019	2018
Økonomiske forutsetninger		
Diskonteringsrente (OMF)	1,80 %	2,60 %
Forventet avkastning på midlene	1,80 %	2,60 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	2,25 %	2,75 %
Forventet G-regulering	2,00 %	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	2,00 %	2,00 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Finansskatt (morbank)	5,00 %	5,00 %
Demografiske forutsetninger		
Frivillig avgang under 50 år	0,00 %	0,00 %
Frivillig avgang over 50 år	0,00 %	0,00 %
Benyttet uførhetstabell	IR02/IR73	IR02/IR73
Benyttet dødelighetstabell	K2013 BE/UM	K2013 BE/UM

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
Medlemmer				
115	111	Antall personer som er med i pensjonsordningen	117	121
105	101	- herav aktive	103	107
10	10	- herav pensjonister / ikke aktive	14	14
Netto pensjonsforpliktelse i balansen				
-	-	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	7.306	5.929
41.936	51.906	Nåverdi andre ytelsesbaserte ordninger	51.906	41.936
(13.852)	-	Virkelig verdi av pensjonsmidler	(6.888)	(20.431)
13.852	-	Overført sluttoppgjør lukkede ordninger til andre fordringer	-	13.852
7.908	9.863	Periodisert arbeidsgiveravgift/finansskatt	9.922	7.816
49.844	61.769	Netto pensjonsforpliktelse i balansen	62.246	49.102
Periodens pensjonskostnad				
13.449	9.108	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	9.255	13.733
2.426	1.040	Netto rentekostnader pensjonsforpliktelser	1.022	2.413
(102.225)	-	Effekt av planendring	-	(102.226)
3.126	1.867	Periodisert arbeidsgiveravgift	1.885	3.164
(83.225)	12.015	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	12.162	(82.916)
Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen				
57.644	46.957	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	47.896	58.745
83.993	2.887	Estimatavvik ført mot andre inntekter og kostnader pr. 1.1	1.205	82.242
13.852	-	Overført sluttoppgjør lukkede ordninger til andre fordringer	-	13.852
(83.225)	12.015	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	12.162	(82.916)
(17.807)	(2.453)	Innbetalt beløp til ytelsesbaserte ordninger/ utbetalt over drift	(2.926)	(18.279)
(4.611)	2.363	Årets estimatavvik ført mot andre inntekter og kostnader	3.908	(4.541)
49.844	61.769	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	62.246	49.102
Bevegelse brutto pensjonsforpliktelse i balansen (før a.g.a/fin.skatt)				
435.510	41.937	Brutto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	47.868	442.356
13.385	9.108	Årets pensjonsopptjening	9.224	13.639
7.391	980	Renter på pensjonsforpliktelse	1.136	7.557
(401.809)	-	Effekt av planendring	-	(401.809)
(8.668)	(2.103)	Utbetalte pensjoner (inkl. utbetalt over drift)	(2.312)	(8.871)
(3.871)	1.984	Aktuarielt tap/gevinst	3.297	(5.003)
41.938	51.906	Brutto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12 (før a.g.a/fin.skatt)	59.213	47.869
Bevegelse virkelig verdi pensjonsmidler i balansen				
316.787	-	Virkelig verdi pensjonsmidler i balansen 1.1	6.580	324.202
(13.851)	-	Overført sluttoppgjør lukkede ordninger til andre fordringer	-	(13.851)
11.743	-	Innbetalt til fondsbaserte ordninger	363	12.105
5.004	-	Årets renteinntekter av midlene	144	5.152
(314.266)	-	Effekt av planendring	-	(314.266)
(5.416)	-	Utbetalte pensjoner	(158)	(5.568)
-	-	Aktuarielt (tap)/gevinst	(41)	(1.193)
-	-	Virkelig verdi pensjonsmidler i balansen 31.12	6.888	6.581
-	-	Forventet innbetaling til ytelsesordningene i 2020 (før a.g.a/fin.skatt)	467	

94 Kapittel 15.

Note 23
Skatt

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
681.326	640.713	Resultat før skattekostnad	664.812	731.998
4.125	3.500	Formuesskatt	3.500	4.125
(4.611)	(3.033)	Poster ført direkte mot egenkapitalen	(3.033)	(4.611)
(148.615)	(157.294)	+/- permanente forskjeller	(169.306)	(173.627)
(87.555)	4.509	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	2.705	(102.806)
444.670	488.395	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	498.678	455.079
111.168	122.099	Herav betalbar skatt 25 %	124.670	113.770
523	88	Kildeskatt	88	523
4.125	3.500	Formuesskatt 0,15 %	3.500	4.125
115.816	125.688	Betalbar skatt i balansen	128.257	118.418
21.898	25	+/- endring i utsatt skatt	25	25.701
(1.153)	3.594	Skatt på fondsobligasjoner/ direkte poster mot EK	3.594	(1.222)
(523)	(88)	Kildeskatt	(88)	(523)
837	(722)	For (mye)/lite avsatt skatt tidligere år	(2.041)	(2.338)
136.875	128.497	Årets skattekostnad inkl. formuesskatt	129.747	140.036
4.125	3.500	Formuesskatt	3.500	4.125
132.750	124.997	Årets skattekostnad ekskl. formuesskatt	126.247	135.912
2018	2019	Sammensetning av balanseført og resultatført utsatt skatt/utsatt skattefordel	2019	2018
		Midlertidige forskjeller på:		
(3.243)	(2.881)	Driftsmidler	(4.255)	(4.280)
5.698	4.452	Gevinst/Tapskonto	4.577	5.980
7.643	11.296	Verdijustering utlån	11.296	7.643
(54.454)	(61.765)	Pensjonsforpliktelse	(62.241)	(53.712)
17.649	9.081	Verdipapirer	9.081	17.649
(20.937)	3.970	Finansiell Derivater	3.970	(20.937)
	(3.644)	Andre midlertidige forskjeller	(5.034)	1.145
		Fremførbart skattemessig underskudd	(711)	(4.018)
(47.644)	(39.490)	Sum midlertidige forskjeller	(43.316)	(50.531)
(11.911)	(9.872)	+Utsatt skatt/-Utsatt skattefordel	(10.829)	(12.633)
2018	2019	Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	2019	2018
170.332	160.178	25% av resultat før skatt	166.203	183.000
(36.123)	(39.323)	Permanente forskjeller	(42.326)	(42.376)
(2.296)	4.863	Skatt på fondsobligasjoner/ direkte poster mot EK	4.413	(2.374)
837	(722)	For (mye)/lite avsatt tidligere år	(2.041)	(2.338)
132.750	124.996	Skattekostnad på ordinært resultat	126.247	135.912
19,37 %	19,40 %	Skattekostnad i prosent	18,89 %	18,46 %
2018	2019	Skattekostnad på totalresultat	2019	2018
132.750	124.997	Sum skattekostnad resultatregnskap	126.247	135.912
1.153	2.014	Skatt på poster over OCI	1.749	1.153
133.902	127.011	Sum skattekostnad på totalresultat	127.996	137.065

Note 24

Sertifikater, obligasjoner og andre verdipapirer til virkelig verdi

Generell beskrivelse

Alle obligasjoner og sertifikater måles til virkelig verdi over resultatet

Morbank		Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor		Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)		2019	2018
			Stat		
250.000	750.000		- pålydende	750.000	250.000
256.798	752.740		- virkelig verdi	752.740	256.798
			Annen offentlig utsteder		
314.000	509.000		- pålydende	509.000	314.000
315.156	510.394		- virkelig verdi	510.394	315.156
			Finansielle foretak		
3.280.945	2.800.369		- pålydende	2.800.369	3.280.945
3.316.721	2.831.653		- virkelig verdi	2.831.653	3.316.721
			Ikke-finansielle foretak		
130.000	20.000		- pålydende	20.000	130.000
130.340	20.226		- virkelig verdi	20.226	130.340
4.019.015	4.115.013		Sum sertifikater og obligasjoner, virkelig verdi:	4.115.013	4.019.015
14.225	14.060		Påløpte renter	14.060	14.225
4.033.240	4.129.073		Sum sertifikater og obligasjoner, inklusiv påløpte renter:	4.129.073	4.033.240

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall

	< 6 mnd	6–12 mnd	1–3 år	3–5 år	> 5 år
31.12.2019					
Stat	548.920	-	-	203.820	-
Annen offentlig utsteder	114.992	-	260.020	135.382	-
Finansielle foretak	7.386	49.780	870.832	1.775.873	127.782
Ikke-finansielle foretak	-	-	-	20.226	-
31.12.2018					
Stat	-	-	51.638	205.160	-
Annen offentlig utsteder	-	30.439	90.253	194.464	-
Finansielle foretak	30.138	53.203	1.246.912	1.858.903	127.565
Ikke-finansielle foretak	39.318	40.058	20.111	10.900	19.953

Morbank		Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi		Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)		2019	2018
205.160	702.701		Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	702.701	205.160
3.813.855	3.412.312		Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	3.412.312	3.813.855
-	-		Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	-	-
4.019.015	4.115.013		Sertifikater og obligasjoner, handelsformål	4.115.013	4.019.015

96 Kapittel 15.

Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	Verdsettelse basert på priser i aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	Total
Handelsformål				
Inngående balanse 01.01.2019	205.160	3.813.855	-	4.019.015
Kjøp, salg i 2019	498.750	(394.184)	-	104.566
Verdiregulering i 2019				
- verdiregulering over resultatregnskap	(1.209)	(7.359)	-	(8.568)
Utgående balanse 31.12.2019	702.701	3.412.312	-	4.115.013

Note 25
Virkelig verdi på finansielle instrumenter

Morbank				(tusen kroner)	Konsern			
2018		2019			2019		2018	
Endring til virkelig verdi	Bokført verdi	Endring til virkelig verdi	Bokført verdi		Bokført verdi	Endring til virkelig verdi	Bokført verdi	Endring til virkelig verdi
Eiendeler								
98.026	98.026	94.784	94.784	Kontanter og fordringer på sentralbanker	94.784	94.784	98.026	98.026
992.490	992.490	1.034.557	1.034.557	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.070.874	1.070.874	1.024.799	1.024.799
27.032.045	27.032.045	8.353.979	8.353.979	Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	8.328.288	8.328.288	27.003.852	27.003.852
-	-	21.307.310	21.307.310	Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi over utvidet resultat *	21.307.310	21.307.310	-	-
2.528.098	2.528.098	1.774.341	1.774.341	Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	1.774.341	1.774.341	2.528.098	2.528.098
4.033.240	4.033.240	4.129.073	4.129.073	Sertifikater og obligasjoner og andre verdipapirer til virkelig verdi	4.129.073	4.129.073	4.033.240	4.033.240
1.320.974	1.320.974	1.418.440	1.418.440	Aksjer, andeler og andre vp. til virkelig verdi over resultat	1.418.440	1.418.440	1.320.974	1.320.974
48.670	48.670	19.418	19.418	Derivater	19.418	19.418	48.670	48.670
36.053.543	36.053.543	38.131.902	38.131.902	Sum eiendeler	38.142.528	38.142.528	36.057.659	36.057.659
Forpliktelseser								
-	-	-	-	Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-
21.499.904	21.499.904	24.463.240	24.463.240	Innskudd fra og gjeld til kunder til amortisert kost	24.443.290	24.443.290	21.476.147	21.476.147
6.434.239	6.434.239	5.494.408	5.494.408	Verdipapirgjeld til amortisert kost	5.494.408	5.494.408	6.434.239	6.434.239
2.322.651	2.322.651	2.784.981	2.784.981	Verdipapirgjeld til virkelig verdi	2.784.981	2.784.981	2.322.651	2.322.651
39.080	39.080	37.447	37.447	Derivater	37.447	37.447	39.080	39.080
445.258	445.258	444.404	444.404	Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	444.404	444.404	445.258	445.258
31.403.565	31.403.565	33.224.480	33.224.480	Sum Forpliktelseser	33.204.530	33.204.530	31.379.808	31.379.808
Forpliktelseser og garantiansvar utenfor balansen								
4.300.000	4.300.000	4.870.000	4.870.000	Forpliktelseser (rentebytteavtaler)	4.870.000	4.870.000	4.300.000	4.300.000
657.552	657.552	617.439	617.439	Garantiansvar	617.439	617.439	657.552	657.552
217.085	217.085	263.792	263.792	Pantstillelser	263.792	263.792	217.085	217.085

* Det vises til Note 2 for kommentarer vedrørende revidering/endring målemetode pr. 31.12.2019.

Finansielle instrumenter innregnet til amortisert kost

Bankens utlån og innlån kan hovedsakelig ikke omsettes i et aktivt marked. Overføringer av blant annet innlån til en annen part vil kreve godkjenning fra den enkelte kunde. Bankens risikopåslag på utlånene endres kun ved større endringer i markedsforholdene. Slike utlån anses i hovedsak å ha flytende rentebetingelser. Bankens kredittpåslag for disse utlån er ikke endret ved årets slutt. Samme margin ville bli lagt til grunn for nye utlån på balansedagen.

Banken har justert kredittisikopåslaget gjennom 2019 for lån med referansebaserte betingelser som følge av volatiliteten i kredittspreadene gjennom året. Banken har ved årets slutt foretatt en fornyet vurdering av kredittisikoen og vurdert at en reprising av lånene ville blitt foretatt til de samme påslagene. Kundene kan innfri denne type lån til pålydende. Banken vurderer derfor at lån med referansebaserte betingelser innregnet til amortisert kost representerer beste estimat på virkelig verdi.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital vurdert til amortisert kost representerer beste estimat på virkelig verdi. Instrumentene har flytende rente og det er ingen endringer i kredittspreadene.

Prinsipper som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter som ikke er regnskapsført til virkelig verdi:

Eiendeler som anses å ha virkelig verdi lik bokført verdi

Bokført verdi anses å tilsvare virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser som er likvide eller har kort tid til forfall (mindre enn tre måneder).

Finansielle instrumenter innregnet til virkelig verdi

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdssettelse basert på noterte priser i aktivt marked. Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og fondsandeler, statskasseveksler, statsobligasjoner og sertifikater som omsettes i aktive markeder.

Nivå 2: Verdssettelse basert på observerbare markedsdata. Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for

eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i et ikke aktivt marked.

- Disse verdssettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig og belager seg minst mulig på bankens egne estimater.
- Virkelig verdi av rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar rentekurve.
- Virkelig verdi av obligasjoner og sertifikater (eiendeler og forpliktelser) er beregnet som nåverdien av estimert kontantstrøm basert på observerbar avkastningskurve, herunder inkludert en indikert kredittspread på utsteder fra et anerkjent meglerhus eller Reuters/Bloomberg prissettingstjeneste.
- I kategorien inngår blant annet obligasjoner, sertifikater, egenkapitalinstrumenter, egen verdipapirgjeld til virkelig verdi og derivater.

Nivå 3: Verdssettelse basert på annet enn observerbare data. Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdssettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

- Virkelig verdi av fastrenteinnskudd og -utlån: Banken bruker basisrente/referanserente på lånene og diskonterer med egen swapkurve for beregning av fundingmargin. Banken har ikke «dag 1-gevinst». Ved verdiberegning av etterfølgende tidspunkt leser banken inn kunderente, korrigerer for funding- og kundemargin. Swaprenten på diskonteringsdatoen vil fremkomme. Denne blir så sammenlignet med swaprenten på beregningstidspunktet hensyntatt restløpetiden. Endring av kundemarginen (administrativt påslag, påslag for forventet tap og EK-avkastning) i lånets løpetid, blir ikke vurdert/hensyntatt.
- Egenkapitalinvesteringer blir verdsatt til virkelig verdi etter følgende forhold: 1. Pris ved siste kapitalutvidelse eller siste omsetning mellom uavhengige parter, justert for endring i markedsforholdene siden kapitalutvidelsen/omsetningen. 2. Virkelig verdi basert på forventede framtidige kontantstrømmer for investeringen.
- På de resterende finansielle instrumentene blir virkelig verdi fastsatt på grunnlag av verdianslag innhentet fra eksterne parter. For de unoterte aksjer hvor en ikke kan foreta en tilstrekkelig pålitelig måling av virkelig verdi benyttes anskaffelseskost, eller nedskrevet bokført verdi.
- I kategorien inngår blant annet egenkapitalinstrumenter, lån klargjort til boligkreditt og bankens egne fastrenteutlån.

Som virkelig verdi på boliglån forstås: Lån i tapskategori 1 - lånets nominelle verdi (ulik amortisert kost). Lån i tapskategori 2 og 3 - lånets nominelle verdi redusert med forventet tap (= amortisert kost). Lån i tapskategori 3K - lånets nominelle verdi redusert med individuelle tapsavsetninger (= amortisert kost)

98 Kapittel 15.

Konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi pr. 31.12.2019

Eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Fastrenteutlån	-	-	1.774.341	1.774.341
- Lån til virkelig verdi over utvidet resultat *)	-	-	21.307.310	21.307.310
- Klargjorte lån til Boligkreditt	-	-	-	-
- Obligasjoner og sertifikater	702.701	3.412.312	-	4.115.013
- Derivater	-	19.418	-	19.418
- Egenkapitalinstrumenter	240.683	-	1.177.757	1.418.440
Sum eiendeler	943.384	3.431.730	24.259.408	28.634.522

Forpliktelseser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle forpliktelseser til virkelig verdi over resultatet				
- Fastrenteinnskudd	-	-	-	-
- Verdpapirgjeld til virkelig verdi	-	2.784.981	-	2.784.981
- Derivater	-	37.447	-	37.447
Sum forpliktelseser	-	2.822.428	-	2.822.428

*) Det vises til Note 2 for kommentarer vedrørende revurdering/ending målemetode pr. 31.12.2019.

Konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi pr. 31.12.2018

Eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Fastrenteutlån	-	-	1.686.961	1.686.961
- Klargjorte lån til Boligkreditt	-	-	821.137	821.137
- Obligasjoner og sertifikater	205.160	3.813.855	-	4.019.015
- Egenkapitalinstrumenter	269.217	-	1.051.757	1.320.974
- Derivater	-	48.670	-	48.670
Sum eiendeler	474.377	3.862.525	3.559.855	7.896.757

Forpliktelseser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle forpliktelseser til virkelig verdi over resultatet				
- Fastrenteinnskudd	-	-	-	-
- Verdpapirgjeld til virkelig verdi	-	2.322.651	-	2.322.651
- Derivater	-	39.080	-	39.080
Sum forpliktelseser	-	2.361.731	-	2.361.731

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 pr. 31.12.2019

	Fastrente-utlån	Aksjer tilgjengelig for salg	Fastrente- innskudd	Klargjorte lån til boligkreditt	Lån til virkelig verdi over utvidet resultat
Inngående balanse 1.1.2019	1.686.961	1.051.757	-	821.137	-
Endring som følge av overgang til IFRS9	-	-	-	-	-
Tilgang	369.958	154.575	-	-	21.307.310
Avgang	(277.112)	(20.098)	-	(821.137)	-
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	(5.466)	(8.477)	-	-	-
Utgående balanse 31.12.2019	1.774.341	1.177.757	-	-	21.307.310

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 pr. 31.12.2018

	Fastrente-utlån	Aksjer tilgjengelig for salg	Fastrente- innskudd	Klargjorte lån til boligkreditt
Inngående balanse 1.1.2018	1.268.367	861.074	819.483	-
Endring som følge av overgang til IFRS9	-	-	(819.483)	-
Tilgang	611.252	166.378	-	821.137
Avgang	(199.605)	(8.786)	-	-
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	6.947	33.091	-	-
Utgående balanse 31.12.2018	1.686.961	1.051.757	-	821.137

Note 26
Finansielle derivater

Finansielle derivater

Generell beskrivelse:

Oppstillingen nedenfor viser virkelig verdi av bankens finansielle derivater bokført som eiendeler og gjeld, samt nominelle verdier av kontraktene. Positiv markedsverdi av kontrakter blir bokført som eiendel, mens negativ markedsverdi blir bokført som gjeld. Kontraktsvolumet, viser størrelsen av derivatenes underliggende eiendeler, og er grunnlaget for måling av endringer i virkelig verdi av bankens derivater. Derivatforretningene er knyttet til ordinær bankvirksomhet og gjennomføres for å redusere risiko knyttet til bankens likviditetsportefølje og bankens innlån i finansmarkedene og for å avdekke og redusere risiko relatert til kunderettede aktiviteter. Kun sikringer knyttet til bankens innlåns-

virksomhet defineres som «virkelig verdisikring» i henhold til IFRS standard IAS 39.

Virkelig verdisikring

Netto tap knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring var 19,3 mill i 2019 mot netto tap på 24,5 mill i 2018. Netto gevinst på sikringsobjekter knyttet til den sikrede risikoen var 23,4 mill i 2019 mot netto gevinst på 22,5 mill i 2018.

Bankens styre har fastsatt rammer for maksimal risiko på bankens posisjoner for bankens balanse. Det er etablert rutiner som sørger for at de fastsatte posisjoner holdes.

Det er ikke utarbeidet tall for morbank, da disse er identiske med konserntallene.

Konsern

Sikring av kunderelaterte eiendeler Til virkelig verdi over resultatet	2019			2018		
	Kontraktssum	Virkelig verdi Eiendeler Forpliktelser		Kontraktssum	Virkelig verdi Eiendeler Forpliktelser	
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler/swap	1.980.000	23.793	17.247	1.725.000	42.848	32.449
Sum ikke-standardiserte kontrakter	1.980.000	23.793	17.247	1.725.000	42.848	32.449
Standardiserte rentekontrakter (futures)	-	-	-	-	-	-
Sum renteinstrumenter	1.980.000	23.793	17.247	1.725.000	42.848	32.449

Sikring av innlån

Til virkelig verdi over resultatet	2019			2018		
	Kontraktssum	Virkelig verdi Eiendeler Forpliktelser		Kontraktssum	Virkelig verdi Eiendeler Forpliktelser	
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler/swap (dekker også cross currency)	2.890.000	(4.375)	20.200	2.575.000	5.822	6.631
Sum ikke-standardiserte kontrakter	2.890.000	(4.375)	20.200	2.575.000	5.822	6.631
Standardiserte rentekontrakter (futures)	-	-	-	-	-	-
Sum renteinstrumenter	2.890.000	(4.375)	20.200	2.575.000	5.822	6.631
Totalt renteinstrumenter	4.870.000	19.418	37.447	4.300.000	48.670	39.080

Finansielle derivater til virkelig verdi	Virkelig verdi		Virkelig verdi	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	-	-	-	-
Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	19.418	37.447	48.670	39.080
Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	-	-	-	-
Finansielle derivater til virkelig verdi	19.418	37.447	48.670	39.080

Note 27

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre egenkapitalinteresser

Generell beskrivelse

Banken klassifiserer og måler aksjer til virkelig verdi over resultatet. Dersom det ikke finnes et aktivt marked for en finansiell eiendel (eller eiendelen er unotert), kan konsernet beregne virkelig verdi ved bruk av ulike

verdsettelsesmodeller. Dersom eiendelen ikke lar seg måle pålitelig, vurderes kostpris som mest pålitelig tilnærming, jfr. IFRS 9. Alle obligasjoner og sertifikater måles til virkelig verdi over resultatet.

Morbank		Aksjer og andeler	Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
251.087	220.220	Kortsiktige plasseringer	220.220	251.087
251.087	220.220	- til virkelig verdi over resultatet	220.220	251.087
1.069.887	1.198.220	Langsiktige plasseringer	1.198.220	1.069.887
1.069.887	1.198.220	- til virkelig verdi over resultatet	1.198.220	1.069.887
1.320.974	1.418.440	Sum aksjer og andeler	1.418.440	1.320.974

Morbank/Konsern

	Markedsverdi/ bokf. verdi 2019	Markedsverdi/ bokf. verdi 2018
Kortsiktige plasseringer		
Børsnoterte Egenkapitalbevis	95.825	106.786
Børsnoterte aksjer	3.598	3.210
Unoterte aksjer/Egenkapitalbevis	-	-
Aksjefond	-	28.122
Kombinasjonsfond	18.153	12.011
Obligasjonsfond	102.644	100.958
Til virkelig verdi over resultat morbank/konsern	220.220	251.087

	Markedsverdi/ bokf. verdi 2019	Markedsverdi/ bokf. verdi 2018
Langsiktige plasseringer		
Unoterte aksjer/andeler innenfor SpareBank 1 Alliansen	1.138.380	1.003.903
Diverse andre unoterte aksjer	59.840	65.984
Til virkelig verdi over resultat morbank/konsern	1.198.220	1.069.887

102 Kapittel 15.

Morbank		Aksjer og andeler til virkelig verdi		Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)		2019	2018
251.087	220.220		Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	220.220	251.087
-	-		Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	-	-
-	-		Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	-	-
251.087	220.220		Aksjer, andeler kortsiktig plassering	220.220	251.087
18.130	20.463		Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	20.463	18.130
-	-		Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	-	-
1.051.757	1.177.757		Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	1.177.757	1.051.757
1.069.887	1.198.220		Aksjer, andeler langsiktig plassering	1.198.220	1.069.887

Aksjer og andeler til virkelig verdi	Verdsettelse basert på priser i aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	Total
Kortsiktig plassering				
Inngående balanse 01.01.2019	251.087	-	-	251.087
Kjøp, salg i 2019	(22.406)	-	-	(22.406)
Verdiregulering i 2019	-	-	-	-
- verdiregulering over resultatregnskap	(8.461)	-	-	(8.461)
Utgående balanse 31.12.2019	220.220	-	-	220.220
Langsiktig plassering				
Inngående balanse 01.01.2019	18.130	-	1.051.757	1.069.887
Kjøp, salg i 2019	-	-	131.427	131.427
Verdiregulering i 2019	-	-	-	-
- verdiregulering over resultatregnskap	2.333	-	-5.427	-3.094
Utgående balanse 31.12.2019	20.463	-	1.177.757	1.198.220

Note 28
Goodwill

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
		Goodwill		
-	-	Anskaffelseskost pr 1.1	36.512	36.512
-	-	Tilgang		-
-	-	Avgang		-
-	-	Anskaffelseskost pr 31.12	36.512	36.512
-	-	Akkumulerte nedskrivninger 1.1	11.858	11.858
-	-	Årets nedskrivninger		-
-	-	Avgang		-
-	-	Akkumulerte nedskrivninger 31.12	11.858	11.858
-	-	Balanseført goodwill pr. 31.12	24.654	24.654

Beløpene fremkommer som differanse mellom identifiserbare eiendeler inklusive merverdi i det oppkjøpte selskap og kostpris for det oppkjøpte selskap. Goodwillpostens elementer relaterer seg til fremtidig inntjening i selskapet og underbygges av nåverdberegninger av fremtidig forventet inntjening som dokumenterer en fremtidig økonomisk fordel ved kjøp av selskapet.

2018	2019	Balanseført verdi består av:	2019	2018
-	-	Fusjon mellom Eiendomsmegler 1 Vestfold og Eiendomsmegler 1 Buskerud i 2009	2.548	2.548
-	-	Oppkjøp regnskapsbyråer - datterselskaps kjøp av 100 % av aksjene i 2013	15.148	15.148
-	-	Z Eiendom AS - fra fusjon med SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg i 2017	6.958	6.958
-	-	Balanseført verdi 31.12.	24.654	24.654
		Årets nedskrivninger:		
-	-	Årets nedskrivninger	-	-

Goodwill postens elementer verddivurderes årlig og nedskrives dersom det etter en konkret vurdering er grunnlag for det.

104 Kapittel 15.

Note 29

Varige driftsmidler – eiendom, anlegg og utstyr

Morbank				Konsern			
Bruksrett IRFS 16	Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transport	Totalt 2019 (tusen kroner)	Bruksrett IRFS 16	Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transport	Totalt
			Anskaffelseskost eller regulert verdi pr.1.1.19				
-	12.647	37.584	50.231	-	25.747	47.724	73.471
89.251	-	4.678	93.929	109.189	-	7.299	116.488
-	-	(6.134)	(6.134)	(85)	-	(6.904)	(6.989)
89.251	12.647	36.128	138.026	109.104	25.747	48.119	182.970
			Akkumulert avskrivning og nedskrivning 01.01.19				
-	(3.225)	(22.164)	(25.389)	-	(8.100)	(30.452)	(38.552)
(15.934)	(279)	(5.413)	(21.626)	(19.794)	(2.005)	(6.571)	(28.370)
-	70	6.190	6.260	-	70	5.418	5.488
(15.934)	(3.434)	(21.387)	(40.755)	(19.794)	(10.035)	(31.605)	(61.434)
73.317	9.213	14.741	97.271	89.310	15.712	16.514	121.536
			Balansført verdi pr. 31.12.19				

Morbank				Konsern			
Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transport	Totalt 2018 (tusen kroner)	Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transport	Totalt		
		Anskaffelseskost eller regulert verdi pr.1.1.18					
92.770	38.475	131.245	172.831	47.902	220.733		
	3.520	3.520	-	4.238	4.238		
(80.123)	(4.411)	(84.534)	(147.084)	(4.416)	(151.500)		
12.647	37.584	50.231	25.747	47.724	73.471		
		Akkumulert avskrivning og nedskrivning 01.01.18					
(36.632)	(21.095)	(57.727)	(43.788)	(28.637)	(72.425)		
(650)	(5.865)	(6.515)	(1.608)	(6.584)	(8.192)		
34.057	4.796	38.853	37.296	4.769	42.065		
(3.225)	(22.164)	(25.389)	(8.100)	(30.452)	(38.552)		
9.422	15.420	24.842	17.647	17.272	34.919		
		Balansført verdi pr. 31.12.18					

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler fortsatt i bruk:

Bruttoverdien av anleggsmidler som fullt ut er avskrevet, beregnes å være utrangert. Utrangerte anleggsmidler vurderes til ikke lenger å være i bruk.

Omvurderinger:

Banken foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler.

Forpliktelser:

Banken har pr. 31.12.2019 ingen bindende avtaler om anskaffelse av nye anleggsmidler.

Note 30 Andre eiendeler

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
40.245	11.235	Kundefordringer og forskuddsbetalinger	14.348	41.539
5.233	6.346	Opptjente ikke mottatte inntekter	15.536	19.191
9.940	14.712	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	16.884	11.694
5.816	4.882	Avsetnings- og interne konti	4.882	5.816
48.670	19.418	Finansielle Derivater	19.418	48.670
109.904	56.593	Sum andre eiendeler	71.068	126.910

Note 31 Innskudd fra kunder

Morbank				Konsern			
2018		2019		2019		2018	
Andel	Innskudd	Andel	Innskudd	Andel	Innskudd	Innskudd	Andel
85,7 %	18.984.461	82,1 %	20.082.217	20.062.267	82,1 %	18.960.704	85,6 %
14,3 %	3.177.876	17,9 %	4.381.023	4.381.023	17,9 %	3.177.876	14,4 %
100,0 %	22.162.337	100,0 %	24.463.240	Sum innskudd fra kunder	24.443.290	100,0 %	22.138.580
				Innskudd fordelt på sektor og næring			
60,2 %	13.350.242	62,5 %	15.285.830	15.285.830	62,5 %	13.350.242	60,3 %
0,8 %	180.879	0,8 %	188.906	188.906	0,8 %	180.879	0,8 %
0,9 %	197.312	1,3 %	307.646	307.646	1,3 %	197.312	0,9 %
2,7 %	593.131	2,6 %	633.708	633.708	2,6 %	593.131	2,7 %
3,4 %	750.927	3,1 %	754.043	754.043	3,1 %	750.927	3,4 %
12,7 %	2.822.879	13,1 %	3.197.454	3.177.504	13,0 %	2.799.122	12,6 %
5,4 %	1.201.043	5,8 %	1.412.784	1.412.784	5,8 %	1.201.043	5,4 %
8,7 %	1.930.624	8,1 %	1.969.637	1.969.637	8,1 %	1.930.624	8,7 %
5,1 %	1.135.300	2,9 %	713.232	713.232	2,9 %	1.135.300	5,1 %
100,0 %	22.162.337	100,0 %	24.463.240	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	24.443.290	100,0 %	22.138.580
				Innskudd fordelt på geografiske områder			
60,0 %	13.301.320	60,5 %	14.790.757	14.770.807	60,4 %	13.277.563	60,0 %
28,0 %	6.214.443	26,3 %	6.430.733	6.430.733	26,3 %	6.214.443	28,1 %
10,6 %	2.351.975	12,1 %	2.963.258	2.963.258	12,1 %	2.351.975	10,6 %
1,3 %	294.599	1,1 %	278.492	278.492	1,1 %	294.599	1,3 %
100,0 %	22.162.337	100,0 %	24.463.240	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	24.443.290	100,0 %	22.138.580

106 Kapittel 15.

Note 32
Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank				Konsern			
2018		2019		2019		2018	
Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
-	-	-	-	-	-	-	-
8.756.890	2,04 %	8.279.389	2,26 %	8.279.389	2,26 %	8.756.890	2,04 %
8.756.890		8.279.389		8.279.389		8.756.890	
Sertifikatgjeld							
Obligasjonsgjeld							
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer							
Obligasjonsgjeld fordelt på forfallstidspunkt							
1.494.304	17 %	-	-	-	-	1.494.304	17 %
1.453.689	17 %	986.056	12 %	986.056	12 %	1.453.689	17 %
1.997.731	23 %	1.997.054	24 %	1.997.054	24 %	1.997.731	23 %
1.399.600	16 %	1.500.229	18 %	1.500.229	18 %	1.399.600	16 %
999.743	11 %	1.148.830	14 %	1.148.830	14 %	999.743	11 %
871.552	10 %	869.854	11 %	869.854	11 %	871.552	10 %
-	-	887.888	11 %	887.888	11 %	-	-
489.466	6 %	833.252	10 %	833.252	10 %	489.466	6 %
50.805	1 %	56.226	1 %	56.226	1 %	50.805	1 %
8.756.890		8.279.389		8.279.389		8.756.890	
Obligasjonsgjeld og andre langsiktige låneopptak							
Gjeld fordelt på vesentlige valutaer							
8.756.890		8.279.389		8.279.389		8.756.890	
NOK							
Gjeld ved utstedelse av verdipapirer til virkelig verdi							
-	-	-	-	-	-	-	-
2.322.651		2.784.981		2.784.981		2.322.651	
-	-	-	-	-	-	-	-
2.322.651		2.784.981		2.784.981		2.322.651	

Note 33
Annen gjeld og forpliktelser

Morbank			Konsern	
2018	2019	(tusen kroner)	2019	2018
49.844	61.765	Pensjonsforpliktelser (note 22)	62.241	49.102
6.933	9.385	Avsetning Tap på garantier (note 11)	9.385	6.933
16.215	20.310	Leverandørgjeld	26.314	20.681
77.857	113.743	Annen gjeld	136.438	86.350
31.195	20.103	Tidsavgrensninger	23.467	34.364
16.044	17.746	Feriepenger	26.973	25.247
8.242	8.332	Arbeidsgiveravgift	11.662	11.569
39.080	37.447	Finansielle derivater (note 26)	37.447	39.080
245.410	288.831	Sum annen gjeld og forpliktelser	333.927	275.344
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)		
271.618	257.676	Betalingsgarantier	257.676	271.618
349.044	318.720	Kontraktsgarantier	318.720	349.044
16.185	18.740	Lånegarantier	18.740	16.185
20.705	22.303	Annet garantiansvar	22.303	20.705
657.552	617.439	Sum stilte garantier	617.439	657.552
		Andre forpliktelser		
1.715.253	1.773.927	Ubenyttede kreditter	1.768.485	1.715.253
2.726.669	2.636.776	Totale forpliktelser	2.659.250	2.751.389
		Pantstillelse		
227.770	263.792	Verdipapirer	263.792	227.770

108 Kapittel 15.

Note 34
Ansvarlig lånekapital

Morbank			Konsern	
2018	2019 (tusen kroner)		2019	2018
		Tidsbegrenset:		
250.000	250.000	2027 3 mnd Nibor + 1,50 (call opsjon 2022)	250.000	250.000
150.000	150.000	2028 3 mnd Nibor + 1,44 (Call opsjon 2023)	150.000	150.000
(1)	(1)	+ overkurs /- underkurs ansvarlig lån	(1)	(1)
1.191	1.469	Pålopte renter	1.469	1.191
401.190	401.468	Sum ansvarlig lån, tidsbegrenset	401.468	401.190
40.000	40.000	2099, rente 8,25 % (call opsjon 2020)	40.000	40.000
1.274	142	+ overkurs /- underkurs ansvarlig lån	142	1.274
2.794	2.794	Pålopte renter	2.794	2.794
44.068	42.936	Sum ansvarlig kapital, evigvarende	42.936	44.068
445.258	444.404	Total ansvarlig kapital	444.404	445.258
		Gjennomsnittlig rente NOK		
2,71 %	3,00 %	Gjennomsnitt rente tidsbegrenset	3,00 %	2,71 %
8,25 %	8,25 %	Gjennomsnitt rente evigvarende	8,25 %	8,25 %

Note 35

Eierinteresser i konsernselskaper, felleskontrollert virksomhet (FKV) og tilknyttede selskaper (TS)

Datterselskaper	Type	Anskaffet	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
EiendomsMegler 1 BV AS	Datter	Jan. 2000	Sandefjord	100 %	100 %
Imingen Holding AS	Datter	Nov. 2006	Kongsberg	100 %	100 %
Larvik Marina AS	Datter	Jan. 2017	Nøtterøy	100 %	100 %
SpareBank 1 Regnskapshuset BV AS	Datter	Sep. 2012	Drammen	100 %	100 %
Z Eiendom AS***	Datter	Jan. 2017	Nøtterøy	60 %	60 %

FKV og TS	Type	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
Samarbeidende Sparebanker AS*	FKV	Oslo	15,57 %	10,00 %
BN Bank ASA**	TS	Trondheim	5,00 %	5,00 %
EiendomsMegler 1 Næringsmegling AS	FKV	Nøtterøy	50,00 %	50,00 %

Investeringer i FKV og TS	Morbank			Konsern			
	Bankinvest 1	BN Bank ASA	Samarbeidende Sparebanker AS	Bankinvest 1	BN Bank ASA	Samarbeidende Sparebanker AS	EiendomsMegler 1 Næringsmegling AS
Balansført verdi 01.01	41.751	-	349.663	128.641	-	399.945	1.684
Kapitalforhøyelse Bankinvest 1	16.389	-	-	16.389	-	-	-
Bankinvest 1 legges ned og konverteres til BN Bank ASA	(58.141)	57.941	-	(148.727)	148.527	-	-
Oppkjøp BN Bank ASA	-	47.340	-	-	47.340	-	-
Egenkapitaljust.	-	-	-	-	53	(140)	-
Eliminert mottatt utbytte 2019	-	-	-	-	-	(103.271)	-
Res. andet 2019	-	-	-	3.696	10.354	110.714	673
Balansført verdi 31.12	-	105.281	349.663	-	206.274	407.247	2.357

* Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar) er eiet i fellesskap av 10 deltagende sparebanker. Det vises for øvrig til kapittel 4 i årsrapporten for nærmere beskrivelse av Alliance-samarbeidet. Banken har styrerepresentasjon og betydelig innflytelse i selskapet.

** Eierskap i BN Bank ASA er i 2019 endret fra indirekte eierskap gjennom Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS til direkte eierskap i BN Bank ASA. Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS ble lagt ned 2. kv. 2019 og konvertert til direkte eierskap i BN Bank ASA. SpareBank 1BV gjorde i tillegg et direkte oppkjøp i BN Bank ASA. Banken har styrerepresentasjon og betydelig innflytelse i selskapet.

*** De resterende 40 % i Z Eiendom AS eies av enkelte ansatte i selskapet.

110 Kapittel 15.

Note 36 Nærstående parter

Lån til datterselskap, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter (DS, TS og FKV) er gitt til ordinære kundevilkår. Lån til andre nærstående parter følger også bankens øvrige kundevilkår.

Alle tall er morbank.

	Datterselskap, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	
Lån (tusen kroner)	2019	2018
Lån utestående pr. 1.1.	44.672	41.285
Netto lån i perioden	(18.264)	3.387
Utestående lån per 31.12.	26.408	44.672
Renteinntekter	875	1.715
Resultatført tap ved utlån	400	600
Innskudd (tusen kroner)	2019	2018
Innskudd per 1.1.	28.217	32.772
Netto lån i perioden	1.824	(4.555)
Innskudd per 31.12.	30.040	28.217
Rentekostnader	233	162
Utstedte garantier	-	-

Note 37

Resultat pr. egenkapitalbevis og beregning av egenkapitalbevisbrøk

Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved å dele den delen av årsresultatet som er tilordnet selskapets Egenkapitalbevisiere (fratrukket eventuelle egne Egenkapitalbevis) med et veid gjennomsnitt av antall Egenkapitalbevis gjennom året.

Resultat pr. egenkapitalbevis ¹ (tusen kroner)	31.12.2019	31.12.2018
Korrigert årsresultat		
Årsresultat i henhold til årsregnskapet	515.717	548.576
- korrigert for negativ goodwill	-	-
- korrigert for renter på fondsobligasjon ført direkte mot EK	-10.783	-11.543
- korrigert for inntektsføring via resultat - overført til/fra FUG	-7.037	6.991
- korrigert for implementeringseffekt IFRS 9	-	-2.361
Korrigert årsresultat	497.897	541.663
Egenkapitaleiernes andel 56,15 % av korrigert resultat	279.593	314.107
Årsresultat som er tilordnet selskapets Egenkapitalbevisiere	279.592	314.107
Antall utstedte Egenkapitalbevis	63.101	63.101
Resultat pr Egenkapitalbevis	4,43	4,98
Pari verdi	15,00	15,00

1. Iht §10-17 i Lov om finansforetak og finanskonsern

Beregning av egenkapitalbevisbrøk ²	01.01.2019	01.01.2018
Korrigert ansvarlig kapital		
Ansvarlig kapital i henhold til regnskapet	4.691.873	4.404.399
+ fond pensjonsregulering IAS 19		
- fond for urealiserte gevinster (FUG)	-9.879	-16.870
- fondsobligasjoner	-250.000	-350.000
- ansvarlig lånekapital		
- avsatt utbytte som er klassifisert som egenkapital	-186.149	-151.443
Sum korrigert ansvarlig kapital	4.245.845	3.886.086
Egenkapitalbevisbrøk		
Egenkapitalbeviskapital	946.516	946.194
Overkursfond	1.026.427	1.025.989
Utjevningsfond	411.299	281.336
Sum Egenkapitalbevisiere	2.384.242	2.253.519
Egenkapitalbevisbrøk	56,15 %	57,99 %

2. Iht §10-17 i Lov om finansforetak og finanskonsern

Foreslått utbytte for 2019	31.12.2019
(tusen kroner)	
Foreslått utbytte før offentliggjøring, ikke innregnet som fordeling til eierne i perioden	186.149
Foreslått utbytte pr. egenkapitalbevis	kr 2,95

Note 38**Egenkapitalbevisere og spredning av egenkapitalbevis****Utbyttepolitikk**

SpareBank 1 BV har mål om å oppnå resultater som gir god avkastning på bankens egenkapital. Dette skal sikre eierne en langsiktig, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Det enkelte års overskudd vil fordeles forholdsmessig mellom eierandelskapitalen og grunnfondskapitalen i samsvar med deres relative andel av bankens egenkapital.

Banken legger til grunn at minimum 50 % av egenkapitalbeviserens andel av det enkelte års resultat utbetales som kontantutbytte.

Følgende momenter vil vektlegges ved fastsettelse av nivå på samlet årlig utdeling fra banken:

- Bankens soliditet
- Resultatutvikling
- Eksterne rammevilkår
- Langsiktig mål om stabil eierbrøk

Egenkapitalbevisere

Det var 4 089 egenkapitalbevisere pr 31.12.2019 og de 20 største var:

	Antall	%
1. SpareBank 1 Stiftelsen BV	13.642.787	21,62 %
2. Sparbankstiftelsen Nøtterøy-Tønsberg	10.925.503	17,31 %
3. Verdipapirfondet Eika	1.757.748	2,79 %
4. Pareto AS	1.532.868	2,43 %
5. Wenaasgruppen AS	920.000	1,46 %
6. Landkredit: Utbytte	850.000	1,35 %
7. Melesio Capital NYE AS	837.211	1,33 %
8. Bergen Kommunale Pensjonskasse	780.000	1,24 %
9. Catilina Invest AS	731.950	1,16 %
10. DNB Bank ASA	695.000	1,10 %
11. Foretakskonsulenter AS	621.230	0,98 %
12. Sanden AS	588.000	0,93 %
13. Øyhovden Invest AS	530.000	0,84 %
14. Salt Value AS	477.633	0,76 %
15. JAG Holding AS	400.000	0,63 %
16. Norgesinvestor Proto AS	400.000	0,63 %
17. Espedal & Co AS	385.321	0,61 %
18. Johansen Kjell Petter	372.000	0,59 %
19. Verdipapirfondet Nordea Norge	336.849	0,53 %
20. Hausta Investor AS	330.000	0,52 %
Sum 20 største egenkapitalbevisere	37.114.100	58,82 %
Øvrige egenkapitalbevisere	25.987.253	41,18 %
Totalt antall egenkapitalbevis (pålydende kr 15)	63.101.353	100,00 %

Bankens egenbeholdning utgjør 1 318

Egenkapitalbevis eiet av ledende ansatte, styre- og representantskapsmedlemmer**Styret:**

Finn Haugan	10.000
Heine Wang (Wang Invest AS)	27.000
Gisle Dahn *	3.200
Elisabeth Haug	2.700
Janne Sølvi Weseth	4.500
Geir Vestre	3.181
Hanne Myhre Gravdal	5.344

* Daglig leder i SpareBank 1 Stiftelsen BV

Representantskapet:

Ole Vinje	6.800
Bjørn Hellevammen	19.004
Iver A Juel	288.135
Petter Bjertnæs (Pebje Holding AS)	159.907
Torben Hedegart	24.750
Vigdis Askjem	6.176
Reidun Sundal	15.998
Thor Strand	499
Åsmund Skår	1.000
Knut Holter	500
Bjørn Hoffstad	9.613
Kjell E. Nilsen	949
Inger Kristin Eide	1.344
Henning Pedersen	1.344
Fredrik Thorsen	806
Tom Stensrud	10.044

Ledende ansatte:

Rune Fjeldstad	62.399
Geir Å. Hansen	8.789
Marianne S. Evensen	6.899
Tonje Stormoen	8.945
Lasse Olsen	16.688
Stian Thomassen	8.695
Johan Hjerkin	12.806

Note 39
IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 Leieavtaler, ble implementert med virkning fra 1.1.2019. Standarden påvirker primært leietakers regnskapsføring og medfører at vesentlige leieavtaler for konsernet balanseføres. Standarden fjerner tidligere skille mellom operasjonell og finansiell leie og krever innregning av en bruksrettseiendel (rett til å bruke den leide eiendelen) og en finansiell forpliktelse til å betale leie for vesentlige leiekontrakter.

IFRS 16 inneholder valgmulighet til å unnlate å innregne bruksretten og tilhørende leieforpliktelsen for en leieavtaler dersom leieavtalen er kortsiktig (under 12 måneder) eller leie av eiendelen har lav verdi. Konsernet har benyttet seg av dette fritaket.

SpareBank 1 BV har valgt å anvende IFRS 16 modifisert retrospektivt og sammenligningstall er følgelig ikke utarbeidet. Eiendel og forpliktelse settes dermed lik per 1. januar 2019. Konsernet har kun faste leieforpliktelser. Nåverdien av leieforpliktelsen beregnes ved

å neddiskontere resterende leiebetalinger med bankens marginale lånerente (fundingrente). Opsjoner til å forlenge leieperioden tas med dersom de med rimelig sikkerhet forventes å bli benyttet. Nåverdien for opsjonen innregnes da i leieforpliktelsen og bruksretten.

Resultatregnskapet er også påvirket da driftskostnader er erstattet med renter på leieforpliktelsen og avskrivninger på bruksretten. Den totale kostnaden blir høyere de første årene av en leiekontrakt (renteelementet da er større) og lavere i senere år. Rentekostnader beregnes ved å bruke neddiskonteringsrenten på leieforpliktelsen.

Utleiers regnskapsføring forblir i hovedsak uendret fra IAS 17. Utleier fortsetter å regnskapsføre leieavtaler enten som operasjonelle eller finansielle leieavtaler avhengig av om leieavtalene i all hovedsak overføres risiko og avkastning knyttet til eierskap av den underliggende eiendelen til leietaker.

Morbank		Balanse		Konsern	
01.01.2019	31.12.2019	(Hele tusen kroner)		31.12.2019	01.01.2019
89.007	74.028	Leieforpliktelser		90.178	108.945
89.007	73.318	Bruksrett		89.311	108.945

Morbank	Resultatregnskap IFRS 16	Konsern
43.830	(Hele tusen kroner)	43.830
15.939	Avskrivninger	19.799
1.604	Renter	1.961
17.543	Sum	21.760

Effekt IFRS 16 vs IAS 17		
16.829	Reduksjon driftskostnader etter IAS 17	20.887
17.543	Økning kostnader etter IFRS 16	21.760
(714)	Endringer i resultat før skatt i perioden	(873)

114 Kapittel 15.

Note 40

Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått hendelser av vesentlig betydning for regnskapet etter balansedagen. Det vises til kapitlene "Generelle rammebetingelser" og "Utsiktene fremover" i styrets beretning vedrørende fremtidig usikkerhet knyttet til Coronavirus og fall i oljepriser.

Eierstyring og selskapsledelse

Banken har, i samsvar med regnskapslovens § 3-3b, utarbeidet en egen rapport som behandler prinsipper og praksis knyttet til eierstyring og selskapsledelse. Rapporten er omtalt i eget avsnitt i årsberetningen.

mens den fullstendige rapporten ligger publisert på bankens hjemmeside www.s1bv.no under Investor/Virksomhetsstyring.

Erklæring fra styrets medlemmer og adm. dir.

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 01. januar til 31. desember 2019, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av morbankens og konsernets eierdeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet

og at opplysninger i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til morbanken og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretaket står ovenfor.

Tønsberg, 11. mars 2020
I styret for SpareBank 1 BV

Finn Haugan
Leder

Heine Wang
Nestleder

Elisabeth Haug

Janne Sølvi Weseth

Gisle Dahn

Hanne Myhre Gravdal
Ansattes representant

Geir A. Vestre
Ansattes representant

Rune Fjeldstad
Adm. direktør

Ørjan Larsen
Økonomisjef

Revisjonsberetning 2020

KPMG AS
Sarkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 66 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til Representantskapet i SpareBank 1 BV

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert SpareBank 1 BVs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til SpareBank 1 BV per 31. desember 2019 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet SpareBank 1 BV per 31. desember 2019 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.
Statautoriserede revisorer - medlemmer av Den norske Revisjonsforening

Offiser i:

Oslo	Hvestun	Mol-Rina	Sjord
Alesund	Frisnesha	Skulde	Strømme
Arendal	Hamar	Sliken	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandnessjøen	Tvedestram
Bodo	Knaevik	Sandnessjøen	Tvinnel
Trondheim	Kristiansund	Slåtanger	Åsland

Revisors beretning - 2019
SpareBank 1 BV

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2019. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

1. Forventet kredittap på utlån og garantier til bedriftsmarkedet

Det vises til note 2 Regnskapsprinsipper, note 3 Viktige estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper, note 8 Utlån til og fordringer på kunder, note 11 Tap på utlån og garantier m.v. samt styrets årsberetning i avsnittet tap og tapsavsetninger.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Forventet kredittap på utlån og garantier til bedriftsmarkedet som ikke er kredittforringet utgjør MNOK 53,5 for morselskapet og MNOK 53,5 for konsernet per 31.12.2019. Forventet kredittap på utlån og garantier til bedriftsmarkedet som er kredittforringet utgjør MNOK 64,0 for morselskapet og MNOK 59,1 for konsernet per 31.12.2019.</p> <p>For utlån og garantier krever IFRS 9 at banken beregner forventet kredittap for de neste 12 måneder for lån som ikke har vesentlig økning i kredittrisiko (trinn 1), og forventet kredittap over hele lånets løpetid for lån som har vesentlig økning i kredittrisiko (trinn 2). Banken anvender modeller for beregning av forventet kredittap i trinn 1 og 2. Beregningen innebærer at ledelsen utøver skjønn, spesielt knyttet til følgende parametere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sannsynlighet for mislighold (PD), • tap ved mislighold (LGD), • eksponering ved mislighold (EAD), • definisjon av vesentlig økning i kredittrisiko, • vektning av ulike framtdsrettede makroøkonomiske scenarier <p>For utlån og garantier hvor det er vesentlig økning i kredittrisiko og hvor det foreligger kredittforringet finansiell eiendel (trinn 3) foretar banken en individuell vurdering av forventet kredittap over hele engasjementets løpetid. Fastsettelse av forventet kredittap innebærer stor grad av skjønn fra ledelsens side. Sentrale momenter i ledelsens vurderinger er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifisering av kredittforringede engasjementer, • forutsetninger for fastsettelsen av forventede kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerheter. <p>På bakgrunn av størrelsen på brutto utlån, iboende kredittrisiko, nedskrivningenes størrelse og estimatene som ligger til grunn for ledelsens</p>	<p>Vi har dannet oss en forståelse av og har vurdert, bankens definisjoner og metoder for innregning og måling av forventet kredittap for bedriftsmarkedet.</p> <p>Vi har innhentet attestasjonsuttalelse fra uavhengig revisor som har vurdert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • om PD, LGD og EAD som inngår i regnemodellen er korrekt beregnet, • datagrunnlaget som benyttes i beregningene er korrekt, og • regnemodellen beregner tap i overensstemmelse med kravene i IFRS 9 <p>Vi har vurdert denne revisorens kompetanse og objektivitet, samt evaluert resultatene i rapporten å vurdere mulige avvik og konsekvenser for vår revisjon.</p> <p>Vi har videre utført egne handlinger for å teste fullstendighet og nøyaktighet av datagrunnlaget i modellberegnet ECL. Videre har vi vurdert vektning av ulike scenarier, samt bankens benyttede definisjon av vesentlig økning i kredittrisiko.</p> <p>For å utfordre ledelsens estimater og forventninger som er lagt til grunn i beregningene av forventet kredittap for steg 1 og 2 har vi vurdert modellberegnete forventede kredittap mot sammenlignbare banker og vår kjennskap til bransjen.</p> <p>Vi har dannet oss en forståelse av hvordan banken identifiserer og følger opp engasjementer som er kredittforringet (trinn 3).</p> <p>For å utfordre banken på hvorvidt det skulle vært andre engasjementer under individuell tapsvurdering, har vi dannet vårt eget syn på om det foreligger indikasjoner på engasjementer i bedriftsmarkedsporføljen som er kredittforringet ved bruk av eksterne kredittopplysninger og annen offentlig tilgjengelig informasjon.</p>

120 Kapittel 18.

Revisors beretning - 2019
SpareBank 1 BV

vurderinger, anser vi forventet kredittap som et sentralt forhold ved revisjonen.	For et utvalg tapsutsatte og kredittforringede engasjementer har vi utfordret ledelsens estimater ved å: <ul style="list-style-type: none"> vurdere størrelse på kontantstrømmer, teste sikkerhetsverdier mot interne og eksterne verdsettelses.
---	---

2. IT-systemer og applikasjonskontroller

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>SpareBank 1 BV er avhengig av at IT-infrastrukturen i banken fungerer som tilsikt.</p> <p>Banken benytter et standard kjernesystem levert og driftet av ekstern tjenesteleverandør. God styring og kontroll med IT-systemene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering.</p> <p>Videre understøtter IT-systemene regulatorisk etterlevelse av rapportering til myndigheter, noe som er sentralt for konsesjonspliktige virksomheter.</p> <p>Systemet beregner blant annet rente på innlån og utlån (såkalte applikasjonskontroller) og bankens interne kontrollsystemer bygger på systemgenererte rapporter.</p> <p>På bakgrunn av IT-systemenes betydning for bankens virksomhet har vi identifisert dette området som et sentralt forhold ved vår revisjon.</p>	<p>I forbindelse med vår revisjon har vi opparbeidet oss en forståelse av kontrollmiljøet og testet at utvalgte generelle IT kontroller fungerer som forutsatt og understøtter viktige applikasjonskontroller. Vi har i våre kontroller hatt hovedfokus på tilgangsstyring.</p> <p>Uavhengig revisor hos tjenesteleverandøren har vurdert og testet internkontroller knyttet til IT systemene hos ekstern tjenesteleverandør. Vi har innhentet attestasjonsuttalelse (ISAE 3402) fra uavhengig revisor for å vurdere om tjenesteleverandøren har tilfredsstillende internkontroll på områder av vesentlig betydning for SpareBank 1 BV. Vi har vurdert revisorens kompetanse og objektivitet, og vi gjennomgikk rapportene for å vurdere mulige avvik og konsekvenser for vår revisjon.</p> <p>Vi har bedt uavhengig revisor hos tjenesteleverandøren om å teste et utvalg standard rapporter og nøkkelfunksjonaliteter i kjernesystemet for å vurdere:</p> <ul style="list-style-type: none"> om utvalgte standardrapporter fra systemet inneholder all relevant data, og om nøkkelfunksjonalitetene, herunder kontroller knyttet til renteberegninger, annuiteter og gebyrer fungerer som forutsatt. <p>Vi har forespurt ledelsen om deres evaluering og oppfølging av uavhengig revisors rapport hos tjenesteleverandørene for å påse at eventuelle funn er hensiktsmessig fulgt opp.</p> <p>I vårt arbeid med å forstå kontrollmiljøet, teste kontroller og gjennomgå rapportene har vi benyttet våre spesialister innen IT-revisjon.</p>

Revisors beretning - 2019
SpareBank 1 BV

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om

Revisors beretning - 2019
SpareBank 1 BV

selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

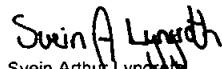
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Oslo, 11. mars 2020
KPMG AS

Svein Arthur Lyngroen
Statsautorisert revisor